

Provinciale Staten

Vastgestelde notulen van 28 september 2012

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
9 november 2012)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Afscheid statenlid Bergen.....	1
4. Schorsing van de vergadering in verband met benoeming nieuw statenlid.....	2
5. Onderzoek geloofsbrieven van de heer J.R. Oudeman, wonende te Kloetinge.....	2
6. Beediging statenlid Oudeman.....	3
7. Vaststellen agenda.....	3
8. Vaststellen notulen PS van 8 juni 2012.....	3
9. Vaststellen notulen PS-vergadering van 22 juni 2012.....	3
10. Vaststellen notulen PS-vergadering van 17 september 2012.....	3
11. Ingekomen stukken.....	4
12. Brief van de gemeente Vlissingen van 31 augustus 2012 met reactie op antwoordnota en statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018.....(12020274)	4
13. Brief van de gemeente Vlissingen van 17 september 2012 over provinciaal inpassingsplan marinierskazerne Vlissingen.....(12022016)	4
14. Ingekomen stukken GS en CdK.....	4
15. Brief van GS van 21 augustus 2012 over stand van zaken Waterdunen.....(12019629)	4
16. Brief van gedeputeerde Van Heukelom van 4 september 2012 over reorganisatie.....(12021324)	4
17. Beantwoording commissietoezegging 50, vragen REW met betrekking tot statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en Verordening Ruimte provincie Zeeland.....(12021325)	4
18. Brief van GS van 18 september 2102 met stand van zaken gebiedsontwikkeling Perkpolder (12022109)	4
19. Voorstellen.....	4
20. Statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018; Verordening Ruimte provincie Zeeland (RMW-052)	4
21. Statenvoorstel Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2018.....(E&M-055)	24
22. Statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018; Verordening Ruimte provincie Zeeland.....(RMW-052) (voortzetting).....	33
23. Vragensessie.....	47
24. Vragen van het lid Robesin over de situatie rond Thermphos.....	47
25. Vragen van het lid Harpe over de situatie rond Thermphos, inclusief rekening van Delta NV.....	47
26. Vragen van het lid De Paepe over situatie rond Thermphos.....	47
27. Statenvoorstel Energie en Klimaat 2013-2016.....(RMW-058)	51
28. Statenvoorstel MER-beoordeling vliegveld Midden-Zeeland.....(RMW-053)	58
29. Statenvoorstel Verlengen vrijwaringsovereenkomst RA.....(E&M-057)	59
30. Statenvoorstel Planning vergaderingen Provinciale Staten 2013.....(SGR-27)	62
31. Voortzetting vragensessie.....	62
32. Vragen van het lid Muske inzake toelichting motivering en ondertekening Scheldeverdragen 21 december 2005 door toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat.....	62
33. Vragen van het lid Muste over overtreding van de Balkenendenorm door semiepublieke instellingen.....	63
34. Vragen van het lid Muste over uitwerken besluit PS kerntakendiscussie.....	63
35. Moties niet behorend bij een agendapunt.....	63
36. Motie van het lid Robesin over verruiming vaarweg Westerschelde.....	63
37. Resumptie van de besluiten.....	67

38. Sluiting..... 67

Vijftiende vergadering van de Provinciale Staten van Zeeland

vrijdag, 28 september 2012

(zittingsperiode 2011-2015)

Voorzitter: mevrouw drs. K.M.H. Peijs,
commissaris van de Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), F. Babijn (PvZ), A.P. Beekman, drs. J.F.M. Bergen, C.W. Bierens, G. Bouterse, J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, R. Muste, J.R. Oudeman, C.M. De Paepe, B.J.M. Pauwels, J.C. Robesin, G.D. Roeland, R. Ruissen, C.M.M. Schonknecht-Vermeulen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, te zamen 39 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, S.J. Heijning, G.R.J. van Heukelom, en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

Tijdens deze vergadering neemt het lid Bergen afscheid en wordt het lid Oudeman benoemd.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten van Zeeland. Ook de mensen die thuis deze vergadering volgen, heet ik van harte welkom. Er zijn geen berichten van verhindering.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Vandaag hebben wij een zeer belangrijk beleidsplan op de agenda, het

Omgevingsplan, waarin is aangegeven hoe wij met Zeeland omgaan en hoe Zeeland er in de komende zes jaar uit gaat zien. Vanmiddag hebben wij het over het goederenvervoer en over energie en klimaat. Tot ongeveer twaalf uur zijn wij bezig met de discussie in eerste termijn over het Omgevingsplan, van de zijde van de Staten, waarna nog voor de lunch een ander onderwerp aan de orde zal worden gesteld.

Na de schorsing voor de lunchpauze zal de voorzitter van de Rekenkamer Zeeland het onderzoeksrapport "Promotie in de provincie Zeeland" aanbieden.

Om omstreeks half een zal een delegatie van bezorgde werknemers van Thermphos een petitie overhandigen, waarmee onze aandacht wordt gevraagd voor een levensgroot probleem. Wat de vragen over dit onderwerp betreft stel ik voor om vanmiddag eerst het Omgevingsplan af te handelen en dan die vragen aan de orde te stellen. Daarna wordt de agenda afgehandeld.

Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

De op de monitoren aangegeven spreektijden zijn aangepast aan een vergaderduur van 2,5 dagdeel.

Op hun tafels treffen de leden het Zeeuwse Lobbydossier 2012 aan, met de brief aan de twee kabinetinformatie. Ook vinden zij daar een brief van GS van 25 september 2012 over de ontwikkelingen met betrekking tot de Schelde-Seine-verbinding, die kan worden betrokken bij de discussie over het beleidsplan inzake het goederenvervoer.

3. Afscheid statenlid Bergen

De **voorzitter**. Vandaag nemen wij afscheid van een statenlid dat al lange tijd deel uitmaakt van onze Staten. Na negen jaar heeft Jan Bergen te kennen gegeven dat hij zich, vanwege een toezichtsfunctie die hij zal aanvaarden, op grond van integriteitsoverwegingen gedwongen ziet om de Staten vaarwel te zeggen. Dat doet hij dus niet omdat hij het statenwerk niet langer interessant of leuk zou vinden. Ik denk dat wij dit allemaal respecteren.

Jan, je hebt negen jaar, gedeeltelijk als lid en gedeeltelijk als voorzitter van de CDA-fractie, deel uitgemaakt van Staten. Wij gaan je op verschillende manieren missen. Zo is het bijvoorbeeld altijd handig om een arts in de Staten te hebben, want je weet maar nooit... Ook op andere wijzen heb je van je doen spreken in deze Staten. Daarnaast ben je ook een plezierig mensen-mens. We gaan je dus op allerlei fronten missen, maar er is ook sprake van een verjonging van de Staten die gaat

doorwerken in de gemiddelde leeftijd. Dat is dan weer een pluspunt: "elk voordeel heb z'n nadeel en elk nadeel heb z'n voordeel".

Dames en heren. De heer Bergen is tot aan de lunch bij deze vergadering aanwezig, maar dadelijk zullen wij het nieuwe statenlid beedigen. Terwijl zijn geloofsbrieven door de daartoe in te stellen commissie worden onderzocht, is er gelegenheid om afscheid te nemen van de heer Bergen. Dat is natuurlijk ook mogelijk tijdens de lunchpauze.

De heer **Bergen** (CDA). Voorzitter, collega's. Ik ben dit najaar tien jaar bezig in de provinciale politiek. Ik mocht Carolien Stuurwold opvolgen als Vlissingse kandidaat op de lijst voor de statenverkiezingen van 2003, op plaats 13. Dit ongeluksgetal was toen voldoende om direct gekozen te worden.

Ik heb drie zeer uiteenlopende fracties en colleges mogen meemaken. De provinciale politiek is dus niet saai. Ik zal geen opsomming geven van successen en/of zeperds, maar ik rijd wel heel tevreden door de Westerscheldetunnel, want die is van ons en niet van het een of andere buitenlandse private equityfund.

De voorzitter heette ons, na de benoeming, op 20 maart 2003 welkom met een toespraak van bijna 2100 woorden. Ik mocht ooit op het "schellinkje van een lange statenvergadering" het jeugdzorgbeleid behandelen. Ik had het netjes voorbereid maar de spreektijd van de fractie was allang op. Ik bracht mijn bijdrage terug tot enkele punten en vervolgens kwam de feedback van buiten neer op: je was de enige met een heldere boodschap. Mijn advies is dan ook: gebruik je gezonde verstand en de debatrix calculator. Goethe zei al: In de beperking toont zich de meester.

Voorzitter. Ik heb met mijn bijdragen en interrupties niet te veel op tenen getrapt, denk ik, maar ik hecht wel aan consistentie en, niet te vergeten, ook aan een beetje humor. Het jaar van mijn fractievoorzitterschap heb ik ervaren als verrijkend, uitdagend, soms heel lastig en qua tijdsinvestering slopend. Ik heb dan ook veel respect voor alle fractievoorzitters, hun inspanningen en verantwoordelijkheid.

Ik heb het statenwerk met veel plezier gedaan, dankzij velen:

- mijn thuisfront, kritische steun en toeverlaat;
- mijn fractie en Roderik, vertrouwd en nabij;
- u allen, collega's, ongeacht van welke partij, want ik hecht aan goede werk- en persoonlijke verhoudingen;
- u, voorzitter, die veel warme en luchtigheid heeft gebracht in Zeeland en ook, soms wat warrig, in deze zaal;
- de statengriffie, altijd beschikbaar en bereikbaar, na een moeilijke periode op de goede weg; ga zo door!;

- last but not least, de mensen van de facilitaire dienst, voor natje en droogje, de sfeer, de vele moties en amendementen enz.; ook denk ik aan hun rustige en professionele optreden als BHV, zoals ik dacht mocht meemaken toen Fons Luijben hartklachten kreeg.

Voorzitter. Ik heb Juvent, maar de CDA-fractie heeft mijn opvolger, Jeffrey Oudeman. Juvent is jeugd, en Jeffrey is 29 jaar. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Jeffrey, ik wens je veel plezier, wijsheid en succes toe bij datgene wat je straks hier gaat doen.

Dames en heren, ik groet u allen; het ga u goed.

(applaus)

De **voorzitter**. Beste Jan, graag overhandig ik je het traditionele handbeschilderde Makkumberbord dat zo langzamerhand een echt "collector's item" wordt. Heel hartelijk bedankt voor je bijdragen in deze zaal.

De heer **Bergen** (CDA). Succes met de laatste loodjes.

De **voorzitter**. Voorts hebben wij bedacht dat jouw vrouw je wel heel vaak heeft moeten missen. Daarom overhandig ik je een bloemetje voor haar.

4. **Schorsing van de vergadering in verband met benoeming nieuw statenlid**

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

5. **Onderzoek geloofsbrieven van de heer J.R. Oudeman, wonende te Kloetinge**

De **voorzitter**. Na een afscheid komt er altijd weer een aantreden. De vergadering wordt dadelijk even geschorst in verband met de benoeming van de opvolger van Jan Bergen. Hij wordt opgevolgd door de heer J.R. Oudeman. Voor het onderzoek van zijn geloofsbrieven stel ik een commissie in, bestaande uit de leden Hijgenaar (voorzitter), Van Burg en Thomaes (leden).

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. De commissie van onderzoek heeft de geloofsbrieven van de heer J.R. Oudeman onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert Provinciale Staten om hem toe te laten als lid van Provinciale Staten van Zeeland.

De **voorzitter**. Mij blijkt dat de Staten zich met dit advies kunnen verenigen.

6. Beediging statenlid Oudeman

(Nadat de heer Oudeman de statenzaal is binnengeleid, legt hij in handen van de voorzitter de bij de Provinciewet vereiste eed af)

De **voorzitter**. Mijnheer Oudeman, van harte gefeliciteerd en welkom in deze Staten. Wij hopen veel van u te mogen horen.

(applaus)

De heer **Oudeman** (CDA). Ik dank u zeer.

7. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Ik herinner eraan dat zojuist de door mij voorgestelde werkwijze door de Staten is aanvaard.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De fractie van GroenLinks stelt voor om het Omgevingsplan nu van de agenda af te voeren en de behandeling daarvan een maand uit te stellen. Daarvoor gelden twee redenen. De eerste is dat de commissiebehandeling van het Omgevingsplan slechts in een enkele termijn heeft plaatsgevonden. De beantwoording is schriftelijk geweest en heeft in elk geval bij mij nog de nodige vragen opgeroepen. De tweede reden is dat de financiële dekking pas bij de begrotingsbehandeling aan de orde komt. Ik heb in dat verband al een motie voorbij zien komen. Het lijkt mij beter en correcter om de behandeling van het Omgevingsplan een maand uit te stellen.

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Het lijkt mij niet voor de hand te liggen om voor deze werkwijze te kiezen, maar het zijn de Staten die hierover gaan.

De **voorzitter**. Dat is juist, maar u kunt uw bedenkingen ertegen inbrengen, waarna de Staten een afweging kunnen maken.

Ik breng het voorstel van orde van het lid Harpe in stemming.

Het voorstel van orde wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, de PvZ, NZ en D66 voor dit voorstel hebben gestemd.

De agenda wordt vastgesteld.

8. Vaststellen notulen PS van 8 juni 2012

Deze notulen worden vastgesteld.

9. Vaststellen notulen PS-vergadering van 22 juni 2012

De heer **Muske** (NZ). Voorzitter. Op blz. 43 van deze notulen beantwoordt de heer Van Beveren mijn vraag wat de spoorlijn tussen Zelzate en de Axelse Vlakte, een spoorlijntje van 12,2 kilometer, kost. Hij geeft als antwoord dat dat 800 miljoen tot 1 miljard kost. Ik heb de heer Van Beveren er bij herhaling op gewezen dat dit een niet-realistisch bedrag is. De spoortunnel die Vlaanderen heeft aangelegd...

De **voorzitter**. Mijnheer Muste, het is niet de bedoeling dat er een discussie naar aanleiding van de notulen wordt gevoerd.

De heer **Muske** (NZ). Ik wil graag van de gedeputeerde een realistisch antwoord hebben op mijn vraag. Het gegeven antwoord is niet realistisch. Dit is kolder; 800 miljoen voor een lijntje van 12,2 kilometer...

De **voorzitter**. Mijnheer Muste, zo gaan wij het niet doen. Ik verzoek u om, als u met dergelijke zaken wenst te komen, dat vooraf te doen zodat een en ander nog voor de vergadering kan worden afgehandeld. Wij gaan nu geen discussie naar aanleiding van de notulen voeren. De gedeputeerde vraag ik om u een nader antwoord te doen toekomen.

De notulen van de PS-vergadering van 22 juni 2012 worden vastgesteld.

10. Vaststellen notulen PS-vergadering van 17 september 2012

Deze notulen worden vastgesteld.

11. Ingekomen stukken

- 12. Brief van de gemeente Vlissingen van 31 augustus 2012 met reactie op antwoordnota en statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018 (12020274)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018.

- 13. Brief van de gemeente Vlissingen van 17 september 2012 over provinciaal inpassingsplan marinierskazerne Vlissingen (12022016)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

14. Ingekomen stukken GS en CdK

- 15. Brief van GS van 21 augustus 2012 over stand van zaken Waterdunen (12019629)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhandeling van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

- 16. Brief van gedeputeerde Van Heukelom van 4 september 2012 over reorganisatie (12021324)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

- 17. Beantwoording commissietoezegging 50, vragen REW met betrekking tot statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en Verordening Ruimte provincie Zeeland (12021325)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, dit stuk te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel RMW-052.

- 18. Brief van GS van 18 september 2102 met stand van zaken gebiedsontwikkeling Perkpolder (12022109)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de afhandeling van deze brief over te dragen aan de commissie REW.

19. Voorstellen

- 20. Statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 20120-2018; Verordening Ruimte provincie Zeeland (RMW-052)**

De **voorzitter**. Het college van GS heeft op 18 september 2012 besloten om een wijziging door te voeren in dit statenvoorstel, door op pagina 15 de zinsnede "begin 2010" in de eerste zin van paragraaf 2.4.1 te schrappen. De eerste zin van de genoemde paragraaf komt als gevolg hiervan als volgt te luiden: "De provincie Zeeland heeft in het kader van de kerntakendiscussie gekozen voor een duidelijk profiel."

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Er ligt een nieuw Omgevingsplan en dat is op zich best een goede zaak. Voor GroenLinks luidt dit een beetje het einde van het tijdperk-Bleker in. Dat is zeker het geval wanneer wij kijken naar de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), want die is in Zeeland nog aardig overeind gebleven. Daar is GroenLinks blij mee. En nu de vaart erin houden... Wij vernemen graag van het college hoe het staat met de bevindingen van en de voortgang in de werkzaamheden van de commissie-Jansen.

Voor een periode van zes jaar mogen wij de provincie Zeeland inkleuren, en dat is niet niets. Het is een wezenlijk ander plan dan het voorgaande. Strak beleid is omgezet in: alles is mogelijk mits niet significant. Dit komt het meest tot uitdrukking in de beschermingsformule voor natuurgebieden. In de nieuwe regeling is vastgelegd dat per saldo geen significante aantasting van de EHS mag plaatsvinden. Dit betekent dat bepaalde ontwikkelingen in deze gebieden mogelijk zijn: ontwikkelingen van groot openbaar belang in natuurgebieden kunnen onder voorwaarden en met compensatie worden toegestaan. Ik denk dan --hoe kan het ook anders-- : dat is de WCT.

Voorzitter. Wij hebben het hierbij over het groenblauwe karakter van Zeeland. "Mits niet significant" is een zeer rekbaar begrip. Professor Meire van de Universiteit Antwerpen zei eens in verband met de WCT-kwestie: "Ik kom tot de conclusie dat ook deze passende beoordeling weer aangeeft dat elke menselijke ingreep in het Schelde-estuarium leidt tot negatieve effecten. Hoe klein ook, het toont aan dat het systeem gevoelig is en dat er op het moment geen sprake is van een robuust estuarien systeem. In de tussentijd zou het mijn voorkeur hebben dat wordt afgezien van menselijke ingrepen die negatieve effecten hebben, ook als die niet significant zijn voor het estuarium.". Ik vind dit een inhoudsvolle passage die handelt over het begrip "significant". Daar kan men ook veel goede kanten mee op. Het college kiest --daar ga ik van uit-- voor die optie, maar de tijd zal het leren.

Voorzitter. Het aantal artikelen in de verordening is teruggebracht. Is er nu sprake van "kleiner en beter"? Voor belangrijke thema's die wel in het voorontwerp voor deze verordening zijn opgenomen, valt te constateren dat veel kaders worden gesteld waarbinnen gemeenten nog een aanzienlijke speelruimte hebben. Gemeenten worden opgeroepen om afspraken te maken in regionaal verband voor bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Mocht dat niet lukken, dan kunnen GS een aanwijzing geven. Maar wat staat hier nu eigenlijk? Wat is nu het beleid? Waar is nu vastgelegd wat GS kunnen en niet kunnen of, liever gezegd, wat GS in bepaalde gevallen moeten doen of niet moeten doen? Graag verkrijg ik hierop een reactie.

Wat de recreatie betreft worden naar aanleiding van de inspraak vier kansen gecreeerd in heel Zeeland. De eerste is ruimte voor verbetering en vernieuwing. Het accent van de recreatie ligt op de kustzone en langs de Deltawateren. Op enkele plekken in het kustgebied is er ruimte; ik denk aan de hotspots-discussie. Tot slot --en daarmee is het cirkeltje weer rond-- zijn er op regionaal niveau ook nog kansrijke locaties; dit laat de provincie aan de gemeenten over. Ook hier vraag ik mij af: wat staat er nu precies en wat wordt ermee bedoeld? Ik vertaal dit als volgt: in heel Zeeland zijn er kansen bij de provincie en als het niet lukt, kun je altijd nog bij de gemeente aankloppen. Dat klinkt misschien wat flauw, maar waar wordt nu goed omschreven wie welke bevoegdheden heeft?

Met betrekking tot het agrarische beleid heeft het college geen lering getrokken uit het verleden. Bioindustrie kun je alleen tegengaan door het te verbieden. Iedere vorm van ruimte die je hiervoor biedt, leidt tot een volgende vraag om meer ruimte. Dat heeft de geschiedenis ons geleerd.

Voorzitter. Het college stelt voor om voor de komende drie jaar 15 miljoen beschikbaar te stellen. Mij is, na een halve commissiebehandeling,

niet duidelijk waar dat geld nu echt aan wordt besteed, hoe het wordt besteed en waarom het zo veel of zo weinig geld is. Daarom heb ik eerder gevraagd de behandeling van het Omgevingsplan uit te stellen. Maar goed, wat er te bespreken valt, moeten wij nu in deze statenvergadering aan de orde stellen. Nogmaals, ik heb een motie voorbij zien komen en daar haal ik dezelfde twijfel uit.

Wat woningbouw en herstructurering betreft is GroenLinks benieuwd naar de betekenis van de beleidsneutrale verkenning. Wat is "beleidsneutraal" in de politiek? Deze paragraaf biedt kansen maar is afhankelijk van een eenduidige en heldere aanpak. Graag zien wij een voortdurende rapportage hierover, aan de commissie.

Veel wegen hebben wij niet in Zeeland, maar altijd wordt er over gediscussieerd. Nu gaat het over het geluid langs wegen. Wat ons betreft kan er geen sprake zijn van hogere grenswaarden. Geluid is binnen het kleine grondgebied van Zeeland -- 40% land en 60% water-- een van de grootste bedreigingen. Dat moeten wij niet willen. Altijd moet de voorkeur worden gegeven aan stil asfalt. Met andere woorden: altijd mitigeren, net als in de natuur.

Voorzitter. De fractie van GroenLinks geeft steun aan het voornemen van het college om vernieuwend te gaan samenwerken. In het voorstel wordt gesproken over een wenselijke duurzame ontwikkeling, en dat vraagt om een integrale aanpak en innovatief denken. Beoogde vernieuwende samenwerkingsverbanden moeten dan leiden tot een inhoudelijk hogere kwaliteit, meer draagvlak en legitimiteit en hoge effectiviteit, maar hoe gaat men dit doen? Mijns inziens --ik hoor graag van de gedeputeerde of deze visie juist is-- is er bij vernieuwend samenwerken sprake van een open oog en oor voor nieuwe kansen en ideeën uit de samenleving, terwijl dit samenwerken niet is gebonden aan bestuurlijke dogma's. Dat is "out of the box-denken".

Dat past overigens niet bij de passage, opgenomen op blz. 18 van het Omgevingsplan, waar het college een aantal voorwaarden vermeldt. Ik noem er enkele: het moet passen in een ruimtelijke spoor; goede toegankelijkheid en achterlandverbindingen; het oplossen van bestaande knelpunten; betere communicatie; gebiedsgerichte aanpak; het mogelijk maken van containerisatie, alweer de WCT. Voorzitter, als ik dit hele rijtje lees, denk ik: dit is een doelredenering en kan niet worden beschouwd als innovatief denken. Wanneer men vernieuwend wil gaan samenwerken, kan dit niet de methode zijn.

Veel meer dan naar de door het college geroemde containerisatie zou de aandacht van het college moeten uitgaan naar de capaciteit van de sluisen. Daar ligt immers een veel groter probleem dat het college niet onder controle heeft omdat het

niet zijn werkgebied is. Niettemin is dit onderwerp vele malen belangrijker dan de WCT-utopie.

Voorzitter. Ons inziens is in het voorliggende plan het meest opvallende onderdeel het onuitputtelijke verlangen van het college naar schaliegas. Vroeger, nog niet zo lang geleden, stopten wij ons afval in de grond. Het was gemakkelijk: het ging de grond in en kwam er nooit meer uit. Totdat Lekkerkerk voorbij kwam... Daar hebben wij van geleerd. En wat gaat men nu doen? Wat stelt het college in dit Omgevingsplan voor? Gevallen van ernstige bodemverontreiniging worden aangepakt, maar wij gaan het kernafval in de Zeeuwse bodem stoppen en als het aan dit college ligt, gaan wij schaliegas winnen en stoppen wij chemische stoffen in de grond om het spul boven te krijgen. Welnu, uiteraard is GroenLinks daar geen voorstander van, mede omdat de juistheid van de toe te passen techniek nog niet bewezen is.

Ik heb een aantal onderdelen van het Omgevingsplan genoemd die onze steun kunnen krijgen. Daarnaast willen wij graag het plan op een aantal punten bijgesteld zien. Daarvoor hebben wij een amendement opgesteld, handelend over

- de tweede kerncentrale; dat verhaal willen wij uit het Omgevingsplan halen;
- het feit dat de herneembare eindberg van kernafval niet wordt geregeld;
- geen WCT;
- het tegengaan van intensieve veehouderij, uitsluiting van nieuwe vestigingen;
- bestaande recreatie richten op kwaliteitsverbetering; geen permanente eenheden op minicampings;
- geen winning van schaliegas;
- de taakstelling inzake wind op land omhoog, naar 750 megaWatt.

Voorzitter. Dit alles is verwoord in een enkel amendement. Het zou mooi zijn wanneer dat voldoende zou worden gesteund. Dat zou een hoop tijd schelen, want ik heb een en ander ook in stukjes geknipt en ondergebracht in andere amendementen. Mocht het eerste amendement worden verworpen, dan kan men aan de hand van de andere amendementen zijn oordeel over de verschillende onderdelen geven.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012, nr. 12014133dg,

besluiten:

1. Het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

a. Het onderwerp "tweede kerncentrale" kan eerst dan aan de orde zijn wanneer er sprake is van een concreet initiatief. Dat is in deze planperiode niet het geval.

b. Het Omgevingsplan geeft geen oplossing voor herneembare eindberg van kernafval;

c. De provincie Zeeland bevordert een toekomstbestendige ontwikkeling van het industrie- en havencluster in Zeeland, waarbij slagvaardig wordt ingezet op verdergaande containerisatie. De ontwikkeling van de WCT wordt, gelet op de economische ontwikkelingen, in dit plan niet opgenomen.

d. Intensieve veehouderij wordt tegengegaan door: het uitsluiten van nieuwvestiging; bestaande intensieve veehouderij wordt zo snel mogelijk beëindigd; omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar intensieve veehouderij is niet toegestaan.

e. Bestaande recreatie zet in op kwaliteitsverbetering en verduurzaming; dit betekent geen uitbreiding. Modernisering moet plaatsvinden binnen de bestaande planologische mogelijkheden.

f. Minicampings kunnen niet beschikken over permanente eenheden.

g. De winning van schaliegas in welke vorm dan ook, alsmede proefboringen, zijn uitgesloten;

h. Taakstelling wind op land kan omhoog naar 750 Mw. Dat is ook de opmaat naar wind op zee, een economische kans voor Zeeland.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomstig de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de cartografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 1.

Door de leden Harpe en Van Dijen zijn de volgende drie amendementen ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

- a. Het onderwerp "tweede kerncentrale" kan eerst dan aan de orde zijn wanneer er sprake is van een concreet initiatief. Dat is in deze planperiode niet het geval.
- b. Het Omgevingsplan geeft geen oplossing voor herneembare eindberging van kernafval.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de cartografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 2.

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

- c. de provincie Zeeland bevordert een toekomstbestendige ontwikkeling van het industrie- en havencluster in Zeeland, waarbij slagvaardig wordt ingezet op verdergaande containerisatie. De ontwikkeling van de WCT wordt, gelet op de economische ontwikkelingen, in dit plan niet opgenomen.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en

toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de cartografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 3.

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

- d. Intensieve veehouderij wordt tegengegaan door: het uitsluiten van nieuwvestiging; bestaande intensieve veehouderij wordt zo snel mogelijk beëindigd; omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar intensieve veehouderij is niet toegestaan.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de cartografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 4.

Door het lid Harpe zijn de volgende twee amendementen ingediend.

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

h. Taakstelling wind op land kan omhoog naar 750 Mw. Dat is ook de opmaat naar wind op zee, een economische kans voor Zeeland.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 20120-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de carografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 4a.

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

e. Bestaande recreatie zet in op kwaliteitsverbetering en verduurzaming; dit betekent geen uitbreiding. Modernisering moet plaatsvinden binnen de bestaande planologische mogelijkheden.

f. Minicampings kunnen niet beschikken over permanente eenheden.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en

toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 20120-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de carografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 5.

Door de leden Harpe en Van Dijen is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 juni 2012-2018, nr. 12014133dg;

besluiten:

1. het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 op de volgende punten te wijzigen:

g. De winning van schaliegas in welke vorm dan ook, alsmede proefboringen, zijn uitgesloten.

2. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 en de Verordening Ruimte Provincie Zeeland met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting langs elektronische weg vast te leggen en in die vorm vast te stellen.

3. Het geamendeerde Omgevingsplan Zeeland 20120-2018 met daarbij behorende kaarten, bijlagen en toelichting door middel van een volledige verbeelding op papier vast te stellen, overeenkomst de onder besluit punt 1 vastgestelde vorm, waarbij ten aanzien van de verbeelding op de kaarten de carografisch samengestelde ondergronden zijn gebruikt op basis van Top500, Top250 en Top50.

4. De bij voornoemd voorstel van Gedeputeerde Staten gevoegde antwoordnota's, inclusief de conclusies omtrent zienswijzen met inachtneming van de amenderingen, opmerkingen en lijst van ambtshalve wijzigingen vast te stellen.

Dit amendement krijgt nr. 6.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Het nu voorliggende Omgevingsplan markeert een belangrijke omslag in het ruimtelijke beleid van de provincie Zeeland. Waar in het verleden het ruimtelijke beleid --zeker in de opvatting van veel gemeentebestuurders-- vaak een directief karakter had, is het nu de intentie van het provinciale bestuur om te sturen op hoofdlijnen, en vooral kaderstellend bezig te zijn. Gemeenten krijgen meer ruimte om hun eigen rol en visie op de ruimtelijke ontwikkeling in te vullen en vorm te geven. Alles overziende is de PvdA-fractie positief over deze stap. Weliswaar gaat de provincie een aantal zaken uit handen geven, maar daarmee wordt tegelijkertijd beslissingsruimte voor gemeenten geboden, en daarmee kansen op grotere betrokkenheid van lokale partijen bij ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit. Dat is naar onze opvatting winst.

Echter, een dergelijke omslag schept ook verplichtingen, zowel voor gemeenten als voor provincie. Van gemeenten mag worden verwacht dat zij aandacht hebben voor alle belangen, ook die welke wat verderaf lijken te staan en die in het verleden wellicht op het bordje van de provincie lagen. Daarnaast dient de provincie haar kaderstellende rol en haar rol als regisseur waar te maken. Op die kaderstellende rol kom ik later nog terug bij de bespreking van de inhoud van het Omgevingsplan.

Waar het gaat om de regierol maak ik enkele opmerkingen, waarbij ik verwijs naar het advies van de Provinciale commissie omgevingsbeleid (PCO). Daarin wordt geconstateerd dat er juist bij het Omgevingsplan-nieuwe stijl behoefte bestaat aan regie door een instantie die overzicht heeft op de provinciale schaal en die kan verbinden tussen Rijk, gemeente en waterschap. In het statenvoorstel missen wij een passage die daarop ingaat. Zo adviseert de PCO om per regio een regelmatig terugkerend bestuurlijk afstemmingsoverleg te organiseren rondom het omgevingsbeleid, waarin ervaringen kunnen worden uitgewisseld en waarin onder regie van de provincie beleid en uitvoering kunnen worden bijgestuurd. De fractie van de PvdA is benieuwd naar de wijze waarop het college deze belangrijke regiefunctie denkt te gaan uitvoeren.

Voorzitter. Open ruimte, een gevarieerd landschap en bijzondere natuur zijn de kernkwaliteiten van onze provincie. Het zijn kwaliteiten die essentieel zijn voor de woon- en leefomgeving van de Zeeuwen en voor de vitaliteit van de Zeeuwse economie. De uitdaging voor het omgevingsbeleid is een balans te vinden tussen een gezond woon- en leefklimaat, een vitale economie en een kwalitatief hoogwaardig landschap. Voor de PvdA-fractie moet daarbij zuinig ruimtegebruik een centraal uitgangspunt zijn. Net zoals financiële soliditeit vraagt om verstandig omgaan met geld, zo is er ook ruimtelijke soliditeit.

De open ruimte van het Zeeuwse polderland en de kleinschalige structuur van onze steden en dorpen zijn ons door de geschiedenis geschonken en wij zijn het aan onze voorouders en aan komende generaties verplicht om daar goed voor te zorgen.

Er is zeker ruimte voor ontwikkeling. Laat daar geen misverstand over bestaan, maar die ruimte moet met verstand en met gevoel voor verantwoordelijkheid worden gebruikt. Deze gedachte van zuinig ruimtegebruik komt onze fractie tot haar genoegen op diverse plaatsen in het omgevingsplan tegen. Ik noem de duurzaamheidsladder en de manier waarop deze in de paragrafen bedrijventerreinen en wonen en herstructurering is doorvertaald naar kaderstellend provinciaal beleid. Een ander voorbeeld is de manier waarop belangrijke open ruimten en natuurgebieden in het plan en in de Omgevingsverordening zijn beschermd.

Voorzitter. Afgelopen zomer heeft de PvdA verspreid over Zeeland een viertal debatten georganiseerd over verschillende aspecten van het ruimtelijke beleid. Aan elk van die debatten hebben tientallen Zeeuwen meegedaan. Daarbij is gebleken dat het onderwerp omgevingskwaliteit leeft onder de Zeeuwen. Deze debatten hebben ons dan ook geïnspireerd tot het formuleren van een viertal amendementen op het voorliggende voorstel.

Het eerste amendement beoogt een aanvulling op de paragraaf leefklimaat in het hoofdstuk Wonen en werken, blz. 51. In de ruimtelijke planning van het buitengebied zijn analyses van landschapsstructuur en geschiedenis heel gewoon. Ik verwijs naar de Handreiking landschap die de provincie afgelopen zomer heeft laten uitgaan naar de gemeenten, als hulp bij de borging van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied. Bij het denken over de ontwikkeling van steden en dorpen zijn dergelijke analyses minder vanzelfsprekend. Ons voorstel beoogt hier meer aandacht aan te geven en deze op te nemen in het Omgevingsplan als een procesvereiste voor nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen. Uit onderzoek blijkt dat ruimtelijke identiteit en structuur van groot belang zijn voor de leefbaarheid en de sociale en economische vitaliteit van steden en dorpen. Daarom moeten deze aspecten goed worden verankerd in structuurvisies en bestemmingsplannen. Ons voorstel sluit helemaal aan bij de geest van het Omgevingsplan-nieuwe stijl door niet voor te schrijven wat er moet gebeuren, maar wel hoe het moet gebeuren.

Het tweede en derde amendement hebben betrekking op de recreatieparagraaf, waarin onze fractie op een tweetal onderdelen meer focus wil aanbrengen in relatie met de recreatiekansenkaart. Het eerste van die twee richt zich op de ontwikkeling van verblijfsrecreatie in het achterland, blz. 29. Buiten de recreatieve hotspots en de

regionale ontwikkelingslocaties is, zowel in de kustzone als in het achterland, revitalisering een belangrijke opgave in het verblijfsrecreatieve aanbod. Het nieuwe Omgevingsplan zet in de kustzone nadrukkelijk in op zo'n transformatie, maar in het achterland is dat veel minder duidelijk. Onze fractie wil heel nadrukkelijk nieuwe ontwikkelingen niet uitsluiten. Daar is dus geen discussie over, maar op momenten dat partijen bereid zijn om te investeren in nieuwe recreatieve ontwikkelingen in het achterland, moet naar ons oordeel eerst nadrukkelijk worden overwogen of die investeringsbereidheid kan worden ingezet ten behoeve van de revitaliseringsbehoefte in dat achterland. Dat is goed voor de sector en ook goed tegen de achtergrond van verstandig ruimtegebruik.

Het derde amendement heeft betrekking op de watersportontwikkeling, blz. 35. Buiten de recreatieve hotspots, de kustzone en het Veerse Meer, wijst het nieuwe Omgevingsplan de ontwikkeling van nieuwe jachthavens af. Er is wel enige ruimte om het aantal ligplaatsen uit te breiden, maar op dit moment is nog niet duidelijk hoe groot die ruimte is, mede gelet op de afstemming met het Natura 2000-beleid. Ik verwijs in dit verband naar de passages die hierover in de MER zijn opgenomen. Het Omgevingsplan wil deze ruimte inzetten voor kwaliteitsverbetering en productinnovatie. Het is een duidelijke keuze en de PvdA-fractie geeft daar nadrukkelijk steun aan. Echter, vervolgens worden in het Omgevingsplan vier prioriteiten genoemd voor het toekennen van ligplaatsen, en dat vinden wij een te vage en te ruime kaderstelling. De ontwikkelingsruimte voor de watersport is vanwege bijvoorbeeld belangen van de schelpdierenvisserij, niet onbeperkt. De beperkte ontwikkelingsruimte die er is, moet ons inziens maximaal worden ingezet op de plekken waar zij de grootste toegevoegde waarde heeft voor de lokale en regionale economie en voor de werkgelegenheid. Wij stellen dan ook voor dat de Staten zich duidelijk uitspreken voor twee prioriteiten bij het toewijzen van ligplaatsen: historische stadshavens die zich verder kunnen ontwikkelen als een recreatief concentratiepunt, en bestaande jachthavens met een een revitaliseringsbehoefte. Dit levert een scherpere focus op, naast betere garanties dat nieuwe ligplaatsen worden ingezet ten behoeve van revitalisering.

Het vierde en laatste amendement heeft betrekking op de lijst met nieuwe economische dragers. Deze lijst maakt nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk van tuincentra en ook huisvesting van arbeidsmigranten. Voorzitter. Wij vinden dergelijke ontwikkelingen ongewenst. Deze voorzieningen horen thuis in of nabij kernen, en niet midden in het landelijke gebied. Het feit dat er sprake is van landschappelijke inpassing en van sanering van bestaande gebouwen elders, is voor

onze fractie niet overtuigend. Immers, dergelijke voorzieningen leiden tot veel extra verkeersbewegingen. In het geval van huisvesting van arbeidsmigranten kunnen ook ongewenste ontwikkelingen optreden uit een oogpunt van woon-, werk- en leefklimaat. Ook hier is het argument van verstandig ruimtegebruik nadrukkelijk aan de orde.

Voorzitter. Ten slotte maak ik nog een opmerking over het medegebruik van waterkeringen. De fractie van de PvdA vindt dat zeedijken toegankelijk moeten zijn voor recreatief medegebruik. Waar kun je het landschap van de Zeeuwse polders en de Deltawaren beter beleven dan vanaf de zeedijk? Echter, dat betekent niet dat je van onze primaire waterkeringen een eenheidsworst moet maken. Afwisseling en differentiatie zijn juist goed voor de belevingswaarden. Af en toe op de fiets een slinger maken vanaf de dijk door het polderland, dat biedt juist afwisseling. De dijken moeten wel toegankelijk zijn voor wandelaars. Ook een begraasd dijktraject behoeft wat dat betreft geen probleem te zijn. Aan massieve hekken heeft onze fractie geen enkele behoefte. Deze gedachten vinden wij ook terug in de nota "Daar bij de waterkant" die wij van harte ondersteunen. Wij wensen het college veel succes toe bij het implementeren van die nota in het beheerplan Deltawateren van Rijkswaterstaat.

De voorzitter. Door de leden Van Haperen en Hageman zijn de volgende vier amendementen ingediend.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012, amenderen het statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018. Aan de voorgestelde tekst bij paragraaf 3.2.2 op pagina 51, tweede alinea voor de voorlaatste alinea, de hieronder aangegeven passage toe te voegen:

"Eerst de omgeving, dan het gebouw. Structuur, identiteit en inpassing van nieuwe ontwikkelingen in hun omgeving zijn belangrijk voor ruimtelijke kwaliteit. Deze is op zijn beurt weer bepalend voor het woon- en leefklimaat van steden en dorpen. Analyse van deze factoren moet daarom deel uitmaken van de planvorming voor nieuwe ontwikkelingen in de gebouwde omgeving. Gemeenten laten een dergelijke analyse deel uitmaken van hun structuurvisies en bestemmingsplannen."

Dit amendement krijgt nr. 7.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012, amenderen het statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018.

In de voorgestelde "Lijst van nieuwe economische dragers" (bijlage 5.4, pagina's 125 en 126) en de "Omgevingsverordening" (bijlage 1, pagina's 17-21) de mogelijkheid van nieuwvestiging in het landelijk gebied voor tuincentra en huisvesting van arbeidsmigranten schrappen.

Dit amendement krijgt nr. 8.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012, amenderen het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. De voorgestelde tekst bij paragraaf 3.1.9 op pagina 35, tweede kolom, eerste alinea, in de hieronder aangegeven passage te wijzigen:

"Voor bestaande bedrijven buiten deze locaties ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering en productinnovatie. De provincie maakt die initiatieven in ruimtelijke zin mogelijk, maar vestiging van nieuwe jachthavens is hier niet mogelijk. Bij het toekennen van ligplaatsen moet de toegevoegde waarde voor werkgelegenheid en lokale en regionale economie een belangrijke rol spelen. Daarom wordt prioriteit gegeven aan het versterken van bestaande historische stadshavens als recreatief concentratiepunt en aan uitbreiding van bestaande jachthavens in combinatie met revitalisering en transformatie van bestaande faciliteiten."

Dit amendement krijgt nr. 9.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012, amenderen het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018. Aan de voorgestelde tekst van paragraaf 3.1.6 op pagina 29, tweede kolom, de hieronder aangegeven passage toe te voegen.

*"Overig Zeeland.
Voor bestaande bedrijven in de rest van Zeeland ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering en productinnovatie. Ook hier worden (beperkte) uitbreidingsmogelijkheden geboden om deze verbeteringsslag te financieren. Aanvullend wordt de mogelijkheid geboden voor nieuwvestiging van verblijfsrecreatieve initiatieven die in samenhang met een versterking van het landschap worden gerealiseerd (zie paragraaf landschap en erfgoed). Gemeenten die deze nieuwvestiging mogelijk maken, onderbouwen in het bestemmingsplan dat het hier gaat om een ontwikkeling:
- waarnaar vraag is in de lokale en regionale markt;
- waaraan niet tegemoet kan worden gekomen door transformatie van een bestaand bedrijf in de betreffende regio."*

Dit amendement krijgt nr. 10.

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD).
Voorzitter. Het nieuwe Omgevingsplan is een belangrijke beleidsnota die wij opnieuw voor een periode van zes jaar gaan vaststellen. Het is een nota die de verschillende beleidsthema's met elkaar verbindt. In het Omgevingsplan staat het Zeeuwse beleid voor ruimte, milieu, water en natuur, en dus is dit plan van grote betekenis voor onze bevolking en het bedrijfsleven. Daarom is het belangrijk dat in een vroeg stadium maatschappelijke organisaties, gemeenten, bedrijfsleven en inwoners erbij worden betrokken. Welnu, dat is gebeurd door middel van inspraakrondes, inspraakreacties en antwoordnota's. Sterker nog: daar is naar geluisterd. De inspraak heeft op onderdelen geleid tot aanpassing van het concept.

Bij dit Omgevingsplan stellen wij ook de Verordening Ruimte provincie Zeeland vast, waarin de regels en instructies voor het lokale bestuur zijn opgenomen. Wij vinden dit nog steeds een lijvig document en wij willen dan ook van de gedeputeerde weten of in deze verordening regels zijn opgenomen die verder gaan dan de landelijke wetgeving. Met andere woorden: is er hier nog sprake van een Zeeuwse Plus?

Voorzitter. Wie dit Omgevingsplan doorleest, merkt direct het verschil met het vorige plan. Wij faciliteren kansen in plaats van het opwerpen van belemmeringen. Er wordt meer verantwoordelijkheid bij de gemeenten gelegd en maatwerk wordt echt mogelijk. Op grond van het collegeprogramma Stuwende Krachten en met het benutten van de kernkwaliteiten van Zeeland is deze beleidsvisie opgesteld en daar horen, wat mijn fractie betreft, ook de actuele kerntaken bij. Dat zijn de taken die wij hebben vastgesteld in juni 2012, en niet die van 2010. Wij zijn erkentelijk voor deze aanpassing.

Een sterke economie, de prioriteiten havens en industrie, de biobased economy, vernieuwing in recreatie, visserij en landbouw, het zijn zaken die wij van harte onderschrijven. Echter, waar wordt gesproken over het voorschrijven van de best beschikbare technieken voor de bescherming van het milieu, dient ons inziens de economische haalbaarheid te worden meegewogen. Met andere woorden: wordt bij de toch al strenge milieuregels de optimale situatie nagestreefd of worden ook weliswaar verantwoorde, maar meer haalbare invullingen toegestaan?

Voorzitter. Met betrekking tot de intensieve veehouderij als neventak hebben wij goede nota genomen van de inspraakreacties in de commissie REW, met name die van de ZLTO, en van de ruimte in het huidige Omgevingsplan. Wij hebben het daarbij niet over de zogenaamde megastallen, maar over een economische activiteit, passend bij

de aard en de schaal van een gemengd bedrijf. De VVD wil deze neventak, mede vanwege het minerale kringloopprincipe, provinciaal mogelijk blijven maken. Het is de bevoegdheid van gemeenten om hieraan een lokale invulling te geven. In dit verband hebben wij samen met de fracties van SGP en CDA een amendement voorbereid dat door de fractie van het CDA zal worden ingediend.

De woningmarkt zit op slot. Crisis heerst in de bouwsector. Waar wij dat als provincie kunnen, moeten wij deze sector stimuleren, geen belemmeringen opwerpen, actief meedenken. Soms zal daar investeren bij horen. Het college spreekt over een impuls van 3,5 miljoen euro. Mijn fractie wil graag weten hoe Provinciale Staten bij de besteding hiervan wordt betrokken. Volgen hiervoor nog afzonderlijke voorstellen? Graag verkrijgen wij op dit onderdeel een toezegging van de gedeputeerde.

Voorzitter. Onder het hoofdstuk Kwaliteit en medegebruik natuurgebieden lees ik voor het eerst iets over toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Dit zou mijn fractie niet alleen voor natuurgebieden wensen, maar voor heel Zeeland. Wij dagen het college uit om vanaf nu in alle beleidsnota's als uitgangspunt te nemen: Zeeland voor iedereen. Daar profiteren dan niet alleen de mensen met een functiebeperking van, maar ook gezinnen met kindwagens en ouderen. Ook de toeristische sector kan hiermee zijn voordeel doen.

Voorzitter. Naast de ruimte voor ontwikkeling en kwaliteit die er op papier wordt geboden in het Omgevingsplan, komt het ook aan op de toepassing ervan in de praktijk, de vertaling die bestuurders eraan willen geven. De provincie en de verantwoordelijke gedeputeerde hebben het goede voorbeeld gegeven. De VVD-fractie hoopt dat dit op gemeentelijk niveau wordt opgevolgd.

De heer **Harpe** (GL). U stelt dat in het plan in verband met de handhaving van milieuvoorschriften bij bedrijven wordt aangegeven dat de beste technieken moeten worden ingezet. U zwakt dit af door te stellen dat, als het wat moeilijk wordt, het ook wel wat minder mag. Is dat een goede vertaling?

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD). Wij willen dat de economische haalbaarheid van de beste technieken wordt meegewogen.

De heer **Harpe** (GL). Daarmee zegt u in feite dat de economie van invloed is op de handavingsregelgeving.

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD). Er is regelgeving op het terrein van de handhaving, maar de beste technieken behoeven niet altijd overeen te komen met die regelgeving.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Het maken van omgevingsplannen is, objectief gezien, een bijzondere zaak. Allerlei belangengroepen en volksvertegenwoordigers gehoord hebbend, spreken wij met elkaar af waar wij in de komende periode bepaalde ontwikkelingen wel willen hebben en waar wij ze niet willen hebben. Na zes jaar bekijk je die zaken opnieuw. Daar waar het knelt, maken wij ruimte en waar het te veel is uitgedeid, knellen wij de boel wat af met extra regelgeving. Dat wordt dan weer voor de komende zes jaar vastgelegd.

Natuurlijk gaan wij het hier nog hebben over zaken waar het voor de ene partij knelt en waar het voor de andere partij wat minder moet. Wij hebben daarover al bijdragen gehoord. Het is van belang de regels genuanceerd te interpreteren en toe te passen, om de doorgaande ontwikkelingslijn van Zeeland in de gaten te houden. Met Zeeland 2040 in het vooruitzicht nodig ik iedereen gezamenlijk daartoe uit, mede gelet op de grote hoeveelheid amendementen en moties die ik al via de mail voorbij heb zien komen.

Het vertrekpunt van het college --meer op hoofdlijnen beleid voeren en minder regelen op details-- wordt door mijn fractie van harte ondersteund. Wij blijven ervan uitgaan dat alle Zeeuwse gemeenten volwassen worden bestuurd en dus heel goed weten wat hun eigen inwoners, volksvertegenwoordigers en bedrijfsleven willen waar het gaat om hun ontwikkeling en toekomst. De provincie moet daarin dus vooral faciliterend en veel minder als regelende macht optreden dan in het verleden het geval was. Dit wordt verwoord in het voorliggende Omgevingsplan.

Toch komt soms op dit punt het Omgevingsplan met zichzelf in de knoop en schiet het --waar dat gebeurt-- onmiddellijk terug in de bekende oude regelende houding, waar de provincie dan vooral een passieve macht is in plaats van een stuwende kracht. Daar lijken regelzucht en controle te dualiseren met het faciliteren van economische, landschappelijke en stedenbouwkundige ontwikkelingen.

Wij zien tegen deze achtergrond drie zaken die wij belangrijk genoeg vinden om er wijzigingen in aan te brengen. Het gaat om de recreatiekansen en de recreatiekaart, om de afwezigheid van voortgangscontrole en monitoring in een in crisis verkerende woningmarkt, en om de afwezigheid van een faciliterende provincie om experimentele aquacultuur technologisch door te laten ontwikkelen in de richting van een volwassen, breder toepasbare, landschappelijk inpasbare economische factor. Om een en ander te repareren, komen wij met een amendement en twee moties, die ik kort zal toelichten.

Voorzitter. Als gevolg van de niet door de Staten van Zeeland gevalideerde keuzes in het

programma Land in Zee en de in het Omgevingsplan geïmplementeerde recreatiekansenkaart, worden grote gebieden in Zeeland onnodig uitgesloten en/of kansarm gemaakt waar het gaat om verdere ontwikkelingen op het terrein van recreatie en toerisme. In het hoofdstuk over recreatie, onderdeel 3.1.6, willen wij daarom een aantal zaken wijzigen, zoals in ons amendement wordt aangegeven. De rode draad is hierbij wat ons betreft: wanneer kansarme initiatieven zich voordoen, stelt de provincie zich in principe faciliterend op.

Voorts, voorzitter, dienen wij een motie over de woningbouw in. Wij vinden het uitstekend dat in het Omgevingsplan de gemeenten meer ruimte krijgen om zelf afspraken te maken over nieuwbouw van woningen. Goede afspraken over die nieuwbouw zijn immers van groot belang. Echter, de eerstvolgende evaluatie van dit nieuwe beleid volgt pas na drie jaar, in 2015, via de Omgevingsbalans. Dat vinden wij te laat, mede gelet op de moeilijke situatie waarin de woninbouwsector nu verkeert. Ook impulsen die via de Economische Agenda tot stand komen, willen wij kunnen volgen door middel van een actieve monitoring en waar nodig bijsturen. Daarom vragen wij van het college een jaarlijkse voortgangsrapportage met betrekking tot deze zaken, die ter bespreking en advisering aan de Staten moet worden voorgelegd.

Ook dienen wij een motie over de aquacultuur in. Voorzitter. In het Omgevingsplan, het derde hoofdstuk, staan terecht veel regels en beperkingen voor deze nog steeds experimentele sector. De risico's met betrekking tot zoutwaterlekkages zijn nog altijd niet goed in beeld. Bovendien is een en ander landschappelijk niet erg fraai inpasbaar. Juist daarom worden extra regels geformuleerd die deze ontwikkeling zowel ruimtelijk als milieutechnisch aan banden legt. We vinden ze terug in het huidige Omgevingsplan. Wij denken dat een andere "aanvliegroute" nodig is. Daarom stellen wij, samen met de fractie van de PvZ, voor om een bedrag vrij te maken voor het uitvoeren van een studie, hetgeen moet leiden tot een meer permanente inrichting van de hier bedoelde installaties zodat een betere inpasbaarheid in het landschap en een betere exploitatie mogelijk zijn op meer plaatsen in Zeeland dan nu het geval is, gelet op de beperkingen die in het Omgevingsplan zijn verwoord. Voor de dekking van de kosten die hieraan zijn verbonden, verwijs ik naar het huidige PSEB.

Voorts constateren wij, voorzitter, dat met betrekking tot de landbouwsector niet alle regels helder zijn. Zo ligt er een uitgebreid pleidooi van zowel individuele agrariërs als belangenbehartigers van agrariërs om de mogelijkheid te blijven bieden voor een neventak voor grondgebonden veehouderij. Wij zullen graag steun geven aan een

amendement dat hierover handelt en dat straks door de CDA-fractie zal worden ingediend.

Land in Zee, voorzitter, is een mooi ambtelijk stuk. Wij zien het als een uitwerking van het collegeprogramma. Het is vooral van het college en door het college zelf gemaakt. Hiermee wordt niet het beleid van de Staten bepaald, maar worden de prioriteiten door GS aangegeven. Hetzelfde geldt voor de ambtelijke inzet, de tijd en de geldstromen. Dit komt in het Omgevingsplan tot uitdrukking. Wij vinden dit in democratisch opzicht niet juist. Als het college Land in Zee op deze manier wenst te gebruiken en het beleid, neergelegd in langdurig werkende nota's, tegen die achtergrond wil vormgeven, vinden wij dat de Staten hierover formeel dienen te spreken en er een mening over moeten vormen. In dit verband is in twee commissies een toezegging gedaan, door verschillende leden van het college. Wij begrijpen dan ook niet waarom er nu toch een uitnodiging van het college komt om opnieuw informeel over Land in Zee te spreken. De fractie van de ChristenUnie wil hierover een formeel debat, tenzij het college toezegt dat het de term "Land in Zee", alsmede de daarbij behorende uitgangspunten en verwijzingen, uit alle in behandeling zijnde beleidsnota's zal verwijderen.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. De heer Colijn stelt in verband met het door hem aangekondigde amendement: "Als kansarme ontwikkelingen zich voordoen, stelt de provincie zich faciliterend op". Was er mogelijk sprake van een verspreking? Kan hij dit nader toelichten? Ik snap het niet.

De heer **Colijn** (CU). In de paragraaf over Land in Zee zijn onderdelen opgenomen die betrekking hebben op kansrijke mogelijkheden. Die bevinden zich vooral in een bepaald visiegebied. Voor bijvoorbeeld de recreatie is dat het gebied langs de kust. Het is mogelijk dat er op bijvoorbeeld Tholen of ergens anders in het achterland van Zeeland -- een locatie die op dit moment in de visie van het college niet behoort tot een kansrijk gebied-- wel degelijk sprake is van een zinvol initiatief. Wellicht is zo'n initiatief kansrijk op economisch gebied, terwijl het volgens de normering die op dit moment ten grondslag ligt aan het Omgevingsplan, Land in Zee, niet als kansrijk wordt beschouwd. Dan noem je zo'n initiatief "kansarm". Dat is mijn toelichting.

De heer **Hageman** (PvdA). Het gaat dus in feite om kansrijke ontwikkelingen, zij het buiten het aangewezen kansrijke gebied.

De **voorzitter**. Door de leden Colijn en Babijn (PvZ) is de volgende motie ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering
bijeen op 28 september 2012;*

overwegende dat:

- in het vast te stellen Omgevingsplan 2012-2018 in hoofdstuk 3.1.11 en op kaart 4 op pagina 109 nadrukkelijk regels en beperkingen worden gesteld aan de mogelijkheden voor ontwikkeling van "zilte teelten" in zogenaamde foliebassins, als gevolg van het feit dat aquacultuur zich nog steeds nadrukkelijk in een experimentele fase bevindt;
- veel van de in het Omgevingsplan opgenomen regels en beperkingen voor vestiging voortkomen uit de mogelijkheid dat de gebruikte foliebassins lek kunnen raken en daarom schade kunnen veroorzaken voor zoetwaterwinning en landbouwgronden;
- er door de huidige experimentele geaardheid van bedrijfsuitoefening nauwelijks sprake is van een fraaie landschappelijke inpassing, ondanks de omvangrijke regelgeving;

spreken als hun mening uit dat:

- aquacultuur in de kort nabije toekomst door moet groeien naar een economisch volwassen bedrijfstak en dus ook als zodanig moet worden gezien;
- de geadviseerde maatregelen in hoofdstuk 5 van het Omgevingsplan onvoldoende aanjagend en stuwend zijn om deze sector snel uit haar experimentele fase te laten ontwikkelen;

besluiten:

- dat snel studie nodig is naar manieren van verdere verduurzaming en ontwikkeling van deze sector met een meer fraaie landschappelijke inpassing;
- de resultaten van het onderzoek te betrekken bij de (verdere) ontwikkeling van de businesscase "binnendijkse aquacultuur" in het kader van de in voorbereiding zijnde Economische Agenda;
- hierdoor zullen betere vestigingsmogelijkheden ontstaan en minder gevaar voor vervuiling en verzilting;
- voor deze studie budget vrij te maken en dit te dekken uit de voor de begroting-2012 opgenomen gelden voor uitvoering van het PSEB;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 11.

Door het lid Colijn is het volgende amendement ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering
bijeen op 28 september 2012, amenderen het
statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018.*

De voorgestelde tekst als volgt te wijzigen:

- In hoofdstuk 3.1.6 onder het kopje "inzet provincie" de volgende tekst toe te voegen (pagina

29): "Wanneer kansrijke initiatieven zich voordoen, stelt de provincie zich faciliterend op."

- In hoofdstuk 3.1.6, de bestaande tekst onder het kopje "overig Zeeland" te verwijderen en te vervangen door de volgende tekst (pagina 29): "Daar waar in de rest van Zeeland kansrijke initiatieven voor verblijfsrecreatie zich voordoen, stelt de provincie zich faciliterend op en kijkt hoe deze initiatieven ruimtelijk ingepast kunnen worden."
- In hoofdstuk 3.1.6 de volgende toevoeging te verwijderen (pagina 31, eerste bullit): "in de op de recreatiekansenkaart weergegeven hotspots."
- In hoofdstuk 3.1.9 onder het kopje "inzet provincie" de volgende tekst toe te voegen (pagina 35): "Wanneer kansrijke initiatieven zich voordoen, stelt de provincie zich faciliterend op."
- In hoofdstuk 3.1.9 de volgende zin te verwijderen (pagina 35, vijfde alinea): "Voor bestaande bedrijven buiten deze locaties ligt de nadruk op kwaliteitsverbetering en productinnovatie. De provincie maakt die initiatieven in ruimtelijke zin mogelijk, maar de vestiging van nieuwe jachthavens is hier niet mogelijk."

Dit amendement krijgt nr. 12.

Door het lid Colijn is de volgende motie ingediend:

*Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering
bijeen op 28 september 2012;*

overwegende dat:

- met het Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 de gemeenten meer ruimte krijgen om zelf afspraken over de nieuwbouw van woningen te maken en dit ook onderling af te stemmen;
- goede afspraken over nieuwbouw van groot belang zijn voor een gezonde Zeeuwse woningmarkt;
- de eerstvolgende evaluatie van dit nieuwe beleid pas in 2015 via de Omgevingsbalans plaatsvindt;

van mening dat:

- actieve monitoring en waar nodig bijsturing vereist kunnen zijn, terwijl juist in deze tijd van stagnering en noodzakelijke stimulering van de woningmarkt belangrijke beleidswijzigingen grote impact kunnen hebben op de Zeeuwse woningmarkt;
- een evaluatie en eventuele bijsturing, pas na drie jaar in 2015, onvoldoende zijn voor maatregelen en proactief beleid;

dragen het college op om:

- in de periode tot de Omgevingsbalans-2015 een jaarlijkse voortgangsrapportage op te stellen over de regionale woningmarktafspraken en in deze rapportage in ieder geval aandacht te besteden aan:

- de stand van zaken van de regionale woningmarktafspraken;
- de inhoud van de regionale woningmarktafspraken;
- de rol van de provincie in het komen tot regionale woningmarktafspraken;
- deze voortgangsrapportages ter bespreking en advies aan de Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 13.

De heer **Feijtel** (CDA). Voorzitter. Dit Omgevingsplan bevat belangrijke beleidsinstrumenten; het is voor de komende jaren een van de belangrijke plannen voor de omgeving in het Zeeuwse. De wijze waarop dit plan tot stand is gekomen, verdient alle lof. Niet alleen is er samenspraak geweest met andere overheden, ook belangenorganisaties en burgers zijn erbij betrokken geweest. Op die manier is veel kennis en kunde, lokaal aanwezig, benut hetgeen ons inziens heeft geleid tot hogere kwaliteit en meer draagvlak.

Het Omgevingsplan past bij het voor het CDA belangrijke subsidiariteitsbeginsel; kansen en mogelijkheden zo dicht mogelijk bij de burgers leggen, zoveel mogelijk de gemeenten verantwoordelijkheden geven en ruimte bieden zodat er maatoplossingen kunnen worden geboden. Tegelijkertijd is hier sprake van een valkuil. Immers, minder regelgeving is niet altijd beter. Vaak hebben ondernemers haast en willen ze door, maar ze hebben ook behoefte aan duidelijkheid. Waar zijn ze aan toe?

Als voorbeeld noem ik de nieuwe agrarische bouwblokken. In principe zijn er in Zeeland genoeg van dergelijke blokken. Ook in Zeeland stoppen er meer agrarische bedrijven dan er worden gestart. Toch is het voor een ondernemer bijna ondoenlijk om een nieuw bouwblok te verkrijgen. In de antwoordnota is voor dit probleem de saldobenadering genoemd als mogelijke oplossing, maar wat kan een ondernemer daarmee? Wie gaat er wat doen? Wordt die saldomethode op gemeentelijk, regionaal of provinciaal niveau gehanteerd? Wie neemt het initiatief? Dit is een voorbeeld van de valkuilen die ons inziens in dit Omgevingsplan aanwezig zijn, mede als gevolg van de geboden ruimte. Het kan en mag toch niet zo zijn dat onduidelijkheden leiden tot vertragingen.

Voorzitter. Ruimte voor economische ontwikkeling, focus op kerntaken en minder details en regels; het zijn belangrijke kenmerken van dit Omgevingsplan. Dat juicht mijn fractie toe, maar een aantal thema's moet nog worden uitgewerkt, vaak samen met andere overheden, met name de gemeenten. Een voorbeeld hiervan is de handreiking-verevening waarnaar nogal eens wordt

verwezen, maar deze handreiking moet nog tot stand komen, hetgeen veel regie en afstemming vergt. Hier ligt een enorme uitdaging voor het college om de gewenste "drive" en overeenstemming tot stand te brengen, zodat uitgevoerd kan worden wat met dit Omgevingsplan wordt beoogd.

De CDA-fractie heeft er behoefte aan om in deze statenperiode over de voortgang met betrekking tot dit Omgevingsplan --en alles wat daar qua uitvoering bijhoort-- te worden geïnformeerd. In de stukken wordt nu een evaluatie voorzien in 2015, waarschijnlijk na de in maart van dat jaar te houden verkiezingen. Ons inziens zou het beter zijn om een en ander nog in de huidige statenperiode goed te evalueren. Ik leg deze optie aan de gedeputeerde voor.

Voorzitter. Mijn fractie vindt het een goede zaak dat gekozen is voor een aantal hotspots. Daarmee wordt de kans vergroot dat er inderdaad iets gaat gebeuren. Op deze wijze geeft de provincie duidelijk aan waar zij op wil inzetten. Tegelijkertijd mag het niet zo zijn dat, wanneer gemeenten of ondernemers met initiatieven komen, die ontwikkelingen minder aandacht krijgen. Wij vragen ons bovendien af hoe het zit met projecten die al in de pijplijn zitten. Met betrekking tot sommige sectoren, bijvoorbeeld de intensieve veehouderij, wordt daarover iets gezegd. Wat de sector recreatie en toerisme betreft weten wij dat er projecten zijn ten aanzien waarvan er al overeenstemming bestaat tussen gemeenten en ondernemers. Wij vragen ons af hoe daarmee wordt omgegaan.

Waardevol cultuurgebied en kenmerkend landschap dienen behouden te blijven, maar ons inziens behoort daarbij wel te worden aangetekend dat er maximale ruimte moet zijn voor economische ontwikkelingen. Dat is toch een van de pijlers van het voorliggende Omgevingsplan. Ondernemers worden gestimuleerd en uitgedaagd om te ontwikkelen en te vernieuwen, hetgeen een goede zaak is, met name in de sector recreatie. Ondernemers moeten dan ook de ruimte krijgen om tegemoet te komen aan nieuwe vraag en nieuwe ontwikkelingen. Ik denk daarbij ook aan het omschakelen van tenten naar andere verblijfsvormen. Ik zou zeggen: geef deze sector de ruimte en de kans om te concurreren met andere toeristische gebieden.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, hoor ik de heer Feijtel nu zeggen dat de economie bovenaan staat en dat alles daaraan onder- of nevenschikt is?

De heer **Feijtel** (CDA). Neen, dat hoort u mij niet zeggen.

Voorzitter. Wat de veehouderij betreft hebben velen nog het beeld voor ogen als zouden er in Zeeland allemaal gemengde bedrijven zijn: op

elk bedrijf waren er wat koeien, varkens, naast akker- en tuinbouw. De laatste decennia zijn er echter steeds meer gespecialiseerde bedrijven gekomen. Het gaat nu vooral om akkerbouwbedrijven, melkveehouderijen en tuinbouw, met name fruitbedrijven. Dat is niet altijd zo geweest en zo zal het ook niet altijd blijven. Een ontwikkeling die wel doorgaat, is die waarbij het aantal bedrijven afneemt. Het aantal bedrijven met varkens en pluimvee is de laatste tien jaar bijna gehalveerd. Die halvering betreft niet alleen het aantal bedrijven maar ook de aantallen dieren op die bedrijven.

In het Omgevingsplan wordt nogal de nadruk gelegd op wat er niet mag. Ik doel hierbij vooral op nieuwe intensieve veehouderij. Ook de CDA-fractie is niet voor megastallen --daarover geen misverstand-- maar als je niet goed oplet, zou je in het Omgevingsplan kunnen lezen dat er in Zeeland helemaal geen veehouderij meer mag. Voorzitter, het kan toch niet zo zijn dat straks in deze provincie alles op slot gaat en dat alles wat met veehouderij te maken heeft, van buiten deze provincie moet komen.

De CDA-fractie wil daarom dat de boer in Zeeland een neventak kan starten, waarbij gedacht kan worden aan stieren, kippen, varkens, geiten of andere interessante opties. Daarom dienen wij, samen met de fracties van VVD, SGP en CU, een amendement in waarin de mogelijkheden worden vermeld voor het starten van een neventak-grondgebonden veehouderij. Dat kan, voorzitter, gelet op het voorliggende Omgevingsplan, maar deze mogelijkheid wordt niet erg benadrukt. Het risico bestaat dat hiervoor te weinig ruimte wordt geboden en dat er te weinig over wordt nagedacht. Boeren met voldoende grond om het voer voor eigen dieren te telen en mest af te zetten, kunnen gewoon een dergelijke neventak opstarten, waarmee zij op het eigen bedrijf een kringloop kunnen creëren. Verduurzaming en regionalisering, het zijn zaken die actueel en van groot belang zijn. Dergelijke ontwikkelingen moeten worden gestimuleerd en zeker in Zeeland mogelijk worden gemaakt.

Voorzitter. Door de CU-fractie is de mogelijkheid geopperd om extra budget beschikbaar te stellen ten behoeve van de aquacultuur. Daaraan voeg ik de vraag toe wat het college al op dit terrein doet. Mijns inziens is het niet niks wat er door GS al aan middelen wordt ingezet. Dat is prima, maar nagegaan moet worden of dingen niet allang worden gedaan.

Mijn fractie vindt het positief dat er in relatie met nieuwe economische dragers wordt gezorgd voor fatsoenlijke huisvesting ten behoeve van arbeidsmigranten. Te lang bestond hierover onduidelijkheid. Misschien is er door sommige werkgevers misbruik van de situatie gemaakt. Hoe

dan ook, het gaat vooral om het welzijn van deze arbeidsmigranten.

De **voorzitter**. Door de leden Feijtel, Dorst, Schonknecht-Vermeulen en Colijn is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

besluiten het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 te wijzigen. Paragraaf 3.1.13, intensieve veehouderij, alinea Neventakken (pagina 45) wordt als volgt aangevuld:

"Neventakken.

Vanwege de doelstelling om de sector te verduurzamen, zijn nieuwe neventakken intensieve veehouderij niet toegestaan. Het starten van een neventak grondgebonden veehouderij is wel toegestaan."

Dit amendement krijgt nr. 14.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. "Het feest van de zich terugtrekkende overheid", zo kan dit statenvoorstel in een enkele zin worden samengevat. Ik hoor het gedeputeerde Heijning nog zeggen tijdens een bijeenkomst voor bewoners: "Wij willen minder regels.". Het was bijna zijn openingszin, maar heeft Zeeland wel behoefte aan een zich terugtrekkende overheid? Is Zeeland met dit Omgevingsplan gebaat? Moeten wij niet juist veel meer een regierol gaan vervullen, ook gelet op de concurrentie tussen verschillende gemeenten? Het getouwtrek tussen Terneuzen en Middelburg over de verhuizing van een ROC-kantoor staat mij wat dit betreft nog helder bij. Ook denk ik hierbij aan de rol van de provincie met betrekking tot gemeentelijke programma's voor woningbouw en bedrijventerreinen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter, ik neem aan dat de SP niet voornemens is om via een Omgevingsplan het verhuizen van een onderneming of zo te gaan regelen...

De heer **Van Dijen** (SP). Neen, voorzitter. Als de heer Dorst dat zo heeft begrepen, heeft hij mij wellicht niet goed gehoord. Ik heb het gehad over de concurrentie tussen gemeenten.

Ook de rol van de provincie met betrekking tot gemeentelijke programma's voor woningbouw en bedrijventerreinen wordt verder afgezwakt, en dat terwijl er de afgelopen jaren steeds weer woningen werden bijgebouwd zonder dat daarvoor een vraag bestond. Ook op dit moment staan er weer plannen in de steigers om volledige wijken uit

de grond te stampen terwijl de vorige plannen nog niet eens volledig zijn voltooid.

Dat het college van GS het standpunt van de SP ondersteunt, kan men lezen in het Omgevingsplan, blz. 48 onderaan. Daar staat namelijk: "Voor de woningbehoefte zijn meer plannen in voorbereiding of uitvoering dan nodig."

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik vraag mij af of er projectontwikkelaars zijn die dergelijke plannen willen uitvoeren. Ik hoor echt heel andere geluiden, namelijk dat het bijzonder moeilijk is om woningbouw te realiseren en zelfs om bestaande plannen verder uit te voeren.

De heer **Van Dijen** (SP). Zoals ik al zei, voorzitter, gaat het om de plannen. Nogmaals, ook in het Omgevingsplan staat dat er meer plannen in uitvoering of voorbereiding zijn dan nodig. Dat zijn niet mijn woorden maar die van GS. Kijk je naar de Z4, dan blijkt dat er inderdaad nogal wat plannen zijn die niet zijn gerealiseerd of "op hun gat liggen" omdat er onvoldoende vraag is.

Daar waar de provincie met de huidige, strengere regels al had kunnen ingrijpen, kiest zij er nu voor om de regierol verder uit te kleden. Omdat de SP dit als een ongewenste ontwikkeling ziet, heeft zij een amendement opgesteld om de regierol van de provincie te versterken.

Ook op het terrein van de nieuwe economische dragers, de vestiging van bedrijven en andere economische activiteiten in het buitengebied, is er een terugtrekkende beweging te zien. De provincie wil enerzijds de versterking van het landelijke gebied tegengaan, maar biedt tegelijkertijd wel de ruimte om een bestaand gebouw met 20% uit te breiden. Voorzitter, ik heb eens op het geo-loket van de provincie gekeken. Als je al die kaarten over elkaar heenlegt, valt op dat er de afgelopen decennia alleen maar landschap is verdwenen; daarvoor is bebouwing in de plaats gekomen. Ik bepleit nu niet dat wij teruggaan naar de jaren zestig, maar wij moeten wel zuinig zijn op de ruimte die wij nu nog over hebben. Asphalt en beton, dat zijn niet mijn inspiratiebron, voorzitter. Bovendien kennen de economische dragers ook een bepaald gevaar. In het Omgevingsplan wordt gesteld: "Wat in het landelijke gebied gerealiseerd wordt, wordt niet in de kern of op een bedrijventerrein gerealiseerd."

Daarnaast staat een andere economische ontwikkeling weer opnieuw in het Omgevingsplan. Ja, voorzitter, ik doel op de WCT. Na ruim twaalf jaar en een verspild budget van miljoenen is het wat de SP-fractie betreft tijd om dit dode paard ten grave te dragen. Ik kan mij voorstellen dat ambtenaren intussen moe worden van het trekken eraan...

Toch staan er in dit Omgevingsplan ook goede dingen, voorzitter. Zo geeft het college al op

blz. 7 aan dat de economische veerkracht van Zeeland kan worden versterkt door het bevorderen van energie en grondstoffen uit hernieuwbare bronnen. Dat is echt een compliment waard. Helaas staat verderop dat de provincie voorstander is van een kerncentrale en dat zij boringen naar schaliegas niet uitsluit. Voorzitter. Dat is natuurlijk tegenstrijdig. Iedereen met een klein beetje kennis van de energiemarkt, weet dat de mogelijke komst van een kerncentrale eerder bedreigend dan stimulerend is voor duurzame energie-initiatieven. De kerncentrale zal de toch al verzadigde stroommarkt alleen maar verder onder druk zetten, met een verder dalende stroomprijs tot gevolg, waardoor er weer meer subsidie nodig is om duurzame energie winstgevend te maken.

Wat schaliegas betreft kan ik kort zijn. Het vorige jaar diende mijn fractie al schriftelijke vragen in over mogelijke proefboringen in West-Brabant en Zeeland. Uit de beantwoording daarvan bleek dat het college erkent dat deze winning gevaren met zich meebrengt voor mens en natuur. Zo komt er methaangas vrij, een broeikasgas dat meer dan twintig keer schadelijker is dan CO₂. Verder zijn er gezondheidsrisico's als gevolg van het gebruik van chemicaliën, kansen op ontploffingen en aardbevingen en een enorm gebruik en mogelijke verontreiniging van grondwater. Gelukkig was --ik zeg nadrukkelijk: was-- het college van mening dat er moest worden ingezet op duurzame vormen van energie-opwekking, en de winning van schaliegas viel daar niet onder. Aldus het college van GS op 4 oktober 2011. En toch sluit het college deze schadelijke vorm van gaswinning vandaag-de-dag niet meer uit. Dat is jammer, voorzitter, want als wij in de toekomst volledig afhankelijk willen zijn van duurzame energie-opwekking is het zaak om vandaag te stoppen met nieuwe niet-duurzame vormen van energie-opwekking. Daarom roepen wij, samen met de fractie van GroenLinks, in twee amendementen op: geen kerncentrale en geen schaliegas.

Voorzitter. Vervolgens richt ik mij op de verrommeling van de windmolenparken, op vijftien locaties in Zeeland. Natuurlijk is de SP voorstander van windenergie die niet vervuult zoals een kolencentrale of de winning van schaliegas. De wind is oneindig, in tegenstelling tot fossiele brandstoffen zoals uranium. Bovendien is wind veilig. Niettemin is de verrommeling van ons mooie Zeeuwse landschap een punt van aandacht. Waarom windmolens toestaan op vijftien locaties, terwijl wij op de zeven huidige concentratielocaties voorlopig nog voldoende ruimte hebben? Bouw die dan eerst vol, zou je zeggen. Ook daarvoor hebben wij een amendement voorbereid.

Ook op het terrein van de "vleesfabrieken" is de terugtrekkende teneur aanwezig. Natuurlijk zijn wij hartstikke blij dat de provincie de neventakken nu wel verbiedt. De fractie van de SP heeft er bij de

behandeling van het herziene Omgevingsplan op gewezen dat de toenmalige uitbreiding van 1600 naar 2100 vierkante meter ongewenst was. Ik constateer verheugd dat het college deze misser van zijn kant nu inziet en corrigeert.

De heer **Feijtel** (CDA). U bent blij dat de provincie nu de neventakken-veehouderij verbiedt. Verlangt u dat uiteindelijk alle veehouderij uit Zeeland verdwijnt en dat Zeeland dus een veehouderij-arme provincie wordt? Als het om alle neventakken gaat, is er nergens meer ruimte voor.

De heer **Van Dijen** (SP). Wij zijn er voorstander van dat nieuwe neventakken worden verboden. Het gaat dus niet om de bestaande neventakken. Verder, voorzitter, zal zelfs de heer Feijtel het met mij eens zijn dat de ene veehouderij de andere niet is. Daar kom ik later nog op terug.

De verruiming van 5.000 vierkante meter voor de kleine bedrijven en de 10%-maatregel voor de bedrijven die al groter zijn dan 5.000 vierkante meter, blijven de SP-fractie een doorn in het oog. Terwijl uit een landelijke enquête onder boeren blijkt dat 82% van hen het liefst geen verdere schaalvergroting ziet, gaat de provincie Zeeland de normen nog eens oprekken. Het gevolg is dat boeren met tegenzin met deze verruiming zullen meegaan. Immers, een grotere stal betekent meer dieren en meer dieren leiden tot hogere productie. Voor de SP is het duidelijk: zij ziet de veehouderij het liefst biologisch, maar in elk geval duurzaam en grondgebonden. Dat betekent ook dat de grootgrutters de veehouders een eerlijke prijs voor hun waar moeten bieden, zodat zij daarmee een boterham kunnen verdienen.

's Lands grootste kruidenier blijft op de kleintjes letten, zo wordt gezegd, maar dat men dat doet door leveranciers eenmalig een korting van 2% op te leggen, wordt er niet bijverteld. Wij voelen ons dan ook gesterkt door de visie van de commissie onder leiding van Daan van Doorn die onderzoek heeft gedaan naar de intensieve veehouderij in Brabant. Haar conclusie is als volgt: de huidige intensieve veehouderij is maatschappelijk, ecologisch en economisch onhoudbaar. Echter, ook in Zeeland zijn er ontwikkelingen gaande op dit gebied die te bestempelen zijn als ongewenst. Daarom dienen wij een motie in waarmee wij oproepen om dreigende nieuwe vestigingen van bedrijven niet alleen via het Omgevingsplan een halt toe te roepen maar intensief met de hierbij betrokken gemeenten in overleg te gaan, met als doel om de komst van dergelijke vleesfabrieken te verhinderen.

Voorzitter. Zeeland is van iedereen. Aan ons, als volksvertegenwoordigers, de taak om ervoor te zorgen dat iedereen kan blijven genieten van al het moois dat Zeeland te bieden heeft. Dat vraagt van

ons een duidelijke regierol, met een heldere afbakening en dus geen houding van "laissez faire".

De **voorzitter**. Door het lid Van Dijen zijn de volgende drie amendementen ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel RMW-052, hoofdstuk 3.2.1, woningbouw en herstructurering, wordt toegevoegd aan het einde van de sub-kop regionale woningmarktafspraken: "De provincie behoudt door middel van de woningbouwmonitor een actieve en bepalende regierol in de ontwikkeling van woningbouwplannen."

Dit amendement krijgt nr. 15.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel RMW-052, hoofdstuk 3.1.3, nieuwe economische dragers in het landelijke gebied, wordt verwijderd de tekst vanaf de sub-kop uitbreiden bestaande bebouwing, tot aan het einde van de alinea.

In statenvoorstel RMW-052, hoofdstuk 3.1.3, nieuwe economische dragers in het landelijke gebied, wordt verwijderd de tekst onder de sub-kop verwerking van producten, de volgende tekst: "Voor bestaande verwerkende bedrijven in het landelijke gebied geldt een eenmalige uitbreidingsmogelijkheid met een maximum van 20% van de bestaande bebouwde en onbebouwde omvang."

Dit amendement krijgt nr. 16.

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In statenvoorstel RMW-052, bijlage 5.3, kaart 2, energie, bladzijde 107, te wijzigen, waarbij de overige locaties Windenergie worden geschrapt en de concentratielocaties Windenergie in stand blijven.

Dit amendement krijgt nr. 17.

Door het lid Van Dijen is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat er in de provincie Zeeland nog steeds plannen bestaan voor de nieuwvestiging van intensieve veehouderij, al dan niet op basis van reeds vergunde aanvragen;

roepen het college op om:

- *via alle mogelijke wegen (die binnen de provinciale macht liggen) deze nieuwvestigingen tegen te gaan;*
- *daarbij ook de betreffende gemeenten te betrekken;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 18.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Allereerst wil mijn fractie een compliment uitdelen voor de leesbaarheid van dit Omgevingsplan. Het betreft hoofdlijnen, minder details en meer verantwoordelijkheid voor de gemeenten. De PvZ heeft tijdens de inspraakperiode een zienswijze ingediend. Een aantal zaken is geïmplementeerd, voor andere zaken geldt dat niet. Vandaar dat wij enkele amendementen indienen.

Het eerste amendement betreft de windturbines. In onze overwegingen nemen wij mee dat een meerderheid in de Tweede Kamer op 6 juli 2012 heeft besloten om de bouw daarvan op land voorlopig stil te leggen omdat men eerst meer duidelijkheid wil hebben over de gevolgen voor de omgeving. Voorts hebben PS van Noord-Holland op voordracht van GS het volgende besloten: op grond van doelen van ruimtelijke kwaliteit en goed woon- en leefklimaat wordt in beleid en regelgeving een restrictieve koers ingezet met betrekking tot windturbines op land.

Mocht dit amendement het niet halen, dan hebben wij een meer specifiek op de gemeente Sluis gericht amendement. De raad van die gemeente heeft gisteravond een amendement aanvaard met betrekking tot windturbines, als gevolg waarvan turbines met een tiphoogte van meer dan 15 meter onmogelijk worden. Wij willen het Omgevingsplan aanpassen waar het gaat om "overige locaties". Wat de gemeente Sluis, kern Hoofdplaat, betreft staat op de plankaart een "overige locatie". Dit houdt in dat bestaande molens, in dit geval vijf, opgeschaald mogen worden --dat is een ander woord voor "hoger"-- terwijl er ook twee bijgeplaatst mogen worden. Dat is ongewenst en de gemeente Sluis wil dat kenbaar maken. Wij hebben een en ander in een amendement vevat. Het kernpunt daarvan is dat de plankaart wordt aangepast, in die zin dat "overige locatie" bij Hoofdplaat wordt geschrapt.

Voorzitter. Wij hebben voorts een motie voorbereid die voorziet in een wijziging van het beleid met betrekking tot de bruine toeristische

borden. Men kent ze wel uit het buitenland, en ook wel in het binnenland. Je rijdt langs een hoofdweg en vraagt je af wat er in de buurt te doen zou zijn. Ineens zie je een bruin bord en in een oogopslag weet je wat er te doen is. Ik noem maar iets: het Belfort van Sluis of de mosselen in Yerseke. Welnu, het plaatsen van dergelijke borden is langs de provinciale wegen niet toegestaan. Wij stellen voor om dit beleid te wijzigen en het plaatsen van die borden in Zeeland met ingang van heden toe te staan, hetgeen dient te worden geïmplementeerd in het Omgevingsplan.

Ten slotte komen wij met een amendement met betrekking tot de Staats-Spaanse Linies en cultuur-historische dijken. Wij willen wel dat er wordt ingezet op behoud, maar verlangen dat met het oprichten en accentueren wordt gestopt. In deze economisch zware tijden gaan daar een hoop gemeenschapsmiddelen in zitten die naar ons oordeel doelmatiger kunnen worden ingezet. Tevens is het ongewenst dat die aanleg geschiedt met vervuilde grond. Bovendien laten beheer en onderhoud, gelet op alle bezuinigingen, te wensen over. Ik denk hierbij ook aan distels en dergelijke.

De **voorzitter**. Door de leden Babijn (PvZ) en Robesin zijn de volgende twee amendementen ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat:

- *een meerderheid van de Tweede Kamer op 6 juli 2012 heeft besloten om de bouw van windturbines op land voorlopig stil te leggen omdat men met name eerst meer duidelijkheid wil hebben over de gevolgen voor de omgeving;*
- *PS van Noord-Holland op voordracht van GS hebben besloten dat vanuit de doelen van ruimtelijke kwaliteit en een goed woon- en leefklimaat in het beleid en de regelgeving een restrictieve koers met betrekking tot windturbines op land zal worden ingezet ;*

spreken als hun mening uit dat:

- *windturbines o.a. de horizon vervuilen, zorgen voor geluid- en trillingsoverlast (ultrasoon) en daarmee een negatieve impact op de volksgezondheid en het toerisme kunnen hebben;*
- *daarenboven windturbines alleen rendabel kunnen worden geëxploiteerd met behulp van subsidies en "het algemeen belang" daar niet mee gediend is;*

besluiten om het Omgevingsplan 2012-2018 vast te stellen met dien verstande dat:

- *in hoofdstuk 3.1.4, Energie, inzet provincie, de tekst: "Voor windenergie draagt Zeeland in 2020*

minimaal 500 MW bij aan de landelijke ambitie in Nederland van 6.000 MW op land", wordt geschrapt;

- onder de kop Windenergielocaties de tekst: "Verder kunnen windenergieprojecten worden gerealiseerd op eerder benoemde "overige locaties". Deze locaties zijn limitatief op kaart 2-energie weergegeven. Op de overige locaties is vervanging van de huidige windturbines door hogere toegestaan en kan het aantal windmolens onder voorwaarden beperkt toenemen (maximaal twee per locatie).", wordt geschrapt;

- hierna de passage: "Het maatwerk bij windenergieprojecten wordt aan de gemeenten overgelaten. Het provinciale beleid kent geen bepalingen ten aanzien van masthoogtes, rotordiameters of het aantal te plaatsen turbines", wordt geschrapt;

- vervolgens in de zin: "Plaatsing van windmolens hoger dan 20 meter is op land buiten de genoemde locaties iet mogelijk", de passage "hoger dan 20 meter" wordt vervangen door: "hoger dan 15 meter";

- onder de kop Kleine windmolens, de tekst: "Het plaatsen van turbines op gebouwen en turbines met een tiphoogte tot 20 meter is primair een zaak van de gemeenten", de passage "20 meter" wordt vervangen door: "15 meter".

Dit amendement krijgt nr. 19.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat:

- de gemeenteraad van Sluis op donderdag 27 september 2012 een amendement heeft aangenomen, waarvan het besluit luidt:
* alleen windturbines met een tiphoogte tot 15 meter zijn overeenkomstig het huidige beleid toegestaan;
* windturbines met een tiphoogte hoger dan 15 meter worden nergens toegestaan;
* bestaande windturbinelocaties binnen de gemeente Sluis mogen niet worden opgeschaald, d.w.z. bestaande windturbines mogen niet worden vervangen door grotere exemplaren en er mogen op of nabij die locaties ook geen extra windturbines worden bijgeplaatst;

spreken als hun mening uit dat:

- de inspraak van de gemeente Sluis op het concept-Omgevingsplan 2012-2018 hiermee achterhaald is en er een nieuwe situatie is ontstaan;
- derhalve de "overige locatie" nabij de kern Hoofdplaat, op kaart 2-energie, geschrapt dient te worden;

besluiten om het Omgevingsplan 2012-2018 vast te stellen met dien verstande dat op kaart 2-energie de "overige locatie" nabij de kern Hoofdplaat (gemeente Sluis) geschrapt dient te worden.

Dit amendement krijgt nr. 20.

Door de leden Babijn (PvZ) en Robesin is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

constaterende dat:

- de bij eenieder uit binnen- en buitenland bekende "bruine toeristische borden", met uitzondering van onze provincie Zeeland, overal gesitueerd zijn langs doorgaande provinciale en rijkswegen;
- deze borden op die plaats optimaal hun functie vervullen, teneinde passanten te verleiden om de hoofdweg te verlaten om een bezienswaardige locatie te bezoeken;
- in deze, naar onze mening, de provincie Zeeland in negatieve zin afwijkt van een beproefd concept;
- in het verleden andere overheden, waaronder de gemeente Sluis, het provinciebestuur ook reeds hebben verzocht om het beleid ten aanzien van de bruine toeristische borden te heroverwegen;
- in het Omgevingsplan 2012-2018 staat opgenomen dat de provincie de toeristisch-recreatieve potenties van Zeeland optimaal wil benutten;

overwegende dat ontegenzeggelijk het toeristische product met de voorgestelde wijziging gediend is;

dragen het college van GS op om het plaatsen van bruine toeristische borden langs de provinciale wegen in Zeeland met ingang van heden toe te staan en dit te implementeren in het Omgevingsplan 2012-2018, hoofdstuk 3.1.6, Verblijfsrecreatie, onder de kop "Algemeen recreatiebeleid";

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 21.

Door de leden Babijn (PvZ) en Robesin is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

constaterende dat:

- de toeristische impuls die volgens voorstanders zou uitgaan van de aanleg van de Staats-Spaanse Linies (SSL) en cultuurhistorische dijken, niet kan worden aangetoond, wat ook nog eens wordt

onderschreven door het feit dat er ter hoogte van de SSL niet eens parkeerplaatsen zijn voorzien; - dergelijke "puisten" in het landschap een wissel trekken op onze beroemde weidse vergezichten;

overwegende dat:

- met name in deze economisch zware tijden gemeenschapsmiddelen doelmatiger kunnen worden ingezet;*
- het tevens ongewenst is dat de aanleg geschiedt met vervuilde grond;*
- beheer en onderhoud, gezien alle bezuinigingen, ook niet gegarandeerd kunnen worden;*

dragen het college van GS op om de aanleg (in het Omgevingsplan omschreven als: "versterken en benutten", blz. 72, hoofdstuk 3.3.4, Landschap en erfgoed) c.q. het accentueren van Staats-Spaanse Linies (m.u.v. stadswallen) en cultuurhistorische dijken uit het Omgevingsplan 2012-2018 te schrappen en alleen in te zetten op behoud.

Dit amendement krijgt nr. 22.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Onze fractie is bemoedigd door de bijdrage van de SP-fractie. Immers, een "zich terugtrekkende overheid" is precies wat wij voor ogen hebben. Als provincie trekken wij ons terug, maar de gemeenten doen een stap naar voren.

Voorzitter, 1958... dat waren nog eens tijden, onder andere voor de gemeente Meliskerke. In dat jaar werd een bestemmingsplan vastgesteld door de toen nog zelfstandige gemeenteraad. Nooit werd dit bestemmingsplan goedgekeurd door de provincie, door GS. Gewoon, zonder bemoeienis van de provincie, kon de gemeente Meliskerke haar gang gaan. Dat duurde geen vijf of tien jaar, maar pas in 2008, vijftig jaar later, werd het volgende bestemmingsplan voor de kom Meliskerke vastgesteld. Vijftig jaar was men als gemeente wat de ruimtelijke ordening betreft geheel autonoom. Dat is geweldig! Geloof mij, voorzitter; als ik door Meliskerke rijd, krijg ik nooit de indruk dat het daar een grote rommel is of dat het daar beter of slechter zou zijn dan elders. Het is gewoon gelukt. Al de keren dat ik daar kwam, maakte het een fatsoenlijke en verzorgde indruk.

De **voorzitter**. En nu kunnen we naar huis, mijnheer Dorst?

De heer **Dorst** (SGP). Het kan dus duidelijk: gemeenten kunnen gewoon zelf, autonoom, verantwoordelijkheid nemen waar het gaat om ruimtelijke ordening. De provincie heeft op andere plaatsen nog wel eens geprobeerd om een beetje te veel de regie te nemen, om meer aan de

knoppen te draaien dan voor gemeenten wenselijk is. We waren soms zeer nadrukkelijk aanwezig.

Maar nu is er sprake van een nieuwe koers. Ik heb het zowel van de SP-fractie als van de gedeputeerde gehoord. Men zou kunnen spreken van een trendbreuk. Er is gekozen voor herbezinning, en dat is een goede zaak. De provincie stelt de kaders en biedt de gemeenten meer ruimte. Dat betekent in de ogen van onze fractie dat iedereen daarnaar moet handelen, zowel onze eigen organisatie als de gemeenten. Gemeenten mogen best wat meer lef aan de dag leggen; ze moeten autonoom hun afwegingen maken en hun beslissingen nemen als zij maar enigszins denken dat dat een beetje past binnen onze kaders. Binnen de eigen provinciale organisatie moet er geen sprake zijn van het "neen, mits-principe", maar altijd van het "ja, tenzij-principe".

Voorzitter. Ook mijn fractie is positief over het proces dat tot dit Omgevingsplan heeft geleid, maar nu komt het op de uitvoering aan. De gemeenten kunnen aan de slag. De intentie dat gemeenten veel meer verantwoordelijkheid hebben en moeten nemen, moet snel en helder uit de verf komen. Als het ergens fout dreigt te gaan, horen wij het graag.

Nog steeds lezen wij --het bevreedt ons-- dat er sprake moet zijn van vooroverleg of, op andere plaatsen, van het afstemmen vooraf. Dat zouden wij pertinent niet als normaal willen beschouwen. Wat wij als provincie willen, is helder. Al dat vooroverleg en afstemmen... Dat kan wel wat minder. Als de provincie vindt dat iets niet kan, kan zij net als elke burger of gemeente een zienswijze indienen. Zo hoort dat in dit land.

Ooit ontvingen de Staten een prachtig boekje --het was een glossy magazine-- van voormalig gedeputeerde Van Waveren, waarin wapenfeiten werden vermeld over de successen van verevening. Kan de huidige gedeputeerde ervoor zorgen dat wij over een jaar ook zo'n mooi boekje krijgen, met daarin 20, 30 successen die op dit terrein zijn geboekt?

De heer **Colijn** (CU). Wat ons betreft hoeft het geen "glossy" te zijn...

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Wij vinden het nog steeds erg jammer dat de mogelijkheid om een loskade te sluiten bestaat, zelfs wanneer er binnen dertig kilometer over de weg geen mogelijkheden voor overslag zijn. Wij vinden dit fors en zouden graag zien dat in beginsel sluiting gewoon niet aan de orde is. De Agrarische Adviescommissie Zeeland speelt een belangrijke rol, maar wordt die wel eens geevalueerd? Wordt haar werkwijze aangepast als er een nieuw Omgevingsplan komt?

Voorzitter. Wat de afstemming inzake het bestuursakkoord-water betreft is er geen aanduiding met betrekking tot de tijdslijm. Hoe

staat het in dit verband met het twee lagen-model? Ik verwijs naar het eerder vastgestelde regeerakkoord. Wij lezen het als volgt: als het Rijk iets vaststelt en het waterschap dit uitvoert, hebben wij er niets meer mee te maken. Immers, het gaat om twee lagen: het Rijk en het waterschap. Wij staan aan de zijlijn. Verder constateer ik dat er niets helder wordt gezegd over natuurcompensatie bij dijk- en kustversterking. Kunnen wij erop rekenen dat dat altijd een-op-een is en dat er geen kwaliteitstoelage meer wordt gevraagd?

Met betrekking tot de fietspaden langs dijken vragen wij ons af: wie bepaalt dit eigenlijk? Op blz. 63 wordt gesteld dat dit mag mits er geen onaanvaardbare verstoring optreedt. Voorzitter, dit is geen kwantitatieve maar een kwalitatieve bepaling. Kan dit helderder worden aangegeven?

De nieuwe agrarische bouwblokken vinden wij een lastig punt. Het college heeft in zijn schriftelijke beantwoording van vragen van de commissie gesteld dat de saldobenadering een goede is. Kunnen wij het zo uitleggen dat -- wanneer een gemeente een nulmeting doet op bijvoorbeeld 1 januari 2000 en geconstateerd wordt dat er 1000 bouwblokken zijn, terwijl het er in 2012 940 zijn-- er ruimte is voor 60 nieuwe bouwblokken? Zo lezen wij het bedoelde antwoord van het college.

Als iemand een nieuw agrarisch bouwblok wil, wordt een bijdrage gevraagd in het kader van de sanering, maar hierover bestaat veel onduidelijkheid. Er zou een Vereveningsnota komen. Wanneer is dat stuk gereed? Wij hechten eraan om nu al vast te stellen dat de bedoelde bijdrage de economische draagkracht van de initiatiefnemer niet te boven mag gaan. Daarnaast is er het feit dat een aantal projecten al loopt. Er zijn ondernemers die acht of tien maanden geleden om een nieuw bouwblok hebben gevraagd. Terecht is door gemeenten gezegd: wacht even op de provincie want er komt een nieuw Omgevingsplan aan. Als wij het Omgevingsplan nu vaststellen, moet worden gevreesd dat vervolgens wordt gezegd: wacht nog even totdat de Vereveningsnota klaar is. Op die manier blijven zaken te lang liggen. Kan de gedeputeerde voor de lopende zaken maatwerk leveren?

Voorzitter. Aan de indieners van de motie over schaliegas leggen wij de vraag voor of zij kan worden aangepast. Nu wordt daarin gesteld dat winning van schaliegas niet mogelijk is. Kan daarvan worden gemaakt: "vooralsnog niet mogelijk"? Ik wijs erop dat er sprake is van een landelijk onderzoek. In de bedoelde werkgroep zijn de provincies, de gemeenten en de landelijke overheid vertegenwoordigd. In de loop van 2013 worden alle kansen, risico's en bedreigingen in kaart gebracht. Als de uitkomsten van dit onderzoek positief zouden zijn, zouden wij voor de vier, vijf jaren daarna een economische activiteit

hebben dichtgetimmerd. Ik pleit er daarom voor om het woord "vooralsnog" toe te voegen. Als het onderzoek aanleiding geeft om hierop terug te komen, denk ik dat de gedeputeerde dat gewoon moet doen.

Wat de nieuwe transportvormen betreft, voorzitter, weten wij dat de vrachtauto's de laatste jaren steeds langer worden. Nu hebben ze anderhalf maal de lengte die wij in het verleden gewend waren. Ik constateer dat hiervoor in het Omgevingsplan geen aandacht is. Kan de gedeputeerde hierop ingaan?

Voorzitter. Met betrekking tot de financiële middelen is gekozen voor een ruime formulering. Ik heb het nog even nagerekend. Wij besluiten nu om in zes jaar tijd voor dit beleid 32,4 miljoen uit te gaan geven. Als wij onderweg op de hoogte willen worden gehouden, lijkt het mij een goed idee om om een jaarplan te vragen. Daartoe hebben wij een motie opgesteld. De bedoeling is dat het college ieder jaar een jaarplan aan de desbetreffende commissie voorlegt. Natuurlijk treden wij niet in de bevoegdheden van het college. Wat ons betreft hoeft er niet ieder jaar sprake te zijn van een statenvoorstel. Wij stellen ons duaal op, maar wij kunnen wel onze wensen en bedenkingen kenbaar maken. Misschien heeft de gedeputeerde daar op dat moment gemak van. Bovendien vragen wij het college om na afloop van het jaar op een rijtje te zetten wat er van het jaarplan is gerealiseerd.

De heer **Harpe** (GL). Doelt u met dit jaarplan ook op een uitgebreide financiële vertaling, zodat de Staten weten wat er gebeurt en welke middelen worden ingezet?

De heer **Dorst** (SGP). Er staat nu in het Omgevingsplan een globale opsomming van een aantal activiteiten. Ik stel me voor dat wij straks een lijstje krijgen met projecten en/of programma's waarvoor in een jaar geld wordt uitgegeven, waarbij globaal de bedragen worden aangegeven. Op die manier kan ongeveer op een jaarsaldo worden uitgekomen.

De heer **Harpe** (GL). Een conditio sine qua non...

De **voorzitter**. Door de leden Dorst en Colijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat:

- gedurende zes jaren 5.390.000 euro per jaar beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoering van het Omgevingsplan;

- het bovenstaande bedrag bestemd is voor de programma's Kust en Deltawateren, impuls

woningmarkt en een pakket met middelen voor het instrumentarium;

- het Omgevingsplan globaal weergeeft hoeveel middelen er beschikbaar zijn per programma;

van mening dat:

- PS hun controlerende rol op een juiste manier moeten kunnen uitvoeren;
- de genoemde programma's onvoldoende weergeven welke concrete activiteiten ondernomen worden, inclusief de benodigde middelen;
- op deze manier jaarlijks een zogenaamde blanco cheque uitgereikt wordt van ruim vijf miljoen euro;
- door het opstellen van jaarplannen inzicht wordt gegeven in de concrete activiteiten met bijbehorende financiën;

verzoeken het college van GS om:

- in de periode 2013-2018 ieder kalenderjaar een plan voor te leggen aan de commissie REW, waarin de verwachte activiteiten met bijbehorende financiële middelen centraal staan zodat deze commissie haar wensen en bedenkingen kan uiten;
- de commissie aan het einde van elk kalenderjaar een overzicht te sturen waaruit blijkt aan welke activiteiten het jaarlijkse bedrag van 5.390.000 euro is besteed;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 23.

De heer **Muske** (NZ). Voorzitter. Op blz. 10 van het stuk waarin de antwoorden worden gegeven op over dit Omgevingsplan gestelde vragen, wordt door het college de definitie van natuurontwikkeling gegeven. Daarom had ik gevraagd. Deze definitie luidt: "Natuurontwikkeling heeft betrekking op de ontwikkeling van nieuwe natuur als onderdeel van de EHS. Daarbij kunnen verschillende vormen van natuur worden aangelegd, zoals graslanden en kreekuitlopers. Dit is afhankelijk van de specifieke omstandigheden en kwaliteiten ter plekke." Voorzitter, Natuurlijk Zeeland is heel blij met deze definitie want er staat in feite niets anders dan: natuurontwikkeling is uitbreiding van bestaande natuur.

Mijn fractie zou de megastallen en de uitbreiding van soortgelijke bedrijven willen verbieden. Wij moeten nu toch onderhand iets geleerd hebben van het optreden van vogelgriep, BSE, Q-koorts, het veelvuldig gebruik van antibiotica en groeihormonen en de risico's voor de volksgezondheid.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Het voorliggende Omgevingsplan heeft een omvang van 130 bladzijden. Het vorige plan was dubbel zo dik. Dat is winst, zeker als je niet van een overdaad aan

proza houdt. Echter, het kan nog beknopter. Zo zijn de blz. 8 t/m 14 gewijd aan Land in Zee en in verband daarmee hebben wij, samen met de fractie van Natuurlijk Zeeland, een amendement voorbereid. De toelichting daarop luidt als volgt.

Land in Zee is een door GS samengesteld stuk proza, bedoeld om de provincie Zeeland op treffende wijze op de kaart te zetten. In termen van GS komt dit neer op marketing. Als je het laatlunkend wilt zeggen --maar zo is het niet bedoeld-- is er sprake van een koopmansverhaal. In tegenstelling tot Stuwende Krachten is er over Land in Zee geen debat in de Staten gevoerd. Derhalve heeft Land in Zee voor deze Staten nog geen status. Het stuk heeft overigens beslist wel waarde voor de Zeeland-promotie. Het opnemen van Land in Zee in een document van bestuur achten wij niet relevant. Stuwende Krachten wil vermindering van regelgeving, hetgeen ook vermindering van overbodig proza moet betekenen. Het opnemen van Land in Zee in het Omgevingsplan is op te vatten als een koekoeksei dat nog tijdig kan worden verwijderd.

De procedure inzake het Omgevingsplan is met zorgvuldigheid tot stand gekomen. Burgers, organisaties, gemeenten en waterschap hebben hun zienswijzen kenbaar kunnen maken. Veel suggesties zijn verwerkt. Onze fractie heeft daarvoor waardering en wil het resultaat niet met een overdaad aan amendementen veranderen. Men mag dit opvatten als loyaliteit aan al degenen die hieraan hebben gewerkt. Wel plaatsen wij enkele kanttekeningen.

Voorzitter. Deze Staten hebben het vorige jaar in meerderheid ingestemd met een geringe uitbreiding van de intensieve veehouderij, om duurzaamheid en dierenwelzijn te bevorderen. De fractie van D66 betreurt deze geringe uitbreiding. Het moge duidelijk zijn dat de ingediende zienswijzen die gericht zijn op nog meer uitbreiding van de intensieve veehouderij, niet op onze steun kunnen rekenen. Nederland is te dichtbevolkt voor bio-industrie. Weidelijk boeren; dat is de boodschap.

Energie-opwekking met behulp van windmolens is, ondanks de nodige subsidieverlening, voor D66 zowel op het water als op het land onontbeerlijk in het kader van duurzaamheid, dus ook op het land. Er moet echter wel sprake zijn van clustering van molens, in de directe omgeving van kunstwerken. Een hoge boom kan soms wel 20 meter hoog worden. Een maximale tiphoogte van 20 meter achten wij nog wel aanvaardbaar. Wel wil mijn fractie af van solitaire windmolens in het Zeeuwse landschap. Als de economische, maar vooral de technische levensduur van oude windmolens is verstreken, zouden deze molens moeten worden afgebroken. Wij vragen het college dan ook: deelt u onze

opvatting dat op termijn solitaire windmolens uit het Zeeuwse landschap zouden moeten verdwijnen?

De fractie van D66 hecht veel waarde aan het handhaven en verbeteren van onze natuurgebieden. De EHS is aan wijziging onderhevig. Zodra voor Zeeland meer duidelijkheid is verkregen, zal mijn fractie met betrekking tot natuur en milieu uitermate alert zijn, maar voorlopig nemen wij de huidige beleidsvoornemens voor kennisgeving aan.

Voorzitter. Zoals door andere fracties al is opgemerkt, zijn de financiële consequenties van het Omgevingsplan nogal vaag. In dit plan is er bij herhaling sprake van "de provincie ondersteunt". Op andere plaatsen wordt gesteld "de provincie faciliteert". Mijn fractie verlangt hierover duidelijkheid. Betekent ondersteuning dat er wel sprake kan zijn van financiële consequenties voor de provincie? Is er bij faciliteren geen sprake van dergelijke consequenties?

De **voorzitter**. Door de leden Aalfs en Muste is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012, amenderen het statenvoorstel Omgevingsplan Zeeland (RMW-052). Het voorstel wordt gewijzigd door:
- alles wat betrekking heeft op Land in Zee te verwijderen, dat wil zeggen de gehele paragraaf 2.3, Visie op Zeeland (blz. 8 t/m 14).

Dit amendement krijgt nr. 24.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. In de geleidebrief bij dit voorstel staat dat het in het Omgevingsplan verwoorde beleid meer is gericht op hoofdlijnen en kerntaken en minder op details. Bovendien gelden er minder regels. Dat spreekt de fractie van de PVV aan, maar in hoeverre dekt deze geduldige tekst de lading, het Omgevingsplan? Mijn fractie is van mening dat provincies niet op de stoel van de gemeenten moeten gaan zitten, daar waar het om de ruimtelijke ordening gaat. Nu lag er een concept-Omgevingsplan en wij kunnen zien dat het collegeprogramma Stuwende Krachten daar min of meer in is geschoven. Dit heeft geleid tot het product dat nu voor ons ligt, het Omgevingsplan 2012-2018.

Afgaande op de inhoud, voorzitter, is onze conclusie dat dit plan wat meer ruimte biedt dan het vorige. Echter, het "meer op hoofdlijnen en minder op details" is niet op alle fronten gelukt. Zo zijn de regels voor de omvang van burgerwoningen in het buitengebied geschrapt, maar waar het gaat om nieuwe economische dragers wordt uitbreiding van bebouwing maar tot een bepaald percentage van de bestaande bouw toegestaan en geldt er een

maximale oppervlakte. Dat had, wat de PVV-fractie betreft, meer "ruimte" --om in het jargon te blijven-- mogen krijgen. In een toch landelijke provincie als Zeeland zijn nieuwe economische dragers in het landelijke gebied over het algemeen hartstikke welkom.

Voorzitter. De PVV-fractie wil nadrukkelijk geen megastallen. Wat de nieuwe economische dragers betreft lees ik: "Om versterking van het buitengebied tegen te gaan, zijn aanvullende voorwaarden van toepassing. Nieuwvestiging is voorbehouden aan gebieden waar dit leidt tot versterking van het landschap.". Dit is een omschrijving waarmee GS alle kanten opkunnen. Ik heb er nog zo een: "Het aantal bouwvlakken in het buitengebied mag niet toenemen.". Waarom niet, zo vraag ik mij af. Laat nu toch de gemeenten vrij om hiermee naar eigen inzichten om te gaan. Gemeenten verkeren vaak in situaties waarin een bepaald agrarisch bedrijf niet kan worden voortgezet, bijvoorbeeld bij gebrek aan opvolging, zodat een en ander leeg blijft staan. Tegen die achtergrond is het handig wanneer het Omgevingsplan voorziet in de mogelijkheid om er nieuwe economische dragers te vestigen. Dit moet niet worden dichtgetimmerd. Naar ons oordeel timmeren GS deze mogelijkheid wel degelijk dicht. Ons inziens is het handig om meer activiteiten mogelijk te maken dan vermeld is in bijlage 5.4. Daar treft men wel een lijstje aan, maar wat ik daar bijvoorbeeld niet zie is een architectenbureau. Als een gemeente ziet dat een bepaalde locatie leeg blijft staan en dat er geen overnamekandidaten zijn, terwijl zich daar een architectenbureau wil vestigen, wat is daar dan mis mee? Wat ons betreft: helemaal niks. Dit moet kunnen.

Voorzitter. Mijn fractie is van mening dat de provincie op het gebied van ruimtelijke ordening de gemeenten meer vrijheid moet geven. Daar ligt het juridisch kader, het bestemmingsplan. Zoals ik al eerder aangaf: het Omgevingsplan 2012-2018 biedt wel wat meer ruimte dan zijn voorganger, maar in de komende periode zal moeten blijken of GS bereid zijn om die ruimte ook echt te benutten.

De **voorzitter**. Ik stel voor om thans de behandeling van het Omgevingsplan te schorsen en nog voor de aanvang van de lunchpauze het statenvoorstel inzake het Beleidsplan Goederenvervoer af te handelen.

Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

21. Statenvoorstel Beleidsplan Goederenvervoer 2012-2018 (E&M-055)

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. "Ons land treedt de zee tegemoet", zo begint dit beleidsplan zo ongeveer, maar dat is niet waar. Na de laatste ijstijd kwam Nederland omhoog, terwijl de Schelde en de Maas ervoor zorgden dat Zeeland er uit kwam te zien zoals het nu is. Wij hebben er dijken omheen gelegd. "De enige provincie in zee" is leuk bedacht, maar mijns inziens niet realistisch. Realistischer is het, te stellen dat Zeeland in de economische driehoek Rotterdam-Antwerpen-Moerdijk ligt. De vraag is vervolgens --ik verwijs naar blz. 5-- of dat dan de externe partijen zijn waarover in dit plan wordt gesproken.

Op de blz. 10 en 11 gaat het niet om de keuze tussen de WCT of helemaal niks, maar om het zetten van stappen in containerisatie in de Zeeuwse havens. Het voorliggende plan --ik zou het als een pluspunt kunnen zien-- geeft aan dat de WCT er pas na 2018 zou kunnen komen. Je kunt het dan net zo goed weglaten. Verwacht wordt dat in de periode tot 2018, vooruitlopend op de WCT, binnen het bestaande havengebied containeroverslag tot stand zal komen. GroenLinks zegt hierover: ga daar dan aan werken, dan kun je de kade bij de VCT aanleggen. Dat gebeurt niet, voorzitter, kennelijk omdat dit in financiële zin minder interessant is.

Het college noemt in dit plan vier ambities voor verbinden en verknopen. Gesteld wordt dat men hierbij grotendeels afhankelijk is van keuzes die bedrijven maken. In de paragraaf "hoofdverbindingen weg" wordt een scenario geschetst dat ik niet herken. Het plan is hier niet goed onderbouwd. Een stelling als "Op een nu al druk stuk snelweg kan dit niet goed gaan" is meer emotie dan werkelijkheid. De vraag is voorts nog steeds hoe men in financiële zin de verdubbeling van de N62 wil realiseren. De gedeputeerde heeft in de commissie wel eens gezegd dat het Rijk garant staat, maar als dat zo is rijst de vraag waarom de aanleg niet plaatsvindt. In het plan wordt hierover gezweven, of staat het college soms garant voor het Vlaamse gedeelte en wordt dat dan later met het Rijk verrekend? Het is goed dat hierover duidelijkheid komt.

Het valt op, voorzitter, dat de provincie voor een gedeelte gaat betalen voor rijkstaken. Was het tot voor kort nog slechts een kwestie van meebetalen voor wegeaanleg, nu heeft men er ook de parkeerplaatsen bij gezet. Aan welke bedragen wordt in dit verband gedacht, als dit al zou moeten? Men kent onze mening hierover: niet doen; wij hebben onze kerntaken en het Rijk heeft zijn kerntaken. Het geld is in onze provincie hard nodig, ook op andere terreinen.

Over de sluisproblematiek heb ik al gesproken bij de behandeling van het Omgevingsplan. De vraag blijft hoe de ambities worden waargemaakt die wij met z'n allen kennen. Er is immers nog geen enkel zicht op de

aanpassingen van de sluisen. Als er wordt gesproken over het laten opnemen van de VEZA op de rijksinvesteringsagenda voor de periode vanaf 2020, is dat nog een heel eind... Mijn vraag is of het college dit tijdig bij de informateurs heeft aangekaart. Als dat is gebeurd, is er mogelijk sprake van enige versnelling.

Voorzitter. Het college wil de toegang tot de Westerschelde verdiepen. Hoe past dit in het door deze Staten gevraagde beleid ten aanzien van die Westerschelde? Men wil verder verdiepen terwijl de storm van de derde verdieping nog niet geluwd is. Ik denk dat het goed is om hierover tijdens de Scheldeconferentie nog het een en ander te horen en om naar partijen te luisteren.

Pas in 2015 --dan zitten wij hier nog net wel of misschien net niet meer-- en in 2017 zullen er met betrekking tot dit beleidsplan uitgebreide voortgangsrapportages worden opgesteld. Hoe is het nu mogelijk dat wij pas tegen het einde van deze statenperiode worden geïnformeerd over de resultaten in het kader van dit plan?

Voorzitter. De fractie van GroenLinks vindt dit plan weinig bezielend. Het stuk ademt een beetje de geest van oude wijn in nieuwe zakken. Wat ons betreft mag het dan ook voor kennisgeving worden aangenomen.

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie wil, net als bijna iedereen, een provincie waar het goed wonen, werken en verblijven is. De uitvoering van het onderhavige beleidplan kan daaraan een goede bijdrage leveren. Van het overslaan van bulkgoederen in onze havens tot het aan huis bezorgen van een pakketje, afkomstig van een webwinkel...

Gelet op de bandbreedte van deze problematiek kan de PvdA-fractie instemmen met een integrale aanpak die via een evenwichtige groei toekomstbestendige, duurzame vervoersstromen kan verwerken. Mede als gevolg van het standpunt van mijn fractie is gekozen voor een redelijk ambitieniveau, hetgeen onverlet laat dat wij --als er op dit terrein kansen voorbij komen die duurzaam en overzichtelijk zijn-- deze opnieuw met een positieve grondhouding zullen benaderen.

De basis van onze focus ligt in en om de Zeeuwse havens die het knooppunt vormen van zee- en binnenvaart. Overslag en maak- en verpakingsindustrie, maar ook nieuwe ontwikkelingen zoals die van de maintenance, dienen onze aandacht te krijgen en te houden. Vervolgens moeten aan- en afvoer van land- en waterproducten op een efficiënte, duurzame en veilige manier van A naar B gerealiseerd kunnen worden. Eigenlijk moet bij dit alles ook nog de menselijke maat worden gehanteerd. De acties in de transportsector, begin deze week in België gehouden, zijn gericht tegen sociale dumping in

deze bedrijfstak. Een strikte naleving van wetgeving en arbeidsvoorwaarden lijkt soms erg ver weg.

Voorzitter. Voor de PvdA-fractie blijft het zetten van stappen in groot- en kleinschalige containerisatie noodzakelijk. De totstandkoming van een of meer knooppunten voor aan- en afvoer van containers over water is daarbij harde noodzaak. Met een krachtige aanpak kan een hoge toegevoegde waarde worden verwezenlijkt. Samenwerking met de Vlaams-Nederlandse deltahavens kan daarbij een hulpmiddel zijn. Maximaal gebruik maken van het topcentrum-logistiek Dinalog kan in meerdere opzichten aanjagend werken.

Wat het vervoer over de weg betreft, voorzitter, kennen wij zorgen over de hoofdverbindingen, met name waar het de A58 betreft, in relatie met de A4, het knooppunt Zoomland en het knooppunt Markiezaat. Het college onderkent deze zorgen door te melden dat de "voordeur van Zeeland" gaat klemmen. Hoe goed bedoeld ook, het werk van de Stichting A58 zal de komende jaren toch hoofdzakelijk in midden- en oost-Brabant neerdalen. Kunnen er nog andere acties worden ondernomen?

De PvdA-fractie denkt dat de verhoging van de maximumsnelheid tot 130 km/uur met name in en rondom de Vlaketunnel de veiligheid niet bevordert. Sterker nog, waar het gaat om het scharen van auto's met caravans en trucks met opleggers zijn er grotere risico's dan voorheen op calamiteiten. Daarmee wordt de bereikbaarheid van overig Zeeland nog kwetsbaarder. Kan het college hier extra maatregelen initiëren?

Voorzitter. De investeringen in de verdubbeling van de N62 en in de Sluiskiltunnel zullen hopelijk op termijn vruchten afwerpen in het voordeel van een goede doorstroming op deze en omliggende wegen.

Het kwaliteitsnet goederenvervoer geeft aan dat optimaliseringsgedachten mogelijk zijn in het goederenvervoer, in relatie met verkeersveiligheid en leefbaarheid. Toch blijft mijn fractie zich nog altijd zorgen maken over de toename van landbouwvoertuigen voor niet-agrarisch gebruik op onze Zeeuwse wegen. Naast concurrentievervalsing blijf ook de verkeersveiligheid in het geding. Geen stootbalken aan zij- en achterkant, geen kentekenplaten, geen verplichte periodieke keuring, besturing door minder ervaren en minder goed opgeleide personen, nadelige gevolgen voor het milieu... Zijn er op dit terrein al verbeteringen in het vooruitzicht?

Voorzitter. Dat de provincie optreedt als mede-investeerder in veilige parkeerplaatsen voor vrachtwagens, lijkt ons een goede zaak. In welk jaarplan kunnen wij concrete acties verwachten?

Mijn fractie hoopt dat de opkomende trend van korte ketens in de agrologistiek een succes wordt. Immers, agrarisch Land in Zee wordt nog

steeds omgeven door forse stedelijke gebieden waar door middel van korte ketens snel en duurzaam het voedsel bij de consumenten terecht kan komen.

Voorzitter, een logistieke proeftuin Zeeland, een platform voor logistieke kennis, een efficiënt goederenvervoer, lean- and green-programma's, actieprogramma's voor en door mensen, bedrijven en instellingen... Mogen alle betrokkenen, naast hun eigen visies, de bereidheid tonen om door middel van samenwerking in welke keten dan ook een bijdrage te leveren aan de realisatie van een duurzaam goederenvervoernetwerk in Zeeland, daarbij randvoorwaarden scheppend om een verdere versterking van de Zeeuwse economie tot stand te brengen, met inachtneming van de kwaliteit van milieu en landschap. De PvdA-fractie denkt hierbij ook aan bedrijven en medewerkers die de naleving van wet- en regelgeving hoog in het vaandel hebben. Van belang is dat men voor fatsoenlijk werk ook een fatsoenlijke beloning kan ontvangen in de totale goederenvervoersketen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie kan instemmen met het voorstel van het college om dit beleidsplan vast te stellen en daarbij definitief te kiezen voor ambitieniveau 3. Voor de VVD-fractie zijn de containerisatie van de Zeeuwse havens en de binnenvaart zeer belangrijke onderdelen van het nieuwe plan. Onze havens liggen aan diep water en er zijn goede mogelijkheden om vanuit deze havens ladingen verder over water het land in te brengen. Verspreid over het land zijn er talloze terminals om containers in ontvangst te nemen en verder te behandelen, van noord tot zuid en van oost tot west. Met elkaar vormen ze een belangrijk netwerk.

De toekomstige groei van het containervervoer wordt consequent in verband gebracht met het in gebruik nemen van de Tweede Maasvlakte. De Rotterdamse haven verwacht hiervan een grote toename in de overslag van containers. Echter, de VVD-fractie bespeurt een zekere gelatenheid bij GS waar het gaat om de WCT. Die is er niet voor 2018, zo laten GS ons weten. De mogelijkheden van overslag moeten dus binnen het bestaande havengebied worden gevonden, aldus GS. Voorzitter, gaan wij op deze wijze niet de boot missen? Dreigt niet het risico dat onze havens niet mee zullen profiteren van de groei van het containervervoer? Is er niet meer mogelijk dan profileren en reclame maken?

Over de Schelde-Seine-verbinding is geen goed nieuws te melden, althans waar het gaat om het Franse gedeelte van deze verbinding. Uiteraard spreken wij GS hier niet op aan. Het is immers aan de Franse regering om hierover een besluit te nemen. Daarom volstaan wij nu met de hoop uit te spreken dat het het volgende jaar uiteindelijk toch tot een aanbesteding komt. Terecht wijzen GS

steeds op het belang van deze verbinding voor het Zeeuwse havengebied. Wij verwachten van het college dat het ons op de hoogte houdt. Wij danken het college zeer voor de brief over deze zaak die wij gisteren mochten ontvangen en waarmee wij nu enigszins zijn bijgepraat.

Voorzitter. Het is van groot belang dat Zeeland de minister van infrastructuur en milieu voortdurend wijst op het belang van een adequate capaciteit van de sluisen in Volkerak en Krammer en bij Terneuzen. Het verkeer over water moet worden gestimuleerd, hetgeen het beste lukt wanneer de vaarwegen goed zijn en obstakels zonder al te veel tijdverlies kunnen worden genomen. Capaciteitsuitbreiding is dus goed voor het vervoer over water. Hiermee wordt bovendien de civiele bouw gestimuleerd die in deze tijden een dergelijk steuntje in de rug goed kan gebruiken.

Graag blijven wij via de jaarplannen met het college in gesprek over dit beleidsplan.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Enerzijds zal het geen verrassing zijn dat wij aan de hand van dit plan instemmen met ambitieniveau 3. Dit wil ik graag vooraf kwijt. Anderzijds moet ik zeggen dat wij, gelet op de actualiteit, dit plan zien als een opsomming van logistiek gewenste verkeersstromen. Dit houdt in dat --als er verder niets aan de hand is en alles meezit-- die stromen in de toekomst tot stand kunnen worden gebracht. Waar je nu, gelet op de actualiteit, behoefte aan kan hebben, is een soort calamiteitenparagraaf die aan het plan kan worden toegevoegd. Immers, ook in de commissie is door onze fractie aangegeven dat wij nogal eens te maken hebben met stremmingen, onder andere in de Vlaketunnel. De A58 is een kwetsbare verkeerskader, maar dat geldt ook voor onze bruggen en sluisen. Als zich daar een stremming voordoet, zijn wij economisch zeer kwetsbaar en loopt de logistiek compleet verkeerd. Wij vragen de gedeputeerde dan ook of er sprake is van een goed calamiteitenplan. Is er een alternatief voor wegen en moeten wij ons daar niet meer op inrichten? Ik denk dat wij ons inderdaad meer moeten richten op alternatieve routes en richtingen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. In het voorliggende plan worden de diverse mogelijkheden van vervoer van goederen belicht, zoals vervoer over weg, spoor, door buizen en over water. In de commissievergadering van 3 september heeft mijn fractie al gesteld dat dit plan op binnenvaartgebied --ik denk aan Seine-noord-- is ingehaald door de realiteit. Dat was op dat moment nog niet eens bekend bij het college. Onze socialistische Franse vrienden, ook in de persoon van president Hollande, willen het geld dat voor de Seine-noord-verbinding beschikbaar is, liever inzetten voor het verbeteren van de huidige

vaarwegen, bruggen en sluisen. Dit is iets dat --zulks in tegenstelling met datgene wat in de PZC te lezen viel-- de SP als positief ervaart, vooral omdat dit een positieve uitwerking zal hebben voor de kleinere Nederlandse binnenvaartschepen. Deze tak van de binnenvaartbranche zit, mede door de zotte regels die Europa oplegt, toch al in heel zwaar weer. De kleinere binnenvaart dreigt ondergesneeuwd te raken door de schaalvergroting die plaatsvindt. Onderschat wordt dat deze kleinere binnenvaartschepen uitstekend de kleinere havens in het achterland kunnen bedienen, van Frankrijk tot in Nederland en nog verder.

Wat de containerisatie aangaat, is de SP-fractie van mening dat de financiële middelen die de provincie eventueel nog wil inzetten voor de verdere ontwikkeling van de WCT, moeten worden ingezet voor kleinschaliger initiatieven op dit terrein, of voor het verbeteren van onze eigen binnenvaartvoorzieningen, zoals de loswallen, in plaats van te wachten tot het dode WCT-paard geheel in ontbindende staat gaat verkeren en nog harder gaat stinken. Wij zien kansen voor de binnenvaart als vervanger van het vervoer van blokkendozen over de weg. Dat scheelt weer geld dat wij niet behoeven uit te geven voor extra onderhoud en eventueel toekomstige verbreding van wegen.

Doordat de verwachte realisatie van de Seine-noord-verbinding wat de binnenvaart betreft als een rode draad door het voorliggende plan loopt --en het realiseren daarvan verre van zeker is-- komt dit volgens mijn fractie neer op spelen met lucht, en op dit moment dus zeker niet "smart". Daarom kunnen wij op dit moment niet instemmen met het plan zoals het nu voor ons ligt. Wij dienen een amendement in dat als strekking heeft dat alles wat met deze verbinding te maken heeft, wordt verwijderd. Het kan in een later stadium weer worden toegevoegd.

De **voorzitter**. Door het lid Van Tilborg is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

** In het statenvoorstel E&M-055 de volgende onderdelen verwijderen:*

- blz. 10, eerste regel van de eerste alinea, de zin: "de komst van de Seine-Schelde-verbinding";

- blz. 10, derde alinea, de eerste zin als volgt aanpassen: "Met de mogelijke realisatie van de Seine-Schelde-verbinding wordt de positie van de Zeeuwse havens sterker";

- blz. 32, de gehele paragraaf 1.6.3 inspelen op de Seine-Schelde-verbinding. (Hierbij hoort dan ook het schrappen van de betreffende actie uit de tabel in bijlage 1).

** Een separaat beleidsvoorstel hierover af te wachten zodra er concreet zicht is op de realisatie van de Seine-Schelde-verbinding.*

Dit amendement krijgt nr. 25.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Goede randvoorwaarden zijn nodig voor versterking van de Zeeuwse economie. Beleid ten aanzien van het goederenvervoer is daarbij van heel groot belang, niet alleen voor versterking van de infrastructuur in onze mooie provincie, maar ook met het oog op beperking van de negatieve effecten van goederenvervoer.

In het voorliggende plan wordt gesproken over kansen. De genoemde kansen zien wij ook, maar kansen moeten nog wel worden verzilverd. Het is prima dat in dit plan concrete doelen worden genoemd --wij zijn content met het plan-- maar wij zien ook hoe dynamisch de omgeving is. Dat brengt mij bij de Schelde-Seine-verbinding. Wat dat betreft wordt er niet direct een grote streep door een gedeelte van de plannen gezet, maar dit vraagt wel om aanpassing en creatief denken. Het wordt wel 's werelds grootste binnenvaartproject genoemd, maar wij kennen de ontwikkelingen in Frankrijk. Wij danken het college voor de brief hierover die ons is toegezonden. Wij stellen het op prijs om vandaag de laatste ontwikkelingen ten aanzien van dit dossier te vernemen, zo die er zijn.

Voorzitter. De aanleg van de VEZA-boog, de spoorboog van Vlissingen naar Antwerpen, staat nog niet in het MIRT. Wel vindt er wat dit betreft lobby plaats. Dat is op zich prima, maar de vraag rijst of kan worden ingeschat om hoeveel capaciteit het nu precies gaat. Ik bedoel: rechtstreeks vanuit Zeeland in de richting van Antwerpen en overig België, exclusief een ander gedeelte dat richting Brabant gaat. Met andere woorden: kunnen wij de noodzaak van deze spoorverbinding beter onderbouwen en zo wellicht de aanleg eerder realiseren?

Het Vlaamse bedrijfsleven moet aangeven, zo heeft de minister gezegd, ook behoefte aan deze spoorboog te hebben. Voorzitter, onze fractie kent op dit punt niet zoveel verwachtingen. In hoeverre is het Vlaamse bedrijfsleven echt gebaat bij een goede spoorverbinding? Wellicht dat er dan meer containers in Vlissingen blijven hangen, en er minder doorgaan naar Antwerpen. Speelt ook dit een rol? Een gedeputeerde van Brabant, de heer Van Heugten, heeft gepleit voor de VEZA-boog. Hij geeft aan dat wij niet alleen op grond van capaciteitsproblemen of -verwachtingen moeten handelen en denken, maar dat wij ook met het oog op de veiligheid deze boog zouden moeten realiseren, waarvan akte.

Voorzitter. Gisteren hebben wij in de PZC een artikel over de kleine binnenvaart kunnen lezen. Gesteld wordt dat de kleinere schepen uit beeld verdwijnen. Dat vinden wij een zorgpunt. Immers, het vervoer van vracht over de weg willen wij zoveel mogelijk terugdringen, terwijl wij het vervoer met de binnenvaart willen bevorderen. Akkoord, ook de sector zelf zal een omslag moeten doormaken, maar laten wij als provincie vooral maximaal meedenken met deze sector. Ontwikkelingen in de binnenhavens zijn nodig en de provincie dient de regie te voeren waar het gaat om plannen voor binnenhavens en loswallen. Hierbij noem ik ook expliciet Zierikzee en Goes. Als er wordt gesproken over de "haarvaten" kom je ook bij Zierikzee en Goes uit, waar voorzieningen dreigen weg te vallen. De SGP-fractie dringt er bij GS op aan dat de strenge eisen op grond van de milieuwetgeving in Den Haag worden aangekaart. Zeeland is een waterprovincie en moet haar geluid laten horen, zulks in het belang van de binnenvaart.

De heer **Harpe** (GL). Wat stelt u zich voor bij overleg over het bijstellen van milieunormen? Wat beoogt u hiermee?

De heer **Van der Maas** (SGP). Ik had wel verwacht dat u wat dit betreft zou interrumperen, mijnheer Harpe. Die verwachting is dus uitgekomen.

De heer **Harpe** (GL). En, heeft u het antwoord al gereed?

De heer **Van der Maas** (SGP). Wij hebben in het genoemde artikel kunnen lezen dat mensen in deze sector best willen meedenken over een omslag en over gestelde eisen, maar de haast die hierbij aan de orde is, kan men niet meemaken. Daar kan men niet "tegenop varen". Onze fractie pleit ervoor om deze sector maximaal te laten meedenken en om de geluiden die uit de sector naar voren komen, aan Den Haag voor te leggen.

Voorzitter. De verdubbeling van de N62 zal de kwaliteit van de infrastructuur bevorderen. Wij hopen op een vlotte aanleg. Natuurlijk hebben ook wij zorgen over het A4-knooppunt en de Vlaketunnel. Opmerkingen die hierover al zijn gemaakt, zal ik niet herhalen. Wij volgen met belangstelling de acties die wat dit betreft aan de orde zijn.

Bij al datgene wat er op dit terrein wordt gedaan, voorzitter, vragen wij aandacht voor het terugdringen van de negatieve effecten van vervoer. Onze fractie noemt tegen die achtergrond de verkeersveiligheid. Daaraan dient blijvend prioriteit te worden gegeven.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. In het algemeen kan mijn fractie de voorstellen die op dit terrein zijn gedaan, waarderen. Niettemin wil zij

graag een bepaald aspect accentueren, namelijk de rol en de betekenis van de binnenvaart in onze provincie.

Het stopzetten van de voorbereidingen voor de Seine-noord-verbinding heeft consequenties voor Zeeland. Wat te denken van de bouw van de zeevaartsluis in Terneuzen, die toch mede wordt gerealiseerd ter verbetering van de achterlandverbindingen met België en ook Frankrijk, het stroomgebied van de Seine? Omdat de PVV vindt dat uiteindelijk het binnenvaartschip het schoonste en meest rendabele transportmiddel is, vooral voor de wat langere afstanden, lijkt het haar raadzaam om de verantwoordelijken en betrokkenen in Frankrijk te herinneren aan hun internationale verantwoordelijkheden. Wij gaan ervan uit dat het college dit al doet of zal gaan doen. Mijn fractie is over het algemeen wars van te gedetailleerde Europese regelgeving en bemoeienis, maar dit project is een goed voorbeeld van internationale samenwerking.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Het lijkt mij gepast om allereerst de Staten te danken voor de positieve manier waarop dit plan wordt benaderd. Dat het plan positief wordt benaderd, doet ons natuurlijk goed. Daarnaast is het logisch dat er per partij bepaalde accenten worden gelegd.

De heer Harpe en andere woordvoerders hebben opmerkingen gemaakt over de WCT. Voorzitter. Wij gaan er inderdaad van uit dat die er niet voor 2018 is. Dat lijkt mij, eerlijk gezegd, een realistisch standpunt. Dit betekent dat --willen wij op het terrein van de containerisatie de boot niet missen-- wij op andere voorzieningen moeten inzetten, zoals een VCT. Die kan wat ons betreft zo worden aangelegd. Immers, alle vergunningen zijn verleend. Echter, er is geen exploitant. In economische zin is de situatie bepaald niet gemakkelijk, maar wij doen er alles aan om dit waar mogelijk te stimuleren. Het is dus absoluut niet zo dat, omdat wij voorstander van de WCT blijven, wij andere ontwikkelingen op dit terrein in onze havens in de weg zouden willen staan.

Wat de N62 betreft vraagt de heer Harpe waarom de aanleg nog niet plaatsvindt. Voorzitter. Het vergt zo zijn voorbereiding om een weg aan te leggen. Gemiddeld vergt in Nederland de aanleg van een weg een periode van 30 jaar. Ik denk dat wij het met de N62 wat sneller gaan doen. Ik hoop echt dat wij hiervoor nog dit jaar de Staten om een krediet zullen kunnen vragen. Dat is in elk geval de planning. Als de Staten het krediet beschikbaar stellen, kunnen wij het volgende jaar met de Sloeweg beginnen. Dat is maar een gedeelte, maar ik hoop dat een jaar later de Tractaatweg in beeld komt. Ook wat dat betreft zijn wij druk met de voorbereidingen bezig.

De financiering hiervan laat een samengesteld beeld zien. Er zit 20 miljoen in, in

relatie met de ontpoldering van de Hedwige; dat is bekend. Het is een kwestie die wij voortdurend bij het kabinet onder de aandacht brengen. Nog onlangs hebben wij hierover gesproken met staatssecretaris Bleker. Erkend wordt dat dit een lastig punt kan zijn als de Hedwige niet wordt ontpolderd. Het lijkt mij verstandig om nog even te wachten. Wel heb ik de staatssecretaris voorgelegd dat de Staten --als ik in december om een krediet vraag-- mij zullen vragen hoe het zit met het restantkrediet. Hij heeft daar begrip voor en wij zijn nog in overleg. Hoe dan ook, volgens gesloten verdragen en convenanten moet dat geld naar Zeeland komen.

De heer **Harpe** (GL). Is het dan niet zo --dat heb ik ooit zo begrepen-- dat het Rijk zich garant stelt voor die 20 miljoen?

De heer **Van Beveren** (GS). Dat weet ik niet. Er is een overeenkomst gesloten tussen Nederland en Vlaanderen waarin wordt aangegeven dat dit bedrag beschikbaar komt. Dat geld wordt vervolgens doorgesluisd naar Zeeland voor de aanleg van de N62. Of men dit als een garantstelling kan beschouwen, weet ik niet maar ik denk het niet. Overigens, in totaal moet er 100 miljoen beschikbaar komen voor de N62, en dat weet het Rijk ook. Als het niet via deze route kan, zal het geld op een andere manier beschikbaar moeten komen. Dat realiseren ze zich in Den Haag heel goed.

De heer Harpe is van oordeel dat het realiseren van parkeerplaatsen langs rijkswegen een rijkstaak is; de provincie moet dit zijns inziens niet doen. Voorzitter, het gaat hierbij om beveiligde parkeervoorzieningen langs doorgaande wegen. Dat kunnen rijkswegen zijn, maar dat hoeft niet. Zo zijn wij ook in gesprek om langs de N62, die wij aanleggen, dergelijke voorzieningen te realiseren. Dat is dus een provinciale aangelegenheid; wij doen dit samen met Terneuzen. Het is nog niet precies bekend waar wij deze parkeerplaatsen kunnen realiseren --er moet voldoende afstand tussen zitten-- maar waar het gaat om de doorgaande route vanuit Vlaanderen, via N62 en A58, is het college er voorstander van dat er een paar van die beveiligde parkeervoorzieningen komen. Dat willen wij stimuleren, hetgeen ook betekent dat wij bereid zijn om een kleine investeringsbijdrage te leveren. Wij denken daarbij aan een paar ton per parkeervoorziening.

Door verschillende fracties is de sluisproblematiek aan de orde gesteld, waarbij is gevraagd om het kabinet aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid. Voorzitter, dat zullen wij zeker doen. In november is er een MIRT-overleg met de minister en daarbij komt dit punt zeker aan de orde.

Ook is de vraag gesteld of de VEZA-kwestie tijdig is aangekaart bij de informateurs. Ja,

voorzitter, dit onderwerp is aangekaart, zoals wij ook andere onderwerpen onder de aandacht hebben gebracht. Het blijft echter een moeilijk onderwerp. Inderdaad moeten wij de noodzaak hiervan aantonen. Gegevens over de door de SGP-fractie genoemde capaciteit heb ik nu niet paraat, maar er is een hele studie voor verricht, bekostigd door Zeeland Seaports. Daaruit kunnen gegevens inzake de capaciteit worden gehaald. Ik zal ervoor zorgen dat die gegevens voor de Staten beschikbaar komen.

Voorzitter. Waar De Wielingen is genoemd als toegang tot de WCT, moet ik zeggen dat dit eerder van belang is voor bereikbaarheid van de Sloehaven. Wordt er over "verdieping" gesproken, dan denken wij allemaal aan de Westerschelde, maar de begrenzing is heel breed en loopt tot voor Cadzand. Daar ligt de drempel, de Wielingen. Daar zou een stukje van afmoeten om de grote schepen, met name die voor OVET, toegang te verlenen. Dat is een lastige kwestie. Mij is bekend dat in de afgelopen periode vijf schepen zijn geweigerd omdat ze er gewoon niet door konden. Dat is in economische zin echt een probleem. Eigenlijk moet er worden gevaren met kleinere schepen, met minder diepgang, maar dat doen de bedrijven niet. Ons is er alles aan gelegen om het zover te krijgen dat bij De Wielingen de drempel iets wordt verlaagd. Daar zetten wij zwaar op in, richting minister. In het MIRT-overleg zullen wij dit zeker aan de orde stellen. Wij weten dat het om een heel kostbare aangelegenheid gaat, maar wij gaan het wel proberen.

Gesproken is voorts over de voortgangsrapportages met betrekking tot het voorliggende plan. Er is over geklaagd dat de eerste er pas in 2015 komt. Voorzitter. Dat heeft te maken met de lange looptijd van het plan. De Staten hebben zelf gevraagd om een lange looptijd, tot 2018. Overigens, in de stukken wordt gesteld dat de Staten ook per jaar een plan van ons krijgen. Men wordt dus per jaar netjes op de hoogte gehouden. Ik hoop dat dit de geuite bezwaren ondervangt.

De heer Hamelink vraagt aandacht voor de menselijke maat bij de overslag van goederen, die effectief en duurzaam moet gebeuren. Voorzitter. Dat is een waar woord en het is belangrijk dat wij daar op letten, zeker ook in Zeeland. Het heeft alles te maken met de kleine binnenvaartschepen waarover ook andere woordvoerders hebben gesproken. Wij hebben daar echt aandacht voor. Zo heb ik een afspraak staan met de binnenschippers voor een gesprek dat binnen twee weken zal plaatsvinden. Ik ga na waar zij behoefte aan hebben om daar vervolgens rekening mee te houden.

Verschillende fracties zijn ingegaan op de kwestie van de A58 in relatie met de A4. Voorzitter. Het college heeft zeker aandacht voor de

knooppunten Zoomland en Markiezaat. Wij voeren hierover overleg met de gemeente Bergen op Zoom en de provincie Noord-Brabant. Een oplossing van dit probleem lijkt mogelijk. Met behulp van niet al te grote ingrepen kunnen wij hierin verbetering brengen, zodat de toegang tot Zeeland niet op bepaalde momenten wordt belemmerd. Wij zijn hiermee al aardig gevorderd. Wij denken dat niet niet al te veel geld zal kosten en dat het zal lukken om hiervoor bij de minister het groene licht te krijgen.

De 130 km/uur-maatregel op de A58 bevordert de veiligheid niet, zo is gesteld door de heer Hamelink. Gevraagd is of wij wat dit betreft extra maatregelen kunnen initiëren. Voorzitter. Hierover wordt verschillend gedacht, maar ik ben het wel met de heer Hamelink eens dat het er niet veiliger op is geworden. Maar ja, het gaat om een feit en daar moeten wij het, denk ik, mee doen. In het overleg dat ik regelmatig heb met de HID van Rijkswaterstaat, is deze kwestie natuurlijk aan de orde geweest. Hij legt onze opmerkingen voor aan de minister, maar op een gegeven moment is er een keuze gemaakt.

De heer **Hamelink** (PvdA). Ik heb mijn opmerkingen hierover toegespitst op de Vlaketunnel. Er zijn ook andere gebieden waar ze het op 120 hebben gehouden. Mijs inziens vormt dit traject een groot knelpunt. Wellicht is het mogelijk om het voor dit stukje op 120 te houden.

De heer **Van Beveren** (GS). Ook daarover is gesproken en er is ook wel studie naar gedaan door Rijkswaterstaat. Door middel van die studie is vastgesteld dat het moet kunnen, maar gebleken is dat met name buitenlanders het helemaal niet gewend zijn dat je zo hard door een tunnel mag. Die remmen dus automatisch af, waardoor het risico van scharen door auto's met caravans enz. ontstaat. Bovendien is het verwarrend wanneer er op een wegvak voortdurend andere maximumsnelheden gelden. Dat is niet handig. Het laatste stuk van de A58, vanaf het viaduct bij Arnemuiden, is op 120 gesteld. Dat is te doen omdat het het laatste stuk is, maar als er voortdurend wordt gewisseld, werkt dat verwarrend terwijl het ook om extra voorzieningen vraagt, zoals de bebording.

Door de PvdA-fractie is voorts gesproken over de landbouwvoertuigen, met name waar het gaat om niet-agrarisch verkeer. Voorzitter, wij kennen de zorgen die hieromtrent leven. Wij hebben er al eerder over gesproken en er zijn vragen over gesteld die door ons zijn beantwoord. Er worden wel verbeteringen doorgevoerd en vorderingen gemaakt. De voertuigen worden inderdaad meer uitgevoerd met stootbalken enz. Er wordt over nagedacht door Cumula die zich

hiervoor inzet. Er zitten verbeteringen aan te komen.

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. In relatie met de nota die handelt over het landbouw-gerelateerd verkeer, hebben wij hierover gesproken waarbij is gesteld dat grondverzet wordt uitgevoerd door tractoren die geen deel uitmaken van het landbouwverkeer. Letterlijk is gesteld: "Dit vervoer hoort thuis in het Beleidsplan Goederenvervoer". Welnu, in dat plan wordt hierover niets gezegd. Ik denk dat er sprake is van een omissie of dat er hiervoor in feite geen aandacht is.

De heer **Van Beveren** (GS). Inderdaad is dit onderwerp niet als beleidspunt opgenomen in het voorliggende plan, maar in het kader van andere stukken over het landbouwverkeer geven wij hier zeker aandacht aan.

Voorzitter. De heer Van Geesbergen, die is ingegaan op de kwestie van het binnenhavennetwerk, kan ik zeggen dat wij dit nu verder uitwerken. Impuls heeft de opdracht gekregen om de bedrijven die hierbij belang hebben, te bevragen. Nagegaan wordt wat de behoefte is en op basis daarvan zullen wij een binnenhavennetwerk kunnen gaan bepalen. Wij moeten hier nog even op wachten, maar er wordt aan gewerkt.

De Schelde-Seine-verbinding is van groot belang, zo geeft de heer Van Geesbergen aan, met het verzoek om de Staten van de ontwikkelingen op dit terrein op de hoogte te houden. Ook anderen zijn hierop ingegaan. Voorzitter, u weet als geen ander --u bent hierbij nauw betrokken-- hoe de ontwikkelingen zijn. U hebt mij zojuist nog gezegd dat werkelijk alles in het werk wordt gesteld om dit project wel door te laten gaan. De Europese Commissie zal, als het maar enigszins kan, dit project bevorderen en ook naar een bijdrage kijken. Nederland en België voeren samen de druk op om een en ander door te laten gaan. Ook de Franse regio's die hierbij zijn betrokken, leggen zware druk op de president van Frankrijk. Gisteren nog hebben wij de Staten een brief over dit onderwerp gestuurd.

Door de SP-fractie is erop gewezen dat over de Schelde-Seine-verbinding in de commissie is gesproken, dat het project was getorpedeerd maar dat wij daarvan niet op de hoogte waren. Daar waren wij inderdaad niet van op de hoogte, voorzitter, maar uit de gisteren verstuurd brief blijkt dat het zover nog niet is.

De heer **Van Tilborg** (SP). Onze informatie, verkregen van Schuttevaer, geeft aan dat het plan inderdaad nog niet voor 100% is afgeschoten, maar de kans dat een en ander op korte termijn doorgaat, is niettemin nihil. Immers, de private sector heeft zich teruggetrokken.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, de heer Van Tilborg heeft in de commissie aangegeven dat het project niet door zou gaan. Hij was daar heel zeker van en ik reageerde daarop met de opmerking dat ik daarvan niet op de hoogte was. Daar gaat het nu om; het gaat om die informatie-uitwisseling. Uit onze brief blijkt dat die veronderstelling niet juist is.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). De heer Van Tilborg heeft, gelet op zijn mening, ook geen behoefte aan nuance...

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Colijn mist in het voorliggende plan een calamiteitenparagraaf. Hij noemt enkele kritieke locaties, waaronder de Vlaketunnel en bruggen en sluisen. Hij vraagt of er sprake is van een goed calamiteitenplan. Voorzitter, men heeft kunnen zien dat omleidingsroutes beschikbaar zijn. Wanneer er ergens op een weg een ongeval heeft plaatsgevonden, zijn er al verwijzingsborden waarmee het verkeer wordt omgeleid. Ik doel nu op de U-borden, met een nummer erachter. Er is dus aan gewerkt. Het is een zaak die door Rijkswaterstaat is opgepakt en goed is uitgevoerd. Wat de bruggen en sluisen betreft, ligt het wat anders. Immers, het verkeer over water kan niet zo gemakkelijk worden omgeleid. Dat gebeurt wel wanneer er iets aan de hand is, maar dat kost dan veel meer tijd.

Inderdaad is er in het voorliggende plan geen sprake van een calamiteitenparagraaf maar wij weten met z'n allen wel degelijk waar de echte knelpunten zitten. Wij hebben dit bovendien bij de minister bespreekbaar gemaakt. Een echt calamiteitenplan opstellen, is een hele ingreep. Daarbij gaat het met name om de A58. Daar zijn best ideeën over, bijvoorbeeld om op die weg alleen maar uitgaand verkeer toe te staan wanneer er echt sprake is van een calamiteit, omdat men in Zeeland "opgesloten" zit als er ergens anders iets gebeurt. Echter, zoiets vergt heel wat voorzieningen en investeringen. Je moet dan immers ook alle toegaande wegen op een heel adequate manier kunnen afsluiten.

De heer **Colijn** (CU). Deze kwestie, voorzitter, komt bij ons wat vaag over. In feite gaat het om een langlopend verhaal. We weten heel goed hoe Zeeland in elkaar zit. Bijna allemaal zijn wij hier geboren. Wij weten wat de zwakke punten zijn. Waarom duurt het overleg met Rijkswaterstaat hierover zo lang? Je moet er vooraf rekening mee houden dat er iets kan gebeuren. Ik vraag de gedeputeerde om concreet aan te geven wanneer deze zaken beter in kaart worden gebracht en geregeld. Zo wacht men in Goes al heel lang op een antwoord van Rijkswaterstaat op de vraag wanneer de afslag-A58 nu eens wordt gerealiseerd.

Ik heb het idee dat het overleg tussen provincie en Rijkswaterstaat uiterst stroperig verloopt.

De heer **Van Beveren** (GS). Het is erg jammer, voorzitter, dat dat idee bij de fractie van de ChristenUnie leeft. Wij moeten natuurlijk alles in het werk stellen om dat idee weg te nemen. Ik heb een uitermate goede verstandhouding met Rijkswaterstaat en ook met de minister, maar het is gewoon een geldkwesitie; eerlijk is eerlijk. Meer is het niet. Ik kan best aangeven waar de knelpunten zitten en wat er moet worden opgeschreven als er een calamiteitenplan moet worden gemaakt, maar de uitvoering daarvan --en daar gaat het om-- kost gewoon heel veel geld.

De heer **Colijn** (CU). Ons gaat het in dit verband vooral om de logistieke doorstroming. Daar gaat het voorliggende plan over. Het plan gaat niet primair over de veiligheid, hoewel dat eigenlijk veel belangrijker is.

De heer **Van Beveren** (GS). Het zijn zaken die natuurlijk veel met elkaar te maken hebben. Het goederenvervoer gaat onder meer over de weg, waar ook personenauto's rijden. Die zaken kan men niet scheiden.

Voorzitter. Ik meen dat ik al veel over de VEZA heb gezegd, waaronder de opmerking dat de onderbouwing hiervan, in de richting van België, lastig is. Ik kom hierop terug aan de hand van het rapport dat door Zeeland Seaports wordt opgesteld. In dit verband is voorts gezegd dat de Brabantse gedeputeerde een voorstander is en dat hij het veiligheidsaspect onderstreept. Dat klopt; het is een punt dat ook wij voortdurend aanvoeren als een belangrijk argument om de VEZA aan te leggen. Nu moeten alle treinen die naar België gaan, eerst via Brabant naar Dordrecht. Bij Kijfhoek rangeren ze en dan komen ze weer terug. Die treinen gaan dus tweemaal door Brabant heen. Dat is niet erg als er iets onschuldigs wordt vervoerd, maar er zitten ook heel gevaarlijke stoffen bij. Naast de heer Van Heugten zijn ook wij voorstander, en dat zijn wij altijd al geweest.

Wij onderschrijven het pleidooi om de inzet van kleine binnenvaartschepen te stimuleren. Waar dat kan, zullen wij dat zeker doen. In dit verband zijn meer concreet Zierikzee en Goes genoemd. Voorzitter, als er op enig moment geen behoefte meer is aan een losplaats, een loswal of een binnenhaven, wordt het lastig om een en ander in stand te houden. Het moet vanuit de bedrijven komen. Daarom zijn wij nu met Impuls bezig om een en ander goed te inventariseren. Wat Zierikzee betreft moet ik zeggen dat, als CZFE daar straks verhuist en niet meer bij de haven zit, de behoefte wegvalt; eerlijk is eerlijk.

De sluis bij Terneuzen is zeer terecht door de heer Markusse genoemd. Het is van heel groot

belang dat het wat dat betreft goed gaat. Samen met Zeeland Seaports en de gemeente zijn wij betrokken bij het overleg hierover. Ook zijn wij in de desbetreffende stuurgroep vertegenwoordigd. Het project wordt nu echt in de steigers gezet. Ik verwacht dat dit door zal gaan.

Voorzitter. Het college ontraadt de Staten de aanvaarding van het ingediende amendement.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. In de commissie heb ik niet gezegd dat het project inzake de Schelde-Seine-verbinding compleet stop zou worden gezet. Ik heb gezegd dat de aanbestedingsprocedure stop was gezet. Dit gegeven hadden wij uit betrouwbare bron. Een en ander is terug te vinden in de notulen van die vergadering.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording.

De capaciteitsgegevens met betrekking tot de spoorboog, door hem toegezegd, zien wij met belangstelling tegemoet. Voorts heeft hij gesproken over zijn afspraak met de binnenschippers voor een binnen twee weken te houden bespreking. Dat is een goede zaak. De gedeputeerde had dit de commissie al toegezegd. Wij nemen aan dat hierbij wordt bedoeld op zowel Schuttevaer als de ASV, de Algemeene Schippers Vereeniging. Wij vinden het belangrijk dat beide organisaties zijn betrokken bij de doordenking van mogelijke oplossingen die voor bestaande knelpunten moeten worden gevonden.

Wat de losplaatsen in Zierikzee en Goes betreft volg ik de redenering van de gedeputeerde. Echter, het is ook zo dat aanbod vraag schept. Niet alleen creëert vraag aanbod; het is ook andersom. Ik zou zeggen: ga hierover in gesprek met het bedrijfsleven want: weg is weg. Als dergelijke voorzieningen verdwijnen, krijg je ze op die plekken nooit meer terug.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik ga akkoord met de door de heer Van Tilborg verwoorde nuancering.

De heer Van der Maas kan ik zeggen dat ik nu een afspraak heb staan met de ASV, maar ik zal ook met Schuttevaer een afspraak maken. Overigens heb ik begrepen dat deze twee organisaties van plan zijn om samen te gaan. Misschien is het nog een keer nodig om afspraken met beide organisaties te maken. Vervolgens kan er met een enkele organisatie worden gesproken.

Wat de genoemde losplaatsen betreft geldt inderdaad dat elk aanbod zijn eigen vraag schept. Het is een oude economische wet die ik in mijn studietijd uit de boekjes heb gehaald. Natuurlijk houden wij hiermee rekening bij het opstellen van het netwerk; er moeten op redelijke afstanden voorzieningen zijn.

Amendement nr. 25 van het lid Van Tilborg wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt het statenvoorstel.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik ga akkoord met dit voorstel, maar dat geldt niet voor datgene wat daarin wordt gesteld over de WCT en de verdieping van de monding van de Westerschelde.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen dit voorstel hebben gestemd.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

22. Statenvoorstel Omgevingsplan 2012-2018; Verordening Ruimte provincie Zeeland (RMW-052)(voortzetting)

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Ik zal trachten om zorgvuldig met de spreektijd om te gaan, maar ik moet toch ook zeggen dat 24 moties en amendementen wel om enige reactie vragen.

De heer Harpe heeft enkele opmerkingen gemaakt over de EHS en de Commissie Jansen. Voorzitter, die commissie heeft haar rapport klaar. Het is aan het IPO aangeboden en afgesproken is dat het rapport vertrouwelijk blijft tot dinsdag 2 oktober, de dag dat hierover door het IPO-bestuur een besluit wordt genomen. Het lijkt erop dat er tussen de provincies overeenstemming kan worden bereikt. Het rapport gaat over "minder en meer minnen". Met andere woorden: het gaat allemaal over "minnen", en hoe verdeel je de schade? Dat hierover overeenstemming wordt bereikt, is nog niet zeker. Immers, hierover wordt dinsdag nog door allerlei colleges vergadert en daarna, nog dezelfde dag, zal het IPO-bestuur erover vergaderen.

Ik geef de Staten voorts mee --en ik vraag in dit verband hun medewerking-- dat getracht wordt om zo snel mogelijk, nog dit jaar, tot een uitwerking van de bevindingen van de Commissie Jansen te komen. Dit houdt in dat aan alle Provinciale Staten zal worden gevraagd om hierover zo snel mogelijk besluiten te nemen. Die vraag zal dus ook worden

voorgelegd aan de Staten van Zeeland en wellicht zal er niet geheel overeenkomstig de procedures en regeltjes die wij hier daarvoor hebben, kunnen worden gehandeld. Uiteraard beslissen de Staten hier zelf over, maar het is bijzonder aantrekkelijk om een en ander ook in boekhoudkundige zin af te sluiten, de hele rekensom over grond en geld, en alles wat daarmee te maken heeft. Men zou dit alles per 1 januari 2013 kunnen afsluiten en kunnen afspreken hoe men hiermee verder gaat. Anders is er sprake van een nieuw boekjaar dat dan weer gedeeltelijk mee moet worden genomen. De Staten zullen hierover de volgende week meer kunnen vernemen.

De heer Harpe gaat voorts in op het begrip "significant" en spreekt over aantasting van de EHS. Voorzitter. Meer in het algemeen kan men zeggen dat wij in de regeltjes die wij nu hebben opgesteld, niet verder gaan dan de rijks- en Europese regels die er zijn. Wij hebben dus geen provinciale plus meer op die regels gezet.

Onder andere door de heer Van Haperen zijn opmerkingen gemaakt over het bestuurlijk afstemmingsoverleg. Voorzitter. Er vindt op allerlei niveaus bij voortduring afstemming plaats. Zo gaan wij op korte termijn met de gemeenten in de verschillende regio's praten over de woningbouwplanning. Daarbij komt wat wij noemen "onze beleidsneutrale insteek" naar voren. Wij praten met de gemeenten over prognoses die wij hebben op de terreinen van woningbouw en bevolking. Hoe kunnen die zaken met elkaar in relatie worden gebracht? Zijn de gemeenten het met die prognoses eens, of hebben zij er andere gedachten over? Vervolgens is het de verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen en van de regio's om er wat van te maken en tot overeenstemming te komen. Halverwege het volgende jaar gaan wij na hoe het ervoor staat en zal er verder over worden gesproken. Daarnaast vindt er veel regelmatig afstemming plaats tussen bijvoorbeeld de portefeuillehouders-wonen en ruimte, over allerlei aspecten die in het Omgevingsplan voorkomen. Er vindt dus op allerlei manieren bestuurlijke afstemming plaats, soms wat formeler en soms wat minder formeel.

Ook zijn er opmerkingen gemaakt over het voortraject, de inspraak, de totstandkoming van het Omgevingsplan enz. Woordvoerders hebben gesteld dat er zeer breed is geluisterd naar allerlei partijen en mensen in de Zeeuwse samenleving. Dat was ook onze bedoeling. Ik ben blij met de hierover gemaakte opmerkingen.

De heer Van Dijen heeft wat commentaar gespuid op de "terugtrekkende overheid". Hij heeft daaraan toegevoegd: Zeeland is van iedereen en wij moeten van Zeeland blijven genieten. Voorzitter. Over dat laatste zijn wij het eens. Wij moeten van Zeeland blijven genieten, maar de vraag is wel hoe dat dan moet gebeuren. Welnu, dat regelen wij in

het Omgevingsplan. Wellicht worden wij het wat dit betreft niet helemaal of helemaal niet eens met de SP, maar wij zijn er vast van overtuigd dat dit plan leidt tot een Zeeland waar iedereen van kan genieten. Het zal aan dit plan niet liggen...

Voorzitter, dit levert een mooi "bruggetje" op naar het prachtige Meliskerke waarover de heer Dorst heeft gesproken. Al vijftig jaar gaat het daar goed, zo stelt hij, en dat kan ik beamen. Ik kom er regelmatig om boodschappen te doen. Ik vind het een ontzettend aardig dorp waar helemaal niets mis mee is; eerder is het tegendeel het geval. Afgelopen zomer kwam ik er, al boodschappen doend, ook de woordvoerder van de PvdA over dit onderwerp, de heer Van Haperen, tegen. Ik denk dat hij er net zo over denkt...

De heer **Roeland** (SGP). De heer Bierens bent u niet tegengekomen?

De heer **Heijning** (GS). De heer Bierens kom ik daar ook wel eens tegen, maar volgens mij doet de heer Bierens nooit zelf boodschappen...

Voorzitter. Naar aanleiding van de verordening is gevraagd of er sprake is van een Zeeuwse plus. Ja, dat is het geval want het enige in de verordening dat echt verplicht is, zijn de bepalingen over de EHS. Verder staat er nog een bepaling in over de duurzaamheidsladder, maar die is eigenlijk vanaf 1 oktober niet meer nodig aangezien dit dan in de rijksregelgeving wordt opgenomen. De andere regels, bijvoorbeeld over windmolens en intensieve veehouderij, vormen inderdaad een Zeeuwse plus. Het is aan de Staten om aan te geven wat zij daarvan vinden en om een en ander al dan niet vast te leggen.

Met betrekking tot de grondgebonden intensieve veehouderij is een amendement ingediend dat ons uitstekend lijkt. Het is niet zo dat een en ander volgens de huidige regelgeving niet zou kunnen, maar door het amendement wordt het wel wat duidelijker.

De heer **Van Dijen** (SP). Er is door de fracties van GroenLinks en de SP een amendement ingediend en door de fractie van de SP is een motie ingediend. Over welke van de twee heeft u het nu?

De heer **Heijning** (GS). Ik had het zojuist over het amendement dat door de heer Feijtel is ingediend, mede namens andere fracties. Over alle amendementen en moties kom ik later nog afzonderlijk te spreken.

Door een aantal woordvoerders is gesteld dat zij in Zeeland geen megastallen of "vleesfabrieken" willen. Voorzitter. Dit plan leidt niet tot extra megastallen of vleesfabrieken. Het leidt ook niet tot het verdwijnen van bestaande bedrijven. Het laatste zou ons verschrikkelijk veel geld gaan kosten. Wij kunnen het ons niet

veroorloven om die bedrijven allemaal te gaan uitkopen; dat gaat gewoon niet.

Voorzitter. Wat de financiën betreft hebben wij te maken met een aantal onderdelen, waarvan het belangrijkste het bedrag van 3,5 miljoen is. Voor het geheel --in het bijzonder voor dit bedrag-- geldt dat wij graag aan de commissie een soort jaarplan willen voorleggen. Echter, wij verzoeken de Staten wel om ons niet te vragen om een precies, zeer gedetailleerd plan, nauwkeurig tot op de 5.000 euro per uitgave. Dat wordt immers bijzonder ingewikkeld. Je kunt nu, in dit jaargetijde, niet precies bepalen waar het volgende jaar, in augustus, om zal worden gevraagd. Wat de grotere uitgaven betreft, gaat het altijd om zaken die te voorzien zijn en die wij dus gemakkelijk in een jaarplan kunnen opnemen. Kortom, wij moeten nog even nadenken over de vorm waarin wij dit zullen gieten, maar wij zijn bereid om aan dit verzoek tegemoet te komen.

De heer **Harpe** (GL). U heeft het nu over een motie van de SGP-fractie. Moet de conclusie zijn dat het college deze motie ondersteunt?

De heer **Heijning** (GS). Nogmaals, ik kom afzonderlijk op de moties en amendementen terug. In hoofdlijnen ondersteunen wij de bedoelde motie, zij ik dat ik nu niet weet of ik elk woord daarvan kan onderschrijven.

De fractie van GroenLinks heeft aandacht gevraagd voor het geluid langs de wegen. Voorzitter. In principe gaan wij voor onze provinciale wegen uit van stil asfalt, dat wil zeggen als een weg wordt vernieuwd. We gaan ze dus nu niet allemaal vernieuwen --dat is niet te betalen-- maar als er moet worden vernieuwd, gaan wij uit van stil asfalt, als dat kan. Het is niet altijd technisch mogelijk. Blijkbaar levert dit op kruispunten moeilijkheden op.

Door de fractie van de PvdA is het belang van zuinig ruimtegebruik en van het gebruik van de duurzaamheidsladder onderstreept. Ik herhaal dat die ladder wettelijk wordt verplicht. Dat gaan wij dus doen. Misschien gaan wij wat dit betreft niet zover als de PvdA-fractie zou willen. Op de amendementen kom ik nog terug. Daar zitten amendementen bij waar wij wel wat in zien..

De heer Dorst bepleit dat er in verband met gemeentelijke bestemmingsplannen niet te veel overleg wordt gevoerd. Voorzitter, het is wettelijk verplicht om dit vooroverleg te voeren; het staat gewoon in de wet. Daaraan is verder geen vorm gegeven. Niet wordt vermeld of je dat een kwartiertje telefonisch moet doen of dat je dagenlang met elkaar rond de tafel moet gaan zitten. Wij proberen dit echt te beperken, maar het is ook zo dat gemeentebesturen er vaak behoefte aan hebben om vooroverleg te plegen. In het ene geval is dat overleg omvangrijker dan in het andere,

maar als een gemeentebestuur er niet veel zin in heeft, gaan wij er echt niet op aandringen om heel lang rond de tafel te gaan zitten.

Wel moet worden bedacht dat het risico dat de provincie het ergens niet mee eens is, groter is wanneer er geen vooroverleg is geweest dan wanneer dat wel het geval is geweest. Als een gemeente een plan heeft gemaakt, kunnen wij haar onze zienswijze voorleggen, en dat doen wij ook af en toe. Als het uiteindelijk nog niet naar onze zin is, kunnen wij nog naar de Raad van State stappen en kunnen wij zelfs een reactieve aanwijzing geven, maar dat laatste heeft de provincie Zeeland nog nooit gedaan. Ook het naar de Raad van State gaan is een zeer grote uitzondering.

De heer **Colijn** (CU). Dat vooroverleg is een, maar de regierol van de provincie is twee. Kunt u daarover wat meer zeggen? Hoe ziet u die rol? Er kan worden gepraat over de gemeentelijke plannen, er kan worden gefaciliteerd maar u heeft het ook over de mogelijkheid dat plannen worden afgekeurd. Het Omgevingsplan is als het ware de normering, maar hoe zit het met de regie?

De heer **Heijning** (GS). Het is absoluut zo dat de gemeenten nu meer vrijheid hebben dan vroeger het geval was. Daarnaast hebben wij van de rijksoverheid meer vrijheid gekregen. Wij zetten er wat minder regie op, maar wij maken natuurlijk wel een heel Omgevingsplan dat de Staten hopelijk vandaag vaststellen. Dat is het instrument waarmee die regie wordt gevoerd. Wij gaan de gemeenten beslist wijzen op datgene wat in het Omgevingsplan is opgenomen. Als wij dat niet zouden doen, zouden de gemeenten zelf wel van een en ander kennisnemen, in elk geval de wethouders en hun ruimtelijke ordening-medewerkers. Daarnaast zijn er allerlei mogelijkheden voor overleg tussen portefeuillehouders, bijvoorbeeld over de woningbouwplanning, de planning van bedrijventerreinen enz. Met andere woorden: er zit wel degelijk regie op, maar wij bieden de gemeenten meer vrijheid om eerst zelf te bepalen welke kant het op moet gaan. Gaan ze elkaar dwarszitten, dan gaan wij ons ermee bemoeien.

Wat de waterkeringen betreft is er gesproken over medegebruik, het feit dat men niet altijd overal kan fietsen enz. Dat is inderdaad het geval. De woordvoerder van de SP-fractie heeft gepleit voor buitendijkse fietspaden. De discussie over dit onderwerp zal wel blijven bestaan, voorzitter, maar wij proberen echt om op zoveel mogelijk plekken fietsers op de dijken toe te laten. Niettemin zijn er grenzen die te maken hebben met de natuurbeschermingswetgeving. Het doet er wat dit betreft eigenlijk niet eens zoveel toe wat er in dit Omgevingsplan staat; wij hebben ons aan die wettelijke bepalingen te houden. Als wij alle dijkvakken langs de Westerschelde en de

Oosterschelde voor fietsers zouden openstellen, zouden wij daardoor ongetwijfeld juridische problemen krijgen. In een aantal gevallen zouden wij vervolgens door de Raad van State in het ongelijk worden gesteld. Wij hebben dan ook naar een compromis gezocht en wij denken dat wij dat gevonden hebben.

De kwestie van het gebruik van de best beschikbare techniek is voor mij een wat moeilijk onderwerp. Het is iets dat uit de wet naar voren komt. De economische afweging, aan de orde bij het gebruik van de best beschikbare techniek, zit in dat verhaal. Het gaat daarbij niet alleen om het technische aspect, maar het moet ook economisch kunnen. Er wordt naar de kosteneffectiviteit gekeken. Dit alles gebeurt bovendien op basis van Europese regelgeving. Het is dus een kwestie waarop wij maar in beperkte mate invloed hebben.

Voorzitter. Op het terrein van de aquacultuur doen wij van alles. Volgens ons doen wij wat dit betreft genoeg. Er is sprake van een convenant en van een handreiking, er is geld beschikbaar gesteld, er zijn gronden aangekocht, bijvoorbeeld voor de Zeeuwse tong enz. Collega Van Beveren weet beter dan ik wat er allemaal op dit gebied is gebeurd. Wij zijn er vast van overtuigd dat wij hiermee op de goede weg zijn, maar wij zijn er nog lang niet, zo heb ik mij onlangs laten uitleggen door iemand van de Stichting Zeeuwse Tong. Je hebt gewoon een aantal jaren nodig om bijvoorbeeld dit onderdeel volwassen te krijgen.

De heer **Colijn** (CU). Wij hebben een motie ingediend die erop is gericht om de foliebassins die in de huidige experimentele fase nog steeds worden gebruikt, door te ontwikkelen in de richting van een fundamenteel betere, technisch haalbare bedrijfsvoering. Dat aspect missen wij nu. Straks is er sprake van een Economische Agenda waarin een programma is opgenomen om deze zaak te stimuleren, maar welke richting het opmoet, hoe het in technische zin beter zou kunnen, daarnaar is nog geen studie gedaan. Er is een start gemaakt, er is al veel geld van de provincie in gestopt, maar de technische beperkingen van de huidige installaties leidt ertoe dat er in het Omgevingsplan allerlei regels en toestanden aan de orde komen om ze maar op bepaalde plaatsen te laten bestaan. Met betere technische installaties en minder kansen op lekkages zou het wellicht op veel meer plaatsen kunnen. Met onze motie bepleiten wij dat er middelen worden ingezet om dit te bestuderen. Is het college bereid om een studie te laten verrichten die tot concrete resultaten kan leiden?

De heer **Heijning** (GS). Uw vraagstelling gaat er een beetje van uit dat het allemaal niet deugt, zoals het nu gaat, dat die foliebassins voortdurend lek zijn of zo. Welnu, dat is helemaal niet het geval. Die bassins zijn over het algemeen heel goed terwijl er

maatregelen zijn getroffen voor het geval het misgaat. Aquacultuur is in bepaalde gebieden toegelaten, en in andere gebieden niet, bijvoorbeeld waar zoet water in de ondergrond zit. Het wordt dus toegelaten in gebieden waar de ondergrond toch al een beetje verzilt is. Bovendien stelt het waterschap nog allerlei eisen, bijvoorbeeld in verband met sloten die het water moeten kunnen afvoeren. Volgens ons is er niet veel mis met de manier waarop het nu gaat.

Voorzitter, waar wordt gevraagd om geld beschikbaar te stellen voor een onderzoek naar alternatieve, betere methoden, moet ik zeggen dat dat wellicht wel kan, maar niet zozeer in het Omgevingsplan thuisheert. Het lijkt mij beter om deze mogelijkheid op een ander moment met een andere gedeputeerde te bespreken. Hoe moet ik nu nog iets over dit onderwerp in het Omgevingsplan opnemen? Dat kan haast niet. Ik zeg toe dat ik deze vraag zal voorleggen aan mijn collega, maar veel verder kan ik nu niet gaan.

De heer **Colijn** (CU). Wij zeggen niet dat er nu zoveel fout gaat, maar dat --wanneer de bedrijfsvoering wordt verbeterd-- er in het Omgevingsplan veel minder regels nodig zijn om deze bedrijfstak verder volwassen te laten worden. Het is zoals u het nu zegt: er gelden heel wat regels, onder meer van het waterschap. Op het moment dat er sprake is van een veilige bedrijfsvoering, kan men met veel minder regels volstaan. Daarop is onze motie gericht. Overigens, wij willen hiervoor geld uit het PSEB inzetten en daar behoeft u inderdaad niets over te zeggen. Ik dank u voor uw reactie.

De heer **Heijning** (GS). Ik wijs erop dat wij binnenkort komen te spreken over de Economische Agenda, terwijl ook de begrotingsbehandeling mogelijkheden biedt om over geld te spreken. Daarmee suggereer ik overigens niet dat er veel geld beschikbaar zou zijn. Dat het allemaal wat moeilijker is geworden, weet u ook wel.

De heer **Colijn** (CU). Daarmee is niet uitgesloten dat wij het ook vandaag hierover kunnen hebben.

De heer **Heijning** (GS). Dat kunt u doen...

Over de recreatiekansenkaart is door de fractie van de ChristenUnie gezegd dat kansarme initiatieven geen kans krijgen, of zoiets. Voorzitter. Deze kaart geeft aan dat wij ons focussen op bepaalde terreinen, maar dat wil niet zeggen dat daarom op allerlei andere plaatsen van alles verboden is. Van sommige zaken zeggen wij: dat zijn niet de dingen waarvoor de provincie zich direct zal inspannen. Er zijn ook nog gemeentebesturen die iets kunnen betekenen. Als zij een bepaald plan goed vinden, moeten ze dat vooral ondersteunen. Ieder zijn eigen taak, zou ik zeggen.

De heer **Colijn** (CU). Ons inziens is een amendement nodig om dit mogelijk te maken, om dit te verruimen. Zoals het er nu staat, is die recreatiekansenkaart wel heel erg rigide ingericht. Als u hierover met gemeenten gaat praten, zullen ambtenaren ongetwijfeld zeggen: in het Omgevingsplan staat dat dit niet de bedoeling is. Welnu, wij willen dit nu juist wel en ik denk dat ook u dit wil, als gedeputeerde van een partij die vrij ondernemerschap stimuleert. Er moeten in het achterland mogelijkheden zijn om kansrijke initiatieven te benutten. Dat wordt met het bedoelde amendement beoogd.

De **voorzitter**. Mijn Colijn, u kunt op elke zin van de gedeputeerde reageren, maar dan heeft u straks geen tweede termijn meer. Die heeft u, denk ik, dan niet meer nodig. Ik zou zeggen: wacht nou gewoon de tweede termijn af. Dan kan de gedeputeerde zijn verhaal afmaken.

De heer **Heijning** (GS). Niettemin wil ik even op de laatste interruptie reageren. Als gemeente-ambtenaren in een dergelijke situatie zeggen dat iets van de provincie niet mag, is dat waarschijnlijk onjuist. Dat doen gemeente-ambtenaren wel vaker. Ook in het verleden was het vaak zo dat er van alles niet van de provincie mocht, maar er mag nu juist in het kader van het voorliggende plan veel meer van de provincie. Wij gaan ons niet overall mee bemoeien, hetgeen ik beschouw als een ruimhartige opstelling van de provincie. Bovendien, wij kunnen ons ook niet met van alles bemoeien, zoals ook naar voren zal komen bij de bespreking van de Economische Agenda. Er is gewoon een beperkte hoeveelheid middelen om projecten te ondersteunen.

De heer Van Dijen stelt dat er te veel woningbouwprojecten zijn. Voorzitter, een groter probleem vind ik dat er veel te weinig wordt gebouwd. Of er nu te veel projecten zijn, of niet... Dat vind ik, eerlijk gezegd, niet zo interessant.

De heer **Van Dijen** (SP). Vindt u dit niet een beetje tegenstrijdig? Er zijn te veel plannen maar er wordt te weinig gebouwd.... Kunt u dit uitleggen?

De heer **Heijning** (GS). Moet dat uitgelegd worden? Ik zou u willen adviseren om mensen uit de bouwsector te vragen of ze nog werk hebben. Er is in de bouw bijna geen werk meer. Er wordt bijna nergens meer gebouwd, en dat is een enorm probleem. In de recreatiesector wordt nog wel wat gerealiseerd, maar ook daar gaat het minder.

Er zijn veel opmerkingen gemaakt over Land in Zee. Voorzitter, wij zijn er stellig van overtuigd dat dit iets is dat meer bij het college hoort dan bij de Staten, maar wij zijn graag bereid om hierover van gedachte te wisselen. Daarom hebben wij

gezegd: laten wij een bijeenkomst organiseren. Dat is niet meer voor vandaag gelukt en dus hebben wij dat voor de volgende week gedaan. Als een meerderheid binnen de Staten van oordeel is dat er met betrekking tot dit onderwerp een afzonderlijk statenvoorstel moet komen, zullen wij daar wel mee komen, maar het lijkt ons niet nodig. Wij zijn ervan overtuigd dat het hierbij niet echt gaat om beleidsinhoud, maar meer om een methode om tot keuzes te komen. Als de Staten het met die keuzes niet eens zijn --men treft ze in het Omgevingsplan aan, bijvoorbeeld met betrekking tot de recreatiekansenkaart-- kunnen zij ze verwerpen of veranderen. Wij betreuren eigenlijk de commotie over Land in Zee in het kader van het Omgevingsplan en andere plannen. Volgens ons is dit gewoon een goede methode om verder te komen. Wij stellen de Staten voor om de volgende week nog eens naar ons verhaal te luisteren. Daarna kunnen conclusies worden getrokken waar het gaat om de vraag hoe hiermee verder moet worden gegaan.

Een andere kwestie is die van de nieuwe bouwblokken, in het kader waarvan vragen zijn gesteld over de saldering. Voorzitter, dit is iets dat allereerst bij het gemeentebestuur thuishoort, maar als dat bestuur er niet uitkomt, kunnen met een buurgemeente bouwblokken worden gesaldeerd. De heer Dorst kan ik zeggen dat nu al in bepaalde gevallen maatwerk wordt geleverd. Zolang wij de nieuwe regeling nog niet helemaal rond hebben, vindt dat nu al plaats.

Wat de verevening betreft komt de handreiking eraan, voorzitter, maar het zal nog wel enkele maanden duren. Immers, het moet allemaal in overleg met de gemeentebesturen, leidend tot een convenant. Mij is in dit verband om een datum gevraagd en die vermeld ik met enig voorbehoud: wij denken dat wij begin 2013 een convenant kunnen hebben.

De heer Feijtel en andere woordvoerders hebben vragen gesteld over de evaluatie van het voorliggende plan. Voorzitter. Wat dit betreft was 2015, mogelijk na de verkiezingen, voorzien maar wij zouden ook kunnen proberen om net voor de verkiezingen met iets te komen. Dan zijn wij een dikke twee jaar verder en kunnen wij trachten om iets op papier te zetten. Dat wordt dan wellicht een wat minder uitgebreide evaluatie, maar volgens mij hoeft het ook niet zo uitvoerig. Ik wil graag proberen om het erop aan te sturen dat wij in het vroege begin van 2015, net voor de verkiezingen, met een soort tussenevaluatie naar de Staten komen.

Met betrekking tot de nieuwe economische dragers zijn verschillende standpunten naar voren gebracht. Ook is er een amendement van de PvdA-fractie waarmee wordt beoogd geen tuincentra en huisvesting voor migranten in nieuwe economische dragers onder te brengen. Wat het laatste betreft wijs ik erop dat juist door een aantal gemeenten is

verzocht om in deze zin ruimte te bieden. Dat hebben wij heel bewust zo gedaan en wij willen hier graag aan vasthouden. Ook in de tuincentra zien wij, eerlijk gezegd, niet zo'n probleem.

Door de PVV-fractie is gesteld dat de geformuleerde regels te strak zijn. Kan er niet nog wat meer dan die 20% uitbreiding? Ja, voorzitter, dat kan wel maar daar moet dan wel wat tegenover staan. Daarnaast is gevraagd wat nu precies moet worden verstaan onder "versterking van het landschap". Voorzitter, er komen in dit Omgevingsplan zaken aan de orde die men niet precies kan kwantificeren. In sommige dingen zit een aanzienlijke mate van subjectiviteit, maar wel kan worden gezegd dat, als iets wat meer in het groen wordt gezet, dit vaak tot versterking van het landschap leidt. Alleen, als het weer het "verkeerde groen" is, dat niet bij Zeeland past, is het weer wat minder. Het blijft een kwestie die discutabel is, maar voorop staat dat wij het landschap erg belangrijk vinden.

Ook de heer Feijtel vindt het landschap waardevol, maar zijns inziens moet er ook ruimte zijn voor recreatieve ontwikkelingen. Dat vindt het college ook, voorzitter.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Is de gedeputeerde het wat de nieuwe economische dragers betreft met mij eens dat, als er wordt voorzien in het juiste groen, ook een architectenbureau zou kunnen?

De heer **Heijning** (GS). Ja, in bestaande gebouwen zou dat kunnen. De hier in het geding zijnde lijst werkt op twee manieren. Als het om bestaande gebouwen gaat, is het een soort voorbeeldlijst voor gemeenten en kunnen de gemeentebesturen de lijst uitbreiden. Gaat het om nieuwbouw, dan is het een limitatieve lijst en zit men echt aan de bestemmingen vast. Je kan niet zomaar midden in het buitengebied een nieuw architectenbureau bouwen.

De heer **Haaze** (PVV). Waarom kan zo'n nieuw architectenbureau niet? Gaat het om een activiteit die niet past of is het omdat daar wellicht een bepaalde bouwstijl bijhoort? Ik kan mij voorstellen dat de bouwstijl niet sterk hoeft af te wijken van de stijl, behorend bij de activiteiten die wel in de bijlage inzake nieuwe vestigingen zijn opgenomen. Ik snap niet waarom die lijst limitatief is. Wat is nu het probleem als daaraan een architectenbureau wordt toegevoegd?

De heer **Heijning** (GS). Als wij tegen elkaar zeggen dat wij het landschap waardevol vinden en dat wij dat landschap in stand willen houden, moeten er ergens grenzen worden getrokken. Als je nu zegt dat een architectenbureau wel kan, komt morgen een accountant aan de deur kloppen die ook wel

een kantoor in het buitengebied wil realiseren enz. Op een gegeven moment gaat het te ver en dan gaat iedereen met zijn auto door het buitengebied crossen om kantoren te bereiken. Dan hou je in feite op met je ruimtelijke ordening. Er moeten grenzen worden getrokken en ik vind eigenlijk dat wij die in dit Omgevingsplan al aardig hebben verruimd. Je zou verder kunnen gaan, maar het Omgevingsplan geeft de keuzes weer die wij hebben gemaakt.

Windenergie is verrommeling, zo heb ik de heer Van Dijen horen zeggen. Nou ja, in zekere zin is het verrommeling, maar het is ook een goede zaak.

De heer **Van Dijen** (SP). Ter correctie; dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat de huidige 15 locaties een verrommeling vormen en dat je je beter kunt richten op de 7 concentratielocaties.

De heer **Heijning** (GS). Neem me niet kwalijk; ik heb het wat kort opgeschreven. Ik kan niet alles letterlijk noteren. Ongetwijfeld heeft u het wat genuanceerder gezegd.

Door de fractie van D66 is gezegd: geen solitaire windmolens. Kunnen die niet op termijn weg? Ja, voorzitter, dat zou misschien kunnen maar als wij dit echt willen, moeten wij met geld over de brug komen om schade te vergoeden, en daar hebben wij eigenlijk geen zin in. Vandaar dat wij het niet op die manier hebben geregeld.

Wat de loskades betreft loopt er op het moment een onderzoekje naar de behoefte daaraan bij het bedrijfsleven. Wij menen dat wij voorlopig kunnen vasthouden aan het beleid dat is gericht op het niet zomaar sluiten van loskades. In elke regio moet er minstens een zijn. Als een gemeente een loskade zou willen wegbestemen, kunnen wij daar als provincie iets tegen doen. Daar hebben wij onze middelen voor. In ons Omgevingsplan staat een loskade en als een gemeente een andersgericht bestemmingsplan wil vaststellen, kunnen wij aangeven dat dat niet kan. Eventueel kunnen wij naar de Raad van State om aan te geven dat een en ander in strijd is met ons Omgevingsplan. Dat doen wij niet graag en daarom hebben wij nou juist dat vooroverleg waarover ik al heb gesproken, maar als het echt moet, kan het.

Voorzitter. De Agrarische Adviescommissie is echt een hulpmiddel. Het is niet iets dat echt moet, maar wij denken dat het behulpzaam is. Wij weten dat er gemeentebesturen zijn die het idee hebben dat zij er last van hebben, maar ze zijn niet verplicht om zich te houden aan deze adviezen. Het gaat om een bedrijfseconomische analyse, ter beantwoording van de vraag of iets wel of niet goed is en daar kan de gemeente mee doen wat zij wil. Men kan ervan afwijken. In 2010 heeft wat dit betreft een evaluatie plaatsgevonden, hetgeen tot enkele veranderingen heeft geleid. Om nu weer te

evalueren, dat lijkt mij te ver te gaan. Als men dat wil, kan men de al verrichte evaluatie krijgen.

Ook over het Bestuursakkoord Water zijn opmerkingen gemaakt. De heer Dorst sprak daarbij over de twee lagen. Het betreft hier de financiering en de uitvoeringsplicht. De uitvoering berust bij het waterschap. Een derde component is de ruimtelijke afweging, en die hoort echt bij de provincie thuis. Het is dus niet zo dat de provincie zich hiermee op geen enkele manier zou mogen bemoeien. Dat doen wij af en toe wel. Wij moeten erop toezien dat het genoemde akkoord goed wordt uitgevoerd, en dat doen wij dan ook. Zo loop ik er tegenaan dat er mijns inziens te weinig samenwerking is tussen het waterbedrijf Evides en het waterschap. Het akkoord vermeldt dat bij het kijken naar het water in de afvalketen --op dat terrein werken gemeenten en waterschap al goed samen-- ook aandacht moet worden gegeven aan het drinkwaterbedrijf. Ik vind dat dit beter moet. Ik weet dat het waterschap het niet altijd waardeert als ik dergelijke opmerkingen maak, maar het is wel mijn mening.

Voorzitter. Wat natuurcompensaties bij dijken en ook natuurcompensatie in het algemeen betreft, kan ik zeggen dat er geen sprake meer is van een provinciale plus.

Vervolgens richt ik mij op de moties en amendementen. Amendement nr. 1 bestaat uit een aantal onderdelen. Wat onderdeel a. betreft meent het college dat er ruimte moet blijven voor een tweede kerncentrale, hoewel die misschien niet in de komende periode zal worden gerealiseerd. Je weet maar nooit hoe dit er over een aantal jaren voorstaat. Wij willen dit niet uitsluiten. Ik voeg hieraan toe --het betreft onderdeel b.-- dat de eindberging van kernafval niet onze verantwoordelijkheid is. Dat moeten wij dus ook niet in het Omgevingsplan plannen; het Rijk gaat daarover. Wat containeroverslag in het algemeen betreft menen wij dat wij daarvoor ruimte moeten blijven houden, eventueel voor een WCT, eventueel ook voor andere opties. Daarmee ga ik in op onderdeel c.

De heer **Harpe** (GL). In het Goederenvervoerplan staat dat de WCT er voorlopig niet komt. Mogelijk is hiervan sprake na de planperiode van het Omgevingsplan. Voor de kerncentrale is het qua tijd misschien erger. Als je weet dat die WCT er voorlopig niet komt, wat is er dan op tegen om die kwestie nu niet op te nemen? Dat is toch logisch? Je weet dat de WCT er deze planperiode niet komt, en toch vindt het college dat dit moet worden opgenomen. Een andere reden is er niet.

De heer **Heijning** (GS). Dat lijkt heel logisch maar wij weten ook dat, als wij het idee hebben dat de WCT er in 2020 zou moeten zijn, wij dan bij wijze van spreken al het volgende jaar of het jaar daarna met de procedures moeten beginnen. Anders heb

je die zaak in 2020 niet voor elkaar. Vandaar dat het handig is dat het er wel in staat.

Voorzitter. In amendement nr. 1 van de fractie van GroenLinks wordt voorts iets gesteld over de intensieve veehouderij. Bij onderdeel d. gaat het om het uitsluiten van nieuwvestiging en het omschakelen van bestaande bedrijven naar intensieve veehouderij. Die zaken zijn in het Omgevingsplan geregeld. Daarnaast wordt in dit onderdeel gepleit voor het zo snel mogelijk beeindigen van bestaande intensieve veehouderij. Voorzitter, dat is een kwestie van heel veel geld en het college meent dat beschikbare middelen op een betere manier kunnen worden ingezet.

Onderdeel e. van amendement nr. 1 gaat over de recreatie. Gesteld wordt dat modernisering moet plaatsvinden binnen bestaande planologische mogelijkheden. Voorzitter. Dit kan gewoon niet. Je moet een ondernemer de ruimte geven om te kunnen uitbreiden. Je kunt niet zomaar zeggen: dat gaat verder niet. Bovendien is een dergelijke werkwijze niet wenselijk. Immers, het gaat om een voor Zeeland zeer belangrijke sector. Daarvoor moeten uitbreidingsmogelijkheden worden geboden, zo meent het college.

Onderdeel f. luidt als volgt: "Minicampings kunnen niet beschikkeen over permanente eenheden". Wij denken dat wij wat dit betreft tegemoet komen aan de wensen van minicampingshouders met datgene wat wij hiervoor hebben geregeld. Men kan daar van vinden wat men wil; wij vinden dat wij het zo moeten doen.

Over schaliegas, vermeld in onderdeel g., is veel gezegd. Voorzitter. Het is helemaal niet zo dat wij hierover staan te juichen, zoals door sommigen is gesuggereerd. Wij zeggen zeker niet: laat alle schaliegasboorders maar binnenkomen. Integendeel, dat is helemaal niet zo. Bovendien gaan wij hier uiteindelijk niet over. Het is mogelijk dat er een moment komt dat schaliegaswinning op een betere manier kan plaatsvinden dan nu het geval is, en dan is het weer een andere kwestie. Hoe dan ook, het is onjuist om aan te nemen dat het Omgevingsplan dit heel gemakkelijk maakt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Als de gedeputeerde het zo formuleert, vraag ik mij af wat de reden is om dit punt nu in het Omgevingsplan te nemen. Er liggen geen initiatieven en er zijn bezwaren geuit. Op het moment dat er sprake is van een initiatief, dient er een MER-procedure te worden gevolgd. Wat is nu de reden om hierover nu iets in het Omgevingsplan op te nemen?

De heer **Heijning** (GS). Het is natuurlijk wel een actueel onderwerp, voorzitter. Overigens, ik moet zeggen dat ik op dit gebied niet de allergrootste specialist ben. Misschien staat men mij toe om hierop in tweede termijn terug te komen.

De taakstelling met betrekking tot windenergie is een precair onderwerp. Landelijk wordt hierover een harde discussie gevoerd door de minister en het IPO. Een akkoord is er nog niet. Wij denken dat wij met de taakstelling, zoals die nu in het Omgevingsplan is geformuleerd, goed uit de voeten kunnen en ook dat het goed is om het zo te doen. Wij moeten zeker niet doorslaan naar te veel. Dat leidt alleen maar tot bezwaarschriften en problemen, ruzie overal. Laten wij het nu alsjeblieft doen op de manier waarop het nu is aangegeven. Stellen wij deze taakstelling naar beneden bij -- zoals anderen verlangen-- dan lopen wij het risico dat het Rijk ons een en ander gewoon oplegt. Dan hebben wij het zelf niet meer voor het zeggen. Wij denken dat wij wat dit betreft precies de goede middenweg hebben gekozen.

Voorzitter. Ik meen dat ik hiermee niet alleen amendement nr. 1 maar ook de daarvan afgeleide amendementen nrs. 2 t/m 6 van de fractie van GroenLinks heb behandeld. Vervolgens richt ik mij op amendement nr. 7 van de fractie van de PvdA, "Eerst de omgeving, dan het gebouw". Gesteld wordt: "Structuur, identiteit en inpassing van nieuwe ontwikkelingen in hun omgeving zijn belangrijk voor ruimtelijke kwaliteit". Dat is waar, voorzitter, en de gemeenten moeten rekening houden met de waarden in een gebied en aangrenzende gebieden. Je zou kunnen zeggen dat dit amendement neerkomt op een uitbreiding van het plan die wel positief is. Een nadeel is wel dat je wat meer tekst krijgt, maar volgens ons kan het zo. Ik geef de Staten dan ook in overweging om dit amendement te steunen.

Dat geldt niet voor amendement nr. 8 van de fractie van de PvdA, dat over tuincentra en arbeidsmigranten handelt. Ik heb al gezegd dat dit zaken zijn die vanuit de gemeentebesturen naar ons toe zijn gekomen. Wij willen dit op de lijst van nieuwe economische dragers houden.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. In het Omgevingsplan is het nu zo geformuleerd dat er onderscheid wordt gemaakt tussen huisvesting voor langere tijd en huisvesting voor kortere tijd. De nieuwe economische dragers zouden een functie hebben voor de huisvesting op kortere termijn. Wat verstaat het college hier nu precies onder langere en kortere termijn? Zou men het amendement van toepassing verklaren op een periode langer dan bijvoorbeeld zes maanden, zou het college er dan anders tegenover staan?

De heer **Heijning** (GS). Ik denk dat het er niet zozeer om gaat hoe lang er migranten zijn gehuisvest. Het gaat er vooral om of daar steeds dezelfde migranten zitten. Wij hebben het weliswaar over tijdelijke arbeid, maar een en ander kan natuurlijk wel het volgende seizoen weer terugkomen. Dan wordt de huisvesting misschien

tijdelijk wat minder gebruikt, maar later weer meer. Of daar dan dezelfde mensen in zitten die er het vorige jaar in zaten, weet ik niet. Dat is het punt waar het hierbij om gaat.

De PvdA-fractie spreekt in haar amendement nr. 9, handelend over jachthavens, over de toegevoegde waarde voor de werkgelegenheid bij het toekennen van ligplaatsen. Zij wil minder prioriteiten stellen dan het college. Bestaande historische stadshavens worden genoemd, naast bestaande jachthavens in combinatie met revitalisering en transformatie van bestaande faciliteiten. Voorzitter. Het kan heel goed op die manier, maar wij moeten wel goed in gedachten houden dat wij bijvoorbeeld bij de Brouwersdam de ontwikkeling van de Jachthaven van de Toekomst hebben, een echt nieuwe ontwikkeling. Die moet naar onze stellige overtuiging mogelijk blijven. Sterker nog, dat moet wat ons betreft worden gerealiseerd. Ik denk overigens dat de hotspots er, strikt genomen, buiten vallen. Voor het overige lijkt ons dit amendement heel goed uitvoerbaar.

Dat geldt weer niet voor amendement nr. 10 van de fractie van de PvdA dat handelt over nieuwvestiging in het kader van verblijfsrecreatieve initiatieven. Voorzitter. Het college wil echt ruimte bieden voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen, dit niet te veel inperken. De aanvaarding van dit amendement wordt door ons afgeraden.

De fracties van CU en PvZ hebben onder nr. 11 een motie ingediend over de aquacultuur. Voorzitter, daarover heb ik al veel gezegd. Volgens ons is het niet nodig om hierover vandaag nader over te spreken.

Dezelfde fracties hebben amendement nr. 12 ingediend, over het breder faciliteren van recreatie en toerisme. Voorzitter. Ik herhaal dat wij focussen op een aantal hotspots, plekken die wij hiervoor belangrijk vinden, zoals de kust. Dat wil niet zeggen dat er nergens anders nog iets kan. Dat kan best, maar de markt moet niet verwachten dat door het provinciehuis alles kan worden ondersteund. Ook hier zou ik willen zeggen: laat zaken aan de gemeenten over.

De fractie van de CU heeft onder nr. 13 een motie ingediend over "voortgangsrapportage regionale woningmarktafspraken". Als het haar bedoeling is om bijvoorbeeld eenmaal per jaar in de commissie te spreken over een niet al te uitgebreid rapportje, is deze motie goed uitvoerbaar. Ik dring er wel op aan dat de Staten ons niet vragen om enorme, dikke rapportages. Wij zullen het immers het volgende jaar met minder medewerkers moeten gaan doen. Op een extra papierwinkel zitten wij dan ook niet te wachten. Daarentegen is het vrij simpel om te rapporteren over afspraken die wij met gemeentebesturen maken. Een dergelijke simpele rapportage wil ik graag toezeggen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik beluister in de woorden van de gedeputeerde het volgende: dit is wel een kerntaak, maar eigenlijk hebben wij er te weinig mensen voor om de Staten volledig te informeren. Kerntaken worden toch echt goed gedaan?

De heer **Heijning** (GS). Natuurlijk is dit een kerntaak en het college is bereid om de Staten overall over te informeren, maar ik vraag de Staten om niet op zeer uitvoerige rapportages aan te dringen als dat niet echt nodig is. Ik vraag de Staten om genoeg te nemen met een beknopte rapportage. Als men het op het bedoelde moment te weinig vindt, kan er altijd om meer worden gevraagd. Dat lijkt mij een praktische werkwijze.

Door enkele fracties is onder nr. 14 een amendement ingediend over neventakken. Gesteld wordt: "Het starten van een neventak grondgebonden veehouderij is wel toegestaan.". Voorzitter. Dit is een zeer duidelijke stellingname en het lijkt mij goed om haar toe te voegen. Het is onze overtuiging dat dit al mogelijk is bij de in het Omgevingsplan opgenomen formulering, maar hiermee wordt het nog eens duidelijk opgeschreven zodat er geen misverstand over kan bestaan.

Met haar amendement nr. 15 vraagt de SP-fractie om een woningbouwmonitor, waarmee de provincie een actieve en bepalende regierol zou behouden in de ontwikkeling van woningbouwplannen. Voorzitter. Door middel van een monitor verkrijgt men nog geen regie. Dit amendement lijkt ons niet zinvol.

Amendement nr. 16 van de SP-fractie gaat over het uitbreiden van bebouwing in het landelijke gebied. Gepleit wordt voor sanering van bouwblokken elders en gesteld wordt dat een zorgvuldig ruimtegebruik niet hand in hand kan gaan met een eenmalige uitbreiding van 20%. Voorzitter. Het college meent dat er wel wat ruimte moet zijn; dat is goed voor de economie. Bovendien gaat het om een beperkte uitbreiding.

Over het onderwerp windenergie --ik doel nu op amendement nr. 17 van de SP-fractie-- heb ik het standpunt van het college al weergegeven. Het heeft niet onze voorkeur dat de Staten dit amendement steunen.

Ook over de intensieve veehouderij, vermeld in amendement nr. 18 van de SP-fractie, is al veel gezegd. Ik voeg daar nog aan toe dat gemeenten altijd op ons terug kunnen vallen. Als ze te weinig kennis hebben of met ons willen overleggen over de te volgen werkwijze, kan dat. Echter, om nu "via alle mogelijke wegen die binnen de provinciale macht liggen, deze nieuwvestigingen tegen te gaan", zoals het in het amendement is verwoord... Wij steunen de gemeenten als zij iets tegen willen houden. Voorzover het binnen de regeltjes kan, kan het. Al met al vindt het college dit geen zinvolle motie.

De heer **Van Dijen** (SP). Waar het ons om gaat, is dat er in Zeeland nog steeds plannen zijn om stallen te vestigen. Ik denk aan Vogelwaard, Poortvliet enz. Die ontwikkelingen baren ons enorme zorgen. Met deze motie roepen wij de provincie op om, samen met de gemeenten, na te gaan hoe deze ongewenste ontwikkelingen tegen kunnen worden gegaan. Wij verlangen dat de Staten, liefst statenbreed, uitspreken dat deze ontwikkelingen gestopt moeten worden.

De heer **Heijning** (GS). Ja, maar als er procedures lopen in verband met zaken die in het verleden zijn vergund of die vergund moeten worden op basis van vroegere regelgeving --het maakt niet uit of het gemeentelijke of provinciale regelgeving is-- kunnen wij dat niet zomaar, met een motie, terugdraaien. Dat gaat gewoon juridisch niet.

De heer **Van Dijen** (SP). Maar dat vraag ik u ook niet. Wat ik u vraag --u ziet het in de motie staan-- is om deze nieuwvestigingen via alle mogelijke wegen tegen te gaan. Samen met de gemeenten moet de provincie hiervoor een aanvalsplan opstellen. Hoe kunnen nu dergelijke ontwikkelingen worden tegengegaan, juridisch goed onderbouwd en op het juiste moment?

De heer **Heijning** (GS). Als de gemeenten ons wat dit betreft om steun vragen, kunnen ze die krijgen. Het is een juridisch ingewikkeld onderwerp. Niettemin is het primair een verantwoordelijkheid van de gemeente om iets wel of niet te vergunnen.

De heer **Van Dijen** (SP). Maar het is toch de provincie die in het kader van het Omgevingsplan de uitspraak doet dat zij geen nieuwe vestigingen van intensieve veehouderij wil? Ik zou zeggen: wees dan ook bereid om hier de voortrekkersrol te spelen en om samen met de gemeenten een aanvalsplan op te stellen.

De heer **Heijning** (GS). Nogmaals, wij willen op alle mogelijke manieren de gemeenten ondersteunen, maar als u ons vraagt om eindeloos lang advocatenkosten te gaan maken in een zaak waarvan wij weten dat die in feite verloren is, ga ik dat niet toezeggen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ik heb het gevoel dat deze discussie ook te maken heeft met de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van het bestuur. Als er, onder de werking van voormalige plannen en wet- en regelgeving, een mogelijkheid was om een bepaald initiatief van de grond te krijgen --en als een en ander ook is vergund-- kunnen wij nu niet uitspreken dat wij er "via alle mogelijke wegen" alles aan gaan doen om dat ongedaan te maken of tegen te houden. Bij die

werkwijze ben je als overheid ongeloofwaardig en onbetrouwbaar. Hebben wij het daarentegen over een nieuwe periode, dan is het volgens mij helder geregeld.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Datgene wat de heer Dorst nu zegt, valt mijns inziens een beetje buiten de realiteit. Immers, niemand wil die megavestigingen. Wij weten allemaal hoe het gekomen is, maar mijns inziens kunnen de Staten nu wel degelijk uitspreken dat, als het even kan, deze ontwikkelingen moeten worden voorkomen. Dat vind ik een heldere uitspraak.

De heer **Heijning** (GS). Het is een heldere uitspraak, maar ik hou niet van valse verwachtingen. Als in een bepaalde situatie min of meer onvermijdelijk een vergunning moet worden afgegeven, is dat zo en moeten wij dat mijns inziens niet gaan bestrijden en daar kosten voor gaan maken.

Wat amendement nr. 19 van de fractie van de PvZ over windturbines betreft heb ik al aangegeven dat wij moeten gaan proberen om het tot stand te brengen landelijke akkoord uit te voeren. Dat is mogelijk binnen de marges die het Omgevingsplan nu biedt. Ik voeg hieraan toe dat de gemeente Sluis een en ander zelf kan regelen, zoals zij het wil. Wij behoeven dit niet te regelen. Ik wil nu juist geen dingen regelen die de gemeente zelf kan regelen. Hiermee ben ik ingegaan op amendement nr. 20 van de fractie van de PvZ.

De heer **Babijn** (PvZ). Er is sprake van de mogelijkheid dat er met betrekking tot bevoegdheden wijzigingen optreden, waarbij Rijk en provincie een en ander naar zich toe trekken en de positie van de gemeente van ondergeschikt belang wordt. Daarom vinden wij het belangrijk dat dit voor de gemeente Sluis in het Omgevingsplan wordt dichtgetimmerd. Er wordt alleen gevraagd om de "overige locatie" nabij de kern Hoofdplaat te schrappen, zulks naar aanleiding van een gisteravond genomen raadsbesluit. Daar kunt u toch niets op tegen hebben?

De heer **Heijning** (GS). Ik heb er iets op tegen om mij te bemoeien met zaken die de gemeente gewoon zelf moet regelen. Wat de bevoegdheden betreft zij opgemerkt dat, als het Rijk ten aanzien van dergelijke zaken ingrijpt, wij dat niet tegen kunnen houden door een en ander in het Omgevingsplan te regelen. Voorts zijn wij zelf niet van plan om onze bevoegdheden te veranderen of op een andere manier te gaan gebruiken. Als dat wel aan de orde komt, zeg ik u toe dat wij eerst naar u toe komen voor wij iets doen. Dan kan een en ander op dat moment alsnog worden besproken.

Voorzitter. De discussie over de bruine toeristische borden, bedoeld in motie nr. 21 van de

fractie van de PvZ, vind ik wat merkwaardig. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat die al geplaatst kunnen worden. Alleen, de vraag is: om wat voor borden gaat het nu precies? Ik vind dat deze kwestie in feite niet thuishoort in deze discussie over het Omgevingsplan. Ik wil er met alle plezier nog eens apart over spreken, maar dan tegen de achtergrond van onze Landschapsverordening. Daar zit wellicht het knelpunt. De bedoelde borden zijn er op een aantal plekken al, maar ze zijn niet bedoeld voor individuele commerciële bedrijven. Er staan bijvoorbeeld borden die verwijzen naar het Nationaal Park Oosterschelde.

De heer **Babijn** (PvZ). Mijn fractie heeft deze motie ingediend "op verzoek van". Er is contact over geweest met VVV en gemeenten. Dit verzoek lag er en wij proberen om dit aspect in te brengen in het Omgevingsplan. U denkt dat een en ander is toegestaan, maar wij gaan ervan uit dat het niet is toegestaan. Anders hadden wij dit niet ingebracht. Zeeland kijkt wat dit betreft af van andere provincies en het buitenland. Waarom niet gewoon gehandeld in lijn met de gang van zaken elders? Iedereen herkent dit. Wij willen het toerisme extra stimuleren. Wij hadden gehoopt op uw medewerking.

De heer **Heijning** (GS). Ik ben bereid om ernaar te kijken, maar volgens mij hoort dit onderwerp niet in het Omgevingsplan thuis. Verder herhaal ik dat ze mijns inziens op een aantal plaatsen gewoon toegestaan zijn, zij het dat er voorwaarden gelden. Het mag niet voor een commercieel bedrijf maar wel voor bijvoorbeeld een nationaal park of grote attracties. Die borden zijn er al op bepaalde plaatsen.

De heer **Babijn** (PvZ). Ik geef een simpel voorbeeld. De kern Oostburg was genoodzaakt om het bord bij de kern te plaatsen, met andere woorden: van de hoofdweg af. De bedoeling is dat er op de hoofdweg een bord staat waarmee de toerist kan worden "getriggerd" om van die weg af te gaan. Het gaat om een groot bruin bord waarop contouren zijn weergegeven, bijvoorbeeld van een belfort (Sluis) of een watertoren (Oostburg), iets dat interessant is om te bezoeken. Je ziet ze ook in Frankrijk en in naburige provincies. In onze provincie is dit ook langs de rijkswegen toegestaan.

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Ik stel de heer Babijn voor dat hij een keer met deze voorbeelden naar mij toekomt. Dan halen wij er een deskundige ambtenaar bij en gaan wij na wat volgens de huidige regelgeving wel en niet kan. Echter, ik zeg erbij dat dat geen regels zijn die in het onderhavige Omgevingsplan staan. Met dit plan wordt niet aangegeven of die borden er wel of niet mogen komen. Dit hoort bij een ander onderwerp. Ik kan

nu niet zeggen dat het ineens wel mag. Daarmee heb ik niet de Landschapsverordening om zeep geholpen, als de heer Babijn dat zou willen bereiken. Zo werkt het gewoon niet.

De fractie van de PvZ heeft voorts onder nr. 22 een motie ingediend over de Staats-Spaanse Lijnen. Voorzitter. Wij denken dat dit best een aardig project is. Naar aanleiding van de suggestie dat hiervoor vervuilde grond zou worden gebruikt, merk ik op dat er wordt gewerkt met grond die voldoet aan de eisen die hiervoor gelden.

De heer **Babijn** (PvZ). Door het waterschap is al bevestigd dat er met categorie 1 en 2 vervuilde grond wordt gewerkt. Dat is dus gewoon een feit. En dat het om een toeristische trekker zou gaan... Er zijn niet eens parkeerplaatsen bij voorzien, zoals in de motie is aangegeven. Wij vinden dat gemeenschapsgeld doelmatiger kan worden ingezet. Wij zien in het landschap lijnen en hoge "molshopen" verschijnen, vol met distels...

De **voorzitter**. Mijnheer Babijn, zou u nou niet straks uw tweede termijn gebruiken in plaats van op elke opmerking van de gedeputeerde te reageren?

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Op het gestelde in motie nr. 23 van de fracties van SGP en CU heb ik al gesproken. In het dictum wordt het college gevraagd om in de periode 2013-2018 jaarlijks aan de commissie REW een plan voor te leggen, waarin de verwachte activiteiten met bijbehorende financiële middelen centraal staan. Ik zeg graag toe dat wij dat gaan doen, maar ik voeg hieraan toe dat dit niet tot op een zeer laag detailniveau zal kunnen. Waar het om grote uitgaven gaat, kunnen we die benoemen, maar er zal ook ruimte moeten blijven om over kleinere uitgaven pas in de loop van het jaar te beslissen.

Motie nr. 24 van de fractie van D66 gaat over Land in Zee. Voorzitter. Daarover heb ik al gezegd dat het niet onze voorkeur heeft om dit eruit te gaan strepen. Wij geven er de voorkeur aan om hierover de volgende week met de commissie te spreken. Eventueel kan hierover in een later stadium nader met de Staten worden gesproken.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. In tweede termijn merk ik op dat de gedeputeerde de indruk wekt dat hij weinig geïnteresseerd is. Ik wil niet zeggen: "niet geïnteresseerd", maar hij doet op een weinig geïnteresseerde wijze de moties en amendementen af, weinig onderbouwd. Dat stelt mij teleur. Ik vind dit ontzettend jammer; dat wil ik nog kwijt.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Wij zijn benieuwd naar de antwoorden van het college op de vragen die over schaliegas zijn gesteld.

Waar het gaat om amendement nr. 9 over de jachthavens, kan ik bevestigen dat het betrekking

heeft op havens buiten de kustzone en buiten de hotspots. Over bijvoorbeeld de jachthaven Brouwersdam gaat het niet.

Dat de gedeputeerde de aanvaarding van amendement nr. 10 ontraadt, begrijp ik wel, maar wat ik niet begrijp is dat voor de kustzone wordt ingezet op revitalisatie en transformatie, terwijl dat niet voor het achterland het geval is. Ik verzoek de gedeputeerde om in tweede termijn aan te geven waar hij wat dit betreft verschillen ziet.

Mevrouw **Schonknecht-Vermeulen** (VVD). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn uitvoerige behandeling van amendementen en moties, ook die van de fractie van GroenLinks. Punt voor punt heb ik argumenten gehoord op grond waarvan ik kan afwegen of ik amendementen en moties al dan niet moet steunen.

Voorts heb ik de gedeputeerde een uitdaging voorgelegd met betrekking tot de toegankelijkheid van heel Zeeland. Daarop heb ik van hem nog geen reactie gekregen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ook ik dank de gedeputeerde voor zijn uitgebreide beantwoording. Ik deel wat dat betreft niet de mening van de heer Harpe.

Waar het gaat om onze motie nr. 11 over de aquacultuur nemen wij graag het advies van de gedeputeerde over. Later zullen wij proberen om dit onderwerp nogmaals op de agenda te krijgen, in samenhang met de Economische Agenda. Wij denken dat er sowieso een studie moet komen om hiermee verder te komen. Wij trekken de motie in.

Wij zijn blij met de toezegging die is gedaan naar aanleiding van ons amendement nr. 12 over het breder faciliteren van recreatie en toerisme. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij ook kansrijke initiatieven in het achterland een eerlijke kans wil geven, dat hij ook daarop ambtelijke inspanningen wil loslaten en dat hij die initiatieven positief zal benaderen. Gelet op deze toezegging trekken wij het genoemde amendement in.

Over onze motie nr. 13 betreffende een voortgangsrapportage regionale woningmarktafspraken zegt de gedeputeerde dat hij inderdaad met een jaarlijkse rapportage komt. Dat is voor ons voldoende. Daarom is deze motie niet meer nodig.

De heer **Feijtel** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie is blij met de toezegging van de gedeputeerde dat het Omgevingsplan nog tijdens de huidige statenperiode wordt geëvalueerd. Wij kunnen dus later zelf nagaan hoe het is gegaan met datgene wat wij in het verleden hebben vastgesteld.

Datgene wat is voorgesteld met betrekking tot de "bruine borden" vinden wij sympathiek maar wij zijn toch van oordeel dat dit onderwerp aan de commissie moet worden voorgelegd zodat er goed

kan worden gekeken naar de Landschapsverordening die hierover gaat. Immers, als je een categorie borden toestaat, zullen er nog vele volgen. Het is goed om hier zorgvuldig naar te kijken want de behoefte hieraan is er zeker.

Door mijn fractie en andere fracties zijn voorts opmerkingen gemaakt over processen die al in de pijplijn zitten. Ik denk hierbij aan recreatieprojecten maar ook aan mensen die al een hele tijd doende zijn met een nieuw bouwblok. Die aanvragen zijn vooruitgeschoven, met de mededeling: wacht maar op het nieuwe Omgevingsplan. Dat plan is er straks en de vraag rijst hoe het dan hiermee gaat.

Van de gedeputeerde heb ik begrepen dat saldering voor bouwblokken per gemeente zal plaatsvinden. Als het wat dat betreft niet goed gaat, wordt er meegekeken of -gedacht door de provincie.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie heeft, gelet op de toezegging van de gedeputeerde, besloten om motie nr. 21 over de bruine borden aan te houden. Wij zullen met plezier het gesprek hierover aangaan, in de hoop dat hieraan een positieve wending kan worden gegeven.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De fractie van GroenLinks is van oordeel dat de beantwoording van de gedeputeerde, in het bijzonder zijn reacties op moties en amendementen, beneden de maat is geweest. Welnu, voor ons was het allemaal in een keer helder.

Een significante hoeveelheid van de moties en de amendementen zullen wij niet steunen. Wij weten niet goed wat wij aanmoeten met de motie over het schaliegas. Eigenlijk zeggen wij hier met z'n allen dat wij dit niet willen omdat er op dit gebied nog zoveel onduidelijkheden zijn. In eerste termijn heb ik erop gewezen dat er onderzoeken lopen en dat het wellicht goed is om eerst de resultaten daarvan af te wachten. Niettemin moet er een besluit worden genomen. Mijn fractie vraagt zich af of motie nr. 1 van de heer Harpe kan worden aangepast, in die zin dat in onderdeel 1.g het woord "vooralsnog" wordt tussengevoegd. Daarmee komt dit onderdeel te luiden als volgt: "De winning van schaliegas in welke vorm dan ook, alsmede proefboringen, zijn vooralsnog uitgesloten.". Als deze wijziging plaatsvindt, kunnen wij dit onderdeel steunen.

Voorts heb ik nog een vraag over de salderingsmethode. De gedeputeerde is hierop ingegaan, maar het is mij nog niet helemaal duidelijk. Heel specifiek heb ik de volgende vraag gesteld. Als wij op een bepaalde datum een aantal agrarische bouwblokken hebben en twee jaar later dat aantal is verminderd, hebben gemeenten dan gewoon de ruimte? Graag krijg ik op deze vraag een concreet antwoord.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. De gedeputeerde heeft het beaamd: Land in Zee is eigenlijk marketing. Daarmee heeft hij zelf het antwoord gegeven op de vraag of dit onderwerp wel in een beleidsdocument thuishoort. De speciale sessie over dit marketingsonderwerp, Land in Zee, hoeft voor ons niet, al zullen wij er wel bij zijn.

Een vraag die nog beantwoord moet worden, betreft het verschil tussen ondersteunen en faciliteren, vooral waar het gaat om de financiële consequenties. Wij nemen aan dat ondersteunen voor de provincie dergelijke gevolgen kan hebben, en faciliteren in beginsel niet. Is deze veronderstelling juist?

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. De gedeputeerde heeft duidelijk gemaakt dat hij met betrekking tot de nieuwvestiging van nieuwe economische dragers minder ver wil gaan dan mijn fractie zou willen. Voor het overige heb ik geen behoefte aan een reactie in tweede termijn.

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Schaliegas is een lastig onderwerp. Wat ons betreft zijn boringen alleen mogelijk wanneer er geen schade of andere nadelige effecten zijn. Dat moet men kunnen aantonen. Wanneer op verzoek van het Rijk "voorsorteren" op schaliegas nodig is, hebben wij een eigen beleid nodig. Dat, voorzitter, is zo ongeveer datgene wat over dit onderwerp in het Omgevingsplan is opgeschreven. Als men hierover nog meer wil weten, kijk ik even naar collega De Reu die hier wellicht nader op zou kunnen ingaan, maar dat moet dan later.

Mevrouw Schonknecht heeft inderdaad in eerste termijn aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid van geheel Zeeland. Dat ik daarop niet heb gereageerd, is niet juist. Voorzitter, met betrekking tot dit belangrijke aspect zeg ik graag toe dat wij daarnaar zullen streven, maar ik hoop dat ook mevrouw Schonknecht beseft dat dit niet iets is dat het volgende jaar kan worden gerealiseerd. Het is bijzonder ingewikkeld om dit allemaal voor elkaar te krijgen.

De heer Van Haperen is teruggekomen op het amendement van zijn fractie over de recreatiesector, meer in het bijzonder de verschillen tussen kust en achterland. Voorzitter, de meeste kansen voor deze sector vindt men natuurlijk aan de kust en bij onze Deltawateren. Daarom hebben wij daar het sterkst op ingezet. In het achterland gaat het om een ander type, vaak kleinschalig. Daarvan zeggen wij: als het kleinschalig is, met landschapsversterking, dan moet het kunnen. Daarnaast hebben wij met betrekking tot de kustsector te maken met bedrijven die verouderd zijn, die zouden moeten vernieuwen maar dat niet kunnen, bijvoorbeeld omdat het al heel lang om dezelfde familie gaat en zo'n familie niet verder wil

of kan. Vaak is het ook niet mogelijk omdat er van alles omheen zit. Dat is gewoon een ander verhaal en vandaar dat wij voor een andere insteek kiezen. Dat neemt niet weg dat wij voor deze sector ruimte willen creëren en open willen houden.

De heer Feijtel en anderen hebben gesproken over de Landschapsverordening en de bruine borden. Daar kom ik graag nog een keer op terug. Waar het met betrekking tot "pijlijnprojecten" gaat om bouwblokken, is het niet per se nodig om op een nieuwe regeling te wachten, maar kan er gewoon naar een interimoplossing worden gezocht. Dat is in een enkel geval ook al gebeurd. Daar moet natuurlijk wel om worden gevraagd. Wat recreatieprojecten betreft gaat het om de vraag hoe ver zo'n project is gevorderd. Als iets nog onder een huidig bestemmingsplan kan worden gerealiseerd, kan dat gebeuren. Gemeenten moeten hun bestemmingsplannen binnen afzienbare tijd aan het nieuwe Omgevingsplan aanpassen en dan valt een en ander onder de nieuwe regelgeving. Hoe dan ook, pijlijnprojecten zijn nu niet allemaal stopgezet. Het is onjuist om aan te nemen dat ze niet meer kunnen. Zo werkt het zeker niet.

Voorzitter. De opmerking die de heer Dorst heeft gemaakt over het aantal bouwblokken, is juist. Men kan het aantal gewoon op een peildatum vaststellen.

Wat Land in Zee betreft vraag ik de Staten nogmaals om de volgende week goed naar ons te luisteren en daarna conclusies te trekken. Iets kan als marketinginstrument of als bepaalde denklijn worden gebruikt en dan toch wel degelijk tot de conclusies leiden die in het onderhavige Omgevingsplan worden getrokken. Volgens ons is daar niets mis mee.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Opnieuw vraag ik aandacht voor het verschil tussen ondersteunen en faciliteren, vooral ook tegen de achtergrond van het feit dat dit college er een zeer ruimhartig subsidiebeleid op nahoudt.

De heer **Heijning** (GS). Nou... Voorzitter, de heer Aalfs heeft gelijk: gaat het om ondersteunen, dan kan er geld bij. Gaat het om faciliteren, dan zit er in principe geen geld bij. Dat is het verschil.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Mij is niet helemaal helder wat de gedeputeerde bedoelt met zijn opmerkingen over de pijlijnprojecten. Hoe wordt er nu concreet omgegaan met projecten die al lang lopen en waarvoor al veel voorbereidingen zijn getroffen?

De heer **Heijning** (GS). Voor elk project zijn vergunningen nodig en mijns inziens gaat het om het moment waarop vergunningen worden aangevraagd. Ik realiseer mij dat het daarmee

nogal technisch wordt. Graag wil ik dit nader laten uitleggen door een ambtenaar die daar veel meer verstand van heeft. Nogmaals, volgens mij gaat het om het moment van vergunningaanvraag. Als vergunningen zijn aangevraagd voordat een plan wordt gewijzigd, vallen ze onder de oude regels. Ik zeg het met een zeker voorbehoud. Worden vergunningen later aangevraagd, dan vallen ze onder de nieuwe regels. Overigens, het is niet zo dat de nieuwe regels heel veel minder mogelijk maken dan de oude. De meeste pijplijnprojecten kunnen, volgens mij, gewoon doorlopen. Ik zou eerlijk gezegd niet weten wat er niet zou kunnen doorlopen.

De heer **Beekman** (CU). Ik denk hierbij aan bouwblokken waarover al met gemeenten overleg is geweest. Er is wat dat betreft wel sprake van een nieuwe regeling, namelijk in de vorm van de saneringsopgave. Ik kan mij voorstellen dat ondernemers bang zijn dat een en ander vertraging oploopt omdat zij moeten wachten totdat dit helder is. Daar zit mijn zorg.

De heer **Heijning** (GS). Wij doen ons uiterste best om ervoor te zorgen dat er geen vertraging optreedt, maar daarvoor hebben wij wel de medewerking van de gemeenten nodig, in die zin dat die bij ons aan de bel moeten trekken. Ze moeten niet gaan zitten wachten tot ze het nieuwe plan toegestuurd hebben gekregen, de nieuwe handreiking klaar is enz. Er kunnen interimoplossingen geboden worden. Dat hebben wij in een bepaald geval al gezien, en het kan in meer gevallen. Dat zeg ik hier in het openbaar. Het kan gerust worden doorverteld. Vervolgens zien wij wel waar men mee komt.

De **voorzitter**. Aan de orde zijn de stemmingen in verband met het Omgevingsplan, allereerst over de amendementen, daarna over het statenvoorstel en ten slotte over de moties.

In stemming komt amendement nr. 1 van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan.

De **voorzitter**. Gelet op datgene wat de heer Dorst zojuist over dit amendement heeft gezegd, stel ik vast dat dit amendement niet is gewijzigd.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Harpe voor dit amendement heeft gestemd.

Gelet op het feit dat amendement nr. 1 is verworpen, dient er over de daarvan afgeleide amendementen, de nrs. 2 t/m 6 te worden gestemd.

Amendement nr. 2 van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan (tweede kerncentrale) wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, D66 en de PvdA voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 3 van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan (WCT) wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, D66 en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 4 van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan (intensieve veehouderij) wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP en Natuurlijk Zeeland voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 4a van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan (verhogen taakstelling windenergie) wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Harpe voor dit amendement heeft gestemd.

Amendement nr. 5 van het lid Harpe over het aanpassen dictum Omgevingsplan (kwaliteitsverbetering en verduurzaming recreatie) wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL en D66 voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt amendement nr. 6 van het lid Harpe c.s. over het aanpassen dictum Omgevingsplan (uitsluiting winning schaliegas).

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Wij hebben naar aanleiding van dit amendement nog even gekeken naar het gestelde op blz. 75 van het Omgevingsplan. Mede gelet op de uitleg van de gedeputeerde vinden wij die passage op dit moment afdoende. Wij zullen het amendement niet steunen.

De heer **Beekman** (CU). Daar sluit mijn fractie zich bij aan.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, D66, de PvdA, de SP en de PvZ voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt amendement nr. 7 van het lid Van Haperen c.s. over het toevoegen analyse van structuur, identiteit en inpassing van nieuwe ontwikkelingen in hun omgeving.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Wij denken dat het aanvaarden van dit amendement meer werk voor de gemeenten met zich meebrengt. Daar zitten ze natuurlijk niet op te wachten. Bovendien menen wij dat er genoeg instrumenten zijn om dit te regelen. De gemeente heeft een welstandscommissie terwijl er voor elk initiatief binnen de bebouwde kom een ruimtelijke onderbouwing nodig is. Volgens mij wordt hiermee voor 80, 90% datgene geregeld wat in dit amendement staat. Wij hebben echt de indruk dat dit amendement als overbodig moet worden beschouwd.

De **voorzitter**. Ik maak de Staten erop attent dat er in twee termijnen over het Omgevingsplan is gesproken, waarbij men ook de amendementen en moties heeft kunnen behandelen. Wij behoeven nu echt niet te horen waarom men voor of tegen amendementen of moties is. Ik zou zeggen: laten wij gewoon stemmen.

Het amendement wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de PvZ en de PVV tegen het amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 8 van het lid Van Haperen c.s. over schrappen tuincentra en huisvesting arbeidsmigranten als nieuwe economische dragers, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, GL, de SP en Natuurlijk Zeeland voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 9 van het lid Van Haperen c.s. over versterken bestaande historische havens, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de CU, de PVV en de PvZ tegen dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 10 van het lid Van Haperen c.s. over onderbouwing van nieuwvestiging verblijfsrecreatieve initiatieven, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, Natuurlijk Zeeland, GL en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Ik herinner eraan dat amendement nr. 12 van de fractie van de CU is ingetrokken.

Amendement nr. 14 van het lid Feijtel c.s. over toestaan starten neventak grondgebonden veehouderij, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de CU, de SGP, de PvZ, de VVD, de PvdA en D66 voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 15 van het lid Van Dijen over toevoegen actieve en bepalende regierol provincie bij woningbouwplannen, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 16 van het lid Van Dijen over eenmalige uitbreiding verwerkende bedrijven in landelijk gebied, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 17 van het lid Van Dijen over behouden concentratielocaties windenergie, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvZ en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 19 van het lid Babijn (PvZ) c.s. over restrictieve koers windturbines, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de PVV en Natuurlijk Zeeland voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 20 van het lid Babijn (PvZ) c.s. over schrappen windturbine locatie Hoofdplaat, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, Natuurlijk Zeeland, de PVV en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 22 van het lid Babijn (PvZ) c.s. over schrappen aanleg Staats-Spaanse Linies en cultuurhistorische dijken, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ en de PVV voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 24 van het lid Aalfs c.s. over schrappen alle verwijzingen naar Land in Zee, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de PVV, Natuurlijk Zeeland, de PvZ, GL en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel, zoals het luidt na de aanvaarding van de amendementen nrs. 7, 9 en 14, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de SP en GL tegen dit voorstel hebben gestemd.

Ik feliciteer de gedeputeerde met het aanvaarden van het Omgevingsplan.

Vervolgens wordt er gestemd over de moties. Ik herinner eraan dat de moties nrs. 11 en 13 van de fractie van de CU en motie nr. 21 van de fractie van de PvZ zijn ingetrokken.

Motie nr. 18 van het lid Van Dijen over tegengaan nieuwvestiging intensieve veehouderij, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GL, D66, de PVV en Natuurlijk Zeeland voor deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 23 van het lid Dorst c.s. over verantwoording door middel van jaarplannen, wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

23. Vragensessie

24. Vragen van het lid Robesin over de situatie rond Thermphos

25. Vragen van het lid Harpe over de situatie rond Thermphos, inclusief rekening van Delta NV

26. Vragen van het lid De Paepe over situatie rond Thermphos

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Als ik mijn vragen over Thermphos stel, doe ik dat niet louter vanuit de fractie van de PvZ, maar --naar ik mag aannemen-- namens alle fracties.

De **voorzitter**. Spreekt u namens alle fracties?

De heer **Robesin** (PvZ). Neen. Ik heb gezegd: "naar ik mag aannemen". Wij hebben hierover allemaal met elkaar gecommuniceerd.

De **voorzitter**. Dat vind ik wat anders. Ik heb nog twee andere sprekers over dit onderwerp. Als u nu gewoon voor uzelf spreekt, kunnen die dat ook doen.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik had gevraagd dit te mogen vragen namens ons allemaal.

De **voorzitter**. Neen...

De heer **Robesin** (PvZ). Als dat nou ook weer wordt gedevalueerd, blijft er weinig meer van over.

De **voorzitter**. Maar daar gaan toch alle fracties zelf over?

De heer **Robesin** (PvZ). Nou goed, dan vraag ik het namens mezelf, en ik hoop dat alle fracties mijn vragen ondersteunen. Wat een flauwekul zeg!

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, mag de fractie van de SP de fractie van de PvZ ondersteunen?

De **voorzitter**. Ja, u mag iedereen ondersteunen als u dat wil.

De heer **Robesin** (PvZ). Maar dan maken we er toch geen punt van?

De **voorzitter**. Ja maar, mijnheer Robesin, ik heb toch drie sprekers over dit onderwerp?

De heer **Robesin** (PvZ). Ik ben zo klaar, mevrouw de voorzitter.

Het nieuws dat Thermphos in een surseance-situatie terecht is gekomen, is --na het Zalco-drama en bij een helaas groter wordend aantal economische drama's in onze provincie-- bijzonder hard aangekomen. Juist nu het bedrijf heel hard werkt aan het minimaliseren van de emissies en aan de vergroening van de productieprocessen, komt dit extra hard aan. Wij zouden juist op dit moment, in deze statenvergadering, zo vlak na het treurige nieuws, graag van onze economiegedeputeerde horen hoe het provinciale bestuur van Zeeland omgaat, respectievelijk zal omgaan met deze uitermate zorgelijke situatie. Voor de goede orde zeg ik erbij: ik vraag dit met respect voor de reeds ingediende schriftelijke vragen van de PVV-fractie.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De gedeputeerde heeft buiten deze zaal al aangegeven waarmee hij bezig is. Misschien kan hij die mededelingen nog aanvullen. Stel dat het misgaat --wat wij natuurlijk niet hopen-- dan dient er een pakket klaar te liggen zoals dat ook bij Zalco het geval is geweest. Daar moeten wij direct op inspelen. Daarmee heb ik mijn eerste vraag gesteld.

In de tweede plaats moet ik zeggen dat ik mij heb verwonderd over de woordvoerder van de Brabants-Zeeuwse Werkgevers (BZW), de heer Saman, die niet alleen suggereerde maar ook gewoon zei dat de druk van de provincie en de milieuhoeft er een oorzaak van is geweest dat Thermphos in slecht weer terecht is gekomen. Ik vraag het college om met de BZW rond de tafel te gaan zitten om uit te leggen dat de heer Samen in dit opzicht onjuiste informatie geeft die de zaak echt niet dient.

Mevrouw **De Paepe** (VVD). Voorzitter. Negen maanden na de gang van zaken rond Zalco hebben wij opnieuw te maken met een droevige dag; ik denk aan de werknemers van Thermphos die wij vanochtend hebben ontmoet. Zij kwamen onze steun vragen en verlangen dat wij alles in het werk stellen om hen aan het werk te houden. Echter, zo simpel ligt het niet. Ik vraag de heer De Reu op welke manier hij zich nog denkt te kunnen inzetten, vragen te kunnen stellen en invloed te kunnen uitoefenen om nog iets voor deze mensen te doen.

Mijn tweede vraag stel ik in de serie "als, als, als". Wat moet er gebeuren als er werkelijk geen hoop meer is en deze mensen in een andere richting moeten worden geholpen? Ik herinner

eraan dat wij zeer recent Europees en ook provinciaal geld hebben gestoken in het werkgelegenheidscentrum. Kan het college alles in het werk stellen opdat daar in elk geval een draaiboek klaarligt zodat --als, als, als het echt nodig is-- deze mensen onmiddellijk de hulp kunnen krijgen die ze nodig hebben?

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Inderdaad, buiten deze zaal heb ik al enkele opmerkingen gemaakt tegenover de werknemers van Thermphos, maar het lijkt mij goed om daarop nader in te gaan, in deze zaal en in een wat andere setting. Hoe gaan wij met deze kwestie om?

Voorzitter. Al meer dan een halfjaar zijn wij regelmatig in overleg met de directie van Thermphos, waarbij ons al een tijd geleden duidelijk werd dat de situatie in financiële zin precair was. Thermphos werkt al een aantal jaren met een fors verlies, hetgeen wordt opgevangen door de gehele holding Thermphos-international. Dat zou zo door kunnen gaan, ware het niet dat daar een keer een eind aan komt. Thermphos heeft in gesprekken met ons duidelijk gemaakt dat men doende was om alles in het werk te stellen om investeerders te vinden, nodig om de omslag naar groene fosforproductie te maken. Intussen werkte men door op de traditionele manier en was men bezig om te voldoen aan de milieu-eisen die wij hebben gesteld. Die eisen houden onder meer een investering in in een nageschakelde techniek, per 1 januari 2015, die fors geld kost. Het gaat om twee sporen en beide zijn niet eenvoudig om te volgen.

Op verzoek van Thermphos hebben wij goed nagedacht over mogelijkheden om het imago van Thermphos --dat was, laat ik het zo maar zeggen, niet al te positief-- door middel van bijdragen onzerzijds te verbeteren. Wij hebben vervolgens gezegd: wij wachten eerst de resultaten af van het gezondheidsonderzoek dat nu wordt uitgevoerd, om vervolgens te bezien in hoeverre wij u daarin, met een zeker gerust gemoed, verder kunnen ondersteunen. Daarnaast is er de controle die wij hebben uitgevoerd en waarbij wij inderdaad hebben gezegd: Thermphos u bent op de goede weg, maar hier en daar kan het nog beter en veiliger.

Voorzitter. Een goed imago van en vertrouwen van investeerders in een bedrijf, komen te voet en gaan te paard. Wij waren doende om te voet te komen tot herstel van vertrouwen en beeldvorming. Dat veranderde op zich niets aan de financiële situatie omdat in de huidige tijd investeerders niet staan te springen om sowieso te investeren, in dit geval in een bedrijf dat op de langere termijn een belangrijke functie gaat krijgen in de Europese samenleving.

Klinkt het laatste wat hoogdravend? Neen, voorzitter; het is duidelijk dat de productie van fosfor van essentieel belang is voor onze voeding, kunstmest en noem maar op. China en de

Verenigde Staten hebben ervoor gezorgd dat hun fosfaaterts niet meer worden geëxporteerd. Ze zien in dat dit op de langere termijn meer waard is dan goud. Thermphos was aanvankelijk afhankelijk van erts uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten, waarvan de kwaliteit nogal wisselend was. Vandaar dat wij problemen hebben met emissies. De politieke situatie aldaar is enerzijds door het westen in brede zin toegejuicht, maar brengt anderzijds met zich mee dat de levering van erts moeizaam verloopt en op langere termijn voor het bedrijf discutabel wordt.

Dit betekent dat Thermphos voor de noodzaak kwam te staan om versneld investeringen in groene fosforwinning uit rioolslib te realiseren. Contracten werden gesloten, ook in het buitenland, om forse hoeveelheden rioolslib naar Thermphos toe te krijgen. Echter, wat dat betreft zit de regelgeving, zowel in Nederland als daarbuiten, niet mee. Als je rioolslib wil vervoeren als grondstof voor je productieproces, "bestaat" dat niet, want dan heet het "afval", en daar gelden andere regels voor. Ik zal de Staten daar niet verder mee vermoeien maar dat, voorzitter, is wat wij tegenkomen in de biobased economy.

Het leek allemaal de goede kant op te gaan. De vorige week kregen wij het bericht dat er een serieuze kandidaat was om mee te gaan investeren in Thermphos. Daar kunnen wij natuurlijk de naam niet van noemen maar wij hebben daarvan, gelet op ingewonnen informatie, zeer hoge verwachtingen. Het gaat om een zeer betrouwbare, grote onderneming. Door deze ontwikkeling zou Thermphos uit de financiële problemen kunnen geraken, dat wil zeggen: als...

Intussen is gebleken dat dit proces wordt doorkruist door de opstelling van het bankenconsortium waarvan Thermphos afhankelijk is, simpelweg voor alle financiële handel en wandel met betrekking tot de bedrijfsvoering. Dit consortium heeft gezegd: wij accepteren niet langer uw financiële gedrag zoals u het op dit moment vertoont. Dat was schrikken, voorzitter. Er is de vorige week koortsachtig overleg over geweest. Ook toen al werd het college van GS benaderd om zijn invloed aan te wenden daar waar mogelijk, met name bij het consortium. Daarin heeft de commissaris haar rol gespeeld en hetzelfde geldt voor de minister van economische zaken. Misschien was het wat laat, maar in ieder geval had het invloed, zij het niet voldoende. Dat is voor Thermphos de reden geweest om ergens in het weekend te kiezen voor de strategie van "uitstel van betaling", om een buffer te creëren zodat in elk geval het reddingsplan met de beoogde investeerder zou kunnen worden besproken en zou kunnen worden nagegaan of op korte termijn een principebesluit zou kunnen worden genomen.

Voorzitter. Dit leek en lijkt ons een goede strategie. Immers, als de rechter deze werkwijze

goedkeurt en als de bewindvoerder zijn conclusies trekt --ik ben blij dat wij te maken hebben met een bewindvoerder die uit Middelburg komt en die, laat ik zeggen, de omgeving goed kent-- kan er sprake zijn van een situatie die wel anderhalf jaar kan duren. Dat zou een mooie oplossing bieden om het nieuwe plan daadwerkelijk te gaan uitvoeren.

De realiteit was echter anders en dat heeft ertoe geleid dat afgelopen dinsdagavond langdurig overleg is gevoerd met zowel de directie van Thermphos, een vertegenwoordiging van het ministerie en de bewindvoerder, om te bezien wat er verder kan worden gedaan, naast datgene wat al is gedaan. Al in een eerder stadium, namelijk deze zomer, hebben de commissaris en ik een en ander besproken bij de opening van het biobased trainingscentrum, waarbij ook het onderwerp dumping aan de orde is geweest. Die kwestie is in Brussel aan de orde gesteld. Hoe dat dan vervolgens gaat --ik wist het ook niet, maar inmiddels wel en dus kan ik het de Staten vertellen-- is dat de Europese Commissie een onderzoek gaat doen. Dat houdt in dat bij de lidstaten wordt nagegaan of zij vinden dat die dumping --vriendelijker gezegd: het aanbieden van deze grondstof ver onder de kostprijs-- kan worden tegengegaan door middel van een importheffing. Daar was een enkele lidstaat voor, te weten Cyprus. Andere lidstaten, waaronder Nederland, hebben zich van stemming onthouden, zoals men ook in de voortreffelijke analyse in de PZC heeft kunnen lezen. Waarom kiest Nederland voor deze opstelling? Omdat er ook in het Nederlandse bedrijfsleven verschillend wordt gedacht over maatregelen die genomen zouden kunnen worden tegen het op deze wijze leveren van grondstoffen uit Kazachstan. Als een bedrijf in Nederland nu dit product afneemt, zal het niet zomaar zeggen: ga maar een importheffing heffen. Immers, dan moet men meer betalen. Daar wordt dus nogal verschillend over gedacht. Vandaar dat ik zojuist, buiten, heb gezegd: dat ziet er niet kansrijk uit. Een mogelijkheid is nog dat europarlementariërs en kamerleden er bij de Europese Commissie op aandringen dat zij alsnog het belang van deze dumping te onderkent en er maatregelen tegen neemt.

Voorzitter. In simpele mensentaal kan ik aangeven wat het perspectief nu is. Als Thermphos daadwerkelijk opgegeven wordt, dus niet meer bestaat, dan mag men een keer raden wat Kazachstan met de prijs van fosfaat gaat doen. Immers, dan heeft men in Europa een monopoliepositie. Misschien geldt dat dan wel voor de hele wereld, gelet op de exportstop die wordt gehanteerd door China en de Verenigde Staten. Het zou dan ook prettig zijn wanneer Europese lidstaten --en ook partijen in Nederland, maar dat is een persoonlijke hartenkreet-- zich dit zouden realiseren voordat ze zeggen dat ze niet kunnen

instemmen met een importheffing. Ze zouden er goed aan doen om wat verder in de toekomst te kijken om na te gaan wat dit zou kunnen betekenen.

Wederom hebben wij in onze contacten met de banken en het ministerie geprobeerd om Thermphos in ieder geval de adempauze te gunnen, nodig om met de beoogde investeringspartner tot zaken te komen, hetgeen volstrekt niet zeker is. Ik durf wat dit betreft geen voorspelling te doen, maar natuurlijk hoop ik het wel. Ik heb het deze week ook voor de camera van Omroep Zeeland gezegd dat ik over het algemeen een optimistisch mens ben. Ik ga niet onmiddellijk in zwarte scenario's denken. Ik vind dat geen goede tactiek, niet voor de mensen van Thermphos en ook niet voor onszelf. Niettemin moet je af en toe toch stiekem in een hoekje denken: ja, maar wat als...

Voor ik daar nader op inga, merk ik nog op dat ook wij het commentaar van de secretaris van de BZW hebben gelezen. Als de Staten verlangen dat daarop gedetailleerd wordt ingegaan, zal collega Van Heukelom dat doen, maar misschien is het beter om dat nu niet te doen. Door de fractie van GroenLinks is gevraagd: gaat u ook rond de tafel zitten met de BZW? Welnu, dat hebben wij al gedaan en wij hebben al kennisgenomen van de opvatting zoals die door de heer Saman is verwoord. Wij hebben de BZW gevraagd om wat dit betreft met feiten te komen, maar die hebben wij nog niet gehoord. Misschien is men een en ander nog aan het onderzoeken. Hoe dan ook, ik vind het jammer --ik heb ook gezegd dat mijns inziens de heer Saman een paar passen te ver vooruit liep-- dat er nu een beeld wordt geschetst als zou het bedrijf door de milieumaatregelen van de provincie om zeep zijn geholpen. Dat is pertinent niet waar. Thermphos heeft dit ook zelf direct ontkracht. Om het maar even met bedragen aan te geven: Thermphos heeft van ons tweemaal een dwangsom moeten verbeuren, hetgeen al met al 200.000 euro kostte. Daarnaast gaat het om een week energie, die overigens door Delta wordt geleverd. Wij hebben dus, als het fout afloopt, nog een slachtoffer. Een week energie van Delta kost 1 miljoen euro. Thermphos heeft direct laten weten dat de maatregel die wij hebben genomen, er niet de oorzaak van is dat het nu financieel slecht gaat. Daar neem ik dan ook volstrekt afstand van.

Natuurlijk, voorzitter, is het een droevige dag. Mevrouw De Paepe kan ik zeggen: jammer genoeg ligt dat draaiboek er. Zoals wij ook met betrekking tot het mobiliteitscentrum voor Zalco hebben gezien, is er heel wat nodig voordat je in Brussel een akkoord hebt over zo'n medefinanciering. Ik verwijst naar datgene wat er is gerealiseerd in overleg met twee ministeries en de bijdrage van de Staten van 400.000 euro. Ik weet niet of wij dit in financiële zin weer voor elkaar kunnen krijgen. Een

andere vraag is of kan worden aangetoond --dat was het criterium bij Zalco-- dat datgene wat er nu bij Thermphos gebeurt, een gevolg is van de economische crisis. Dat is namelijk de reden waarom er door Brussel wordt medegefinancierd. Ik vind dit aspect, jammer genoeg, in dit geval nog niet zo duidelijk. We zouden dus echt de redenering moeten vinden om het zo te doen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het is essentieel dat Delta stroom blijft leveren. Kan de gedeputeerde daar wat meer over zeggen?

De heer **De Reu** (GS). Eigenlijk moet ik hiervoor collega Van Beveren het woord geven... Laten wij het maar zo zeggen dat dat geen fraai scenario is. Immers, in technische zin, wat betreft het transport, betekent dit nogal wat. Daarnaast is er de mogelijkheid dat Delta in korte tijd een tweede heel grote klant verliest. Dat is voor de inkomstsituatie van Delta niet zo prettig. Ik weet niet, collega Van Beveren, of hierover nog meer moet worden gezegd...

De heer **Beekman** (CU). Ik vraag mij, gelet op deze situatie, vooral af of Delta wel stroom blijft leveren.

De heer **De Reu** (GS). Op dit moment wel.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ook wij hebben opmerkingen gemaakt over Delta en daarnaast willen wij ook Zeeland Seaports hierbij betrekken. Wat is hun betrokkenheid en welke houding kiest men hierbij? Zitten ze er constructief in?

Dat er overleg plaatsvindt met de minister is natuurlijk een goede zaak. Wij moeten alle middelen aangrijpen en alle wegen bewandelen om voor Thermphos een goed resultaat te bereiken, maar wat heeft dat gesprek nu precies opgeleverd? Wat kan hiervan worden verwacht?

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ik ga hier geen mededelingen doen over de bedrijfsvoering van Delta. Wij zijn als aandeelhouder niet het bestuur van Delta. Men moet zijn eigen bedrijfseconomische afwegingen maken. Niettemin is er natuurlijk contact met Delta geweest. Laat ik het zo zeggen: Delta heeft zich, ook in de bewoordingen van de bewindvoerder, heel constructief opgesteld. Daar wil ik het even bij laten omdat het anders mijns inziens wat te bedrijfsmatig wordt.

Bij het gesprek met de minister gaat het om twee zaken. Wat de kwestie van de dumping betreft, heeft de minister actie ondernomen. Vervolgens wordt er gekeken, ook naar ons, wat er in financiële zin kan worden gedaan. Welnu, wij kunnen niet een paar weken de kosten van Thermphos dragen. Dat zou ook een precedent zijn

zonder weerga. Wel kan de vraag worden gesteld -- en daarover is ook in juni met de minister gesproken-- of er in de sfeer van garantstelling iets kan worden gedaan in de richting van banken en investeerders. Dat is uitgezocht en gebleken is dat deze optie omgeven is met allerlei voetangels en klemmen. Vooralsnog heeft de minister daar dus niet positief op kunnen reageren. Men hoort wel hoe diplomatiek ik het zeg....

De heer **Van der Maas** (SGP). Ik herinner u aan mijn vraag over Zeeland Seaports.

De heer **De Reu** (GS). Bij mijn weten verkeert Zeeland Seaports op dit moment niet in de positie dat men iets zou kunnen doen of betekenen. Dat heb ik de afgelopen periode niet van de directie meegekregen, zulks in tegenstelling tot Zalco. Naar mijn weten maakt men op dit moment geen deel uit van de gesprekken over de wijze waarop het verder zou moeten. Alleen, dit is gissen; ik ben er niet van op de hoogte.

De **voorzitter**. We moeten constateren dat dit een onderwerp is waar wij geen van allen blij van worden. We kunnen op dit moment slechts hopen dat het goed afloopt.

De rest van de vragensessie wordt later aan de orde gesteld.

27. Statenvoorstel Energie en Klimaat 2013-2016 (RMW-058)

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De fractie van GroenLinks is enthousiast over de kadernotitie, zij het dat zij graag wat verder wil gaan. Ik heb de indruk gekregen dat deze notitie beperkt is door de kerntakendiscussie. Wij gaan een niveau lager zitten dan wij eigenlijk willen. Wij willen eigenlijk een Bloeiend Zeeland maar wij doen een Stuwend Zeeland want er is gebrek aan geld en menskracht. Tegen die achtergrond hebben wij een amendement opgesteld dat erop is gericht dat ook gebruik wordt gemaakt van de succesfactoren van Bloeiend Zeeland. Ook daar zitten heel goede dingen in. Waar Nederland een achterstand heeft opgelopen met betrekking tot de energietransitie en het omgaan met en verbruik van energie, denken wij dat het verstandig is om niet alleen te kiezen voor de beleids optie Stuwend Zeeland, maar ook aandacht te geven aan de succesfactoren van Bloeiend Zeeland.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Het ontwerpbesluit komt als volgt te luiden:

besluiten:

- de kadernotitie Energie en Klimaat vast te stellen en te kiezen voor de beleids optie Stuwend Zeeland, aangevuld met de succesfactoren van Bloeiend Zeeland als kader voor de op te stellen beleidsnota;
- de meerkosten te betalen uit de onderuitputting van de begroting-2013.

Dit amendement krijgt nr. 26.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Voor ons ligt de kadernotitie Energie en Klimaat, met daarin het voorstel om te kiezen voor beleids optie Stuwend Zeeland, waarin het versterken van de Zeeuwse economie centraal staat. De PvdA-fractie geeft steun aan deze beleids optie en zou daaraan graag het volgende toevoegen.

Mijn fractie verlangt dat het jaar 2013 het jaar van de zonne-energie wordt. Dit houdt in dat de te verdelen subsidies alleen voor zonnepanelen moeten worden gegeven. Op dit moment zijn er veel stimuleringsmaatregelen van Rijk en gemeenten. Dat is enerzijds een goede zaak die door ons wordt ondersteund, maar deze situatie is anderzijds verwarrend voor de Zeeuwse burger. Ik zou zeggen: maak nu eens als provincie Zeeland een duidelijke keuze, maak duidelijk wat je in het kader van het beleidsplan Energie en Klimaat tot 2015/2016 wil bereiken. Kies voor een heldere lijn, per kalenderjaar, en betrek hierbij bijvoorbeeld een stakeholder als Delta, voor uitvoering en begeleiding. Ook denk ik hierbij aan onderwijsinstellingen, voor de bewustwording met betrekking tot duurzame energie. Delta staat dicht bij de burgers en het lokale bedrijfsleven. Men weet wat er speelt en hoe daarop slim in te haken. Delta bezit kennis van de lokale omgeving. Hier is "ons kent ons" juist een kracht. Delta is bij uitstek gemakkelijk bereikbaar en benaderbaar. Delta kan de lokale gemeenschapszin versterken en ook vertrouwen geven in de kracht van de eigen regio. Het feit dat juist vergroening van de economie belangrijke kansen kan bieden, nu de malaise in de bouw zichtbaar en voelbaar wordt, kunnen veel installatiebedrijven wel wat extra werk gebruiken. Laat ze hier dan ook van meeprofiteren.

Zonne-energie is een duurzame bron van energie die sterk aan populariteit wint. Steeds meer mensen kiezen ervoor om zonnepanelen op hun dak te installeren. Het is een wijze van energie-opwekking die erg gemakkelijk is, en ook nog eens heel duurzaam. Als wij de klimaatverandering echt willen tegengaan, zullen wij moeten kiezen. Leggen wij een nog groter beslag op de reserves van onze aarde of kiezen wij voor de mensen, de natuur en de onverbreekelijke samenhang tussen beide?

Een oplossing van het klimaatprobleem vergt ingrijpende maatregelen. Wij hopen dat het komende beleidsplan hieraan een positieve en ambitieuze bijdrage levert. Ambities gaan pas werkelijk leven als ze worden ondersteund door krachtige stakeholders, zoals een enthousiaste provincie Zeeland. Ik zou zeggen: maak de provincie met het op te stellen beleidsplan nog mooier en duurzamer.

Voorzitter. Mijn fractie heeft een motie voorbereid, waarmee het college wordt opgedragen om het jaar 2013 uit te roepen tot Zeeuws jaar van de zonne-energie.

De **voorzitter**. Door de leden Erbesim en Hamelink is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat:

- de klimaatdoelstellingen alleen met vereende krachten van bedrijfsleven, particulieren en overheid kunnen worden gehaald;
- door diverse overheden te vaak gefragmenteerde en grillige maatregelen op het terrein van duurzame energie worden genomen waardoor de zekerheid voor het bedrijfsleven, particulieren en medeoverheden op losse schroeven staat;

spreken als hun mening uit dat:

- de overheid minder wispelturig dient te zijn in haar beleid inzake duurzame energie;
- de provincie Zeeland de energietransitie richting duurzame energie aan dient te jagen;
- kiezen voor alles geen kiezen is;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- in de kadernotitie Energie en Klimaat te kiezen voor een resultaatssubsidie voor een toponderwerp per jaar;
- het jaar 2013 uit te roepen tot het Zeeuwse jaar van de zonne-energie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 27.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie vindt het een goede zaak dat op 3 februari statenbreed een motie werd aangenomen met de opdracht om een nieuw beleidsplan Energie en Klimaat te maken. Nu ligt de kadernotitie ter vaststelling voor.

Het stuk ademt de nuchtere benadering van de beperkte mogelijkheden en er wordt lering getrokken uit ervaringen, opgedaan met het beleidsprogramma Op Volle Kracht. Met name

erkennen Gedeputeerde Staten dat zij geen middelen hebben om algemeen geformuleerde kwantitatieve doelen te bereiken. Zij kiezen daarom voor een duidelijke en haalbare provinciale rol, zoals beschreven in het ambitieniveau Stuwend Zeeland. De VVD-fractie kan instemmen met dit ambitieniveau en acht het een goede zaak dat wordt aangesloten bij de werkwijze en de principes van de Economische Agenda. Ook de overige kaders geven het vertrouwen dat er een nuchter energie- en klimaatbeleid tot stand zal komen.

Voorzitter, ik zou zeggen: laat maar komen, dat beleidsplan.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Op grond van de beginselen van de ChristenUnie weet men dat de zorg voor schepping en milieu als een rode draad door onze opvattingen loopt. Daarom vinden wij het volgende belangrijk bij de uitwerking van het onderhavige beleid.

Wij zijn van oordeel dat --gelet op de technologische mogelijkheden, in samenhang met de geografische aspecten van Zeeland-- warmtekrachtkoppeling en zonne-energie, in samenhang met windmolens op dammen en dijken, ontwikkelingskansen zijn die de meeste mogelijkheden bieden voor de toekomst. Met andere woorden: een mix ten aanzien van energie waarin de kracht ligt, en niet een keuze voor een enkele optie.

Particulieren kunnen, door gebruik van eigen grondwarmte en energie, komen tot een effectieve en betrouwbare teruglevering aan de stroomproducent. Interessant is het, te weten wat de potentie van de "Zeeuwse klei" op dit gebied is, en wat dit bij actieve exploitatie en elektronische verrekening voor Delta in de toekomst kan gaan betekenen. Graag zouden wij deze vraagstelling in de uitwerking van scenario 2 van de Energie- en klimaatnota uitgewerkt zien. Wij vragen de gedeputeerde om hierover een uitspraak te doen.

Voorzitter, opvallend is in deze nota dat nu al uitdrukkelijk wordt gekeken naar de rol die Delta kan spelen. Wij hebben zojuist de heer Erbesim een prachtig reclameverhaal horen houden over wat Delta allemaal niet kan, maar wij hebben hier de nodige reserves bij. Er moet ons inziens geen overdreven verwevenheid ontstaan tussen enerzijds de rol van een overheid die op het beleidsgebied van energie en klimaat regelgevend en trendsettend moet zijn, en anderzijds de economische doelstellingen van een onderneming zoals Delta. Om het maar duidelijk neer te zetten: de provincie moet niet via Delta proberen om haar eigen milieudoelstellingen te realiseren. Onder verwijzing naar de argumentatie in het PCOB-advies over deze nota pleiten wij voor een zeer duidelijke en zelfstandige rol van de provincie met betrekking tot dit onderwerp.

Mede gelet op de keuze voor scenario 2, Stuwend Zeeland, kunnen wij met deze kadernotitie uitstekend instemmen.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. De PvdA-fractie wil wat het jaar 2013 betreft graag inzetten op zonne-energie, maar 2012 is uitgeroepen tot Jaar van het Water en daarom vraagt mijn fractie aandacht voor de getijdencentrale in de Brouwersdam. Zoals in de voorliggende kadernotitie is verwoord, is Zeeland waar het gaat om "energie uit water" nog onontgonnen gebied. Hier liggen wat onze fractie betreft mogelijkheden die wij moeten benutten.

Ook in de Economische Agenda wordt water aangeduid als een topsector voor onze provincie, niet alleen wat energie betreft maar uiteraard ook op recreatief gebied. Ook in deze agenda wordt de getijdencentrale genoemd. Wij weten dat alles nog in een ontwikkelingsfase verkeert, maar ook dat de provincie wel een belangrijke rol kan spelen, zowel facilitair als stimulerend. Voor mijn fractie zijn beide rollen van wezenlijk belang, al mag wat ons betreft de stimulerende rol de boventoon voeren. Wij hopen dat een proefproject van de grond komt waarmee de mogelijkheden en onmogelijkheden worden onderzocht.

Voorzitter. De CDA-fractie is er zich van bewust dat er nog een lange weg te gaan is en dat ook Delta daarbij een rol speelt. Echter, met een gedeputeerde die dicht bij het vuur zit, moet het mogelijk zijn om op niet al te lange termijn iets van hen te horen. Mijn fractie ziet voorstellen en beleidsplan met belangstelling maar ook kritisch tegemoet.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Het gebruik van conventionele en kernenergie wordt in deze kadernotitie gezien als een onderdeel van de energietransitie. Dat onderschrijven wij van harte. Onze fractie is verheugd dat nucleaire energie door het college niet in de ban wordt gedaan bij het streven naar een CO₂-vrije economie in 2050. Dat zou een heel slechte zaak zijn. Het kabinet denkt daar kennelijk ook zo over, gelet op het feit dat vooralsnog geld apart wordt gezet voor de aanvraag van een vergunning voor een nieuwe kerncentrale. Deze beleidskeuze geeft ook aan dat wij niet uit het oog mogen verliezen dat kernenergie een noodzaak blijkt zolang er geen spijkerharde garanties zijn dat alternatieve vormen van energie-opwekking betrouwbaar, betaalbaar en bedrijfszeker zijn. Wind is dat niet en zal het ook nooit worden. De windmolens verpesten het landschap, zijn hinderlijk en slecht voor de gezondheid, ze vormen een schadepost voor het milieu en ze renderen op een zeer laag pitje. Het gaat hierbij om slechts 1% van de energie die met steenkool wordt opgewekt. Bovendien heb je 100 banen in de windturbinesector nodig voor wat met

steenkool met een enkele baan lukt. Als samenleving word je daar dus niet rijker van.

De eerste conclusie die wij uit "Kyoto" zouden moeten trekken, voorzitter, is dat echt verstandige maatregelen achterwege worden gelaten, zoals het investeren in onderzoeken en ontwikkeling. In plaats daarvan blijven we subsidies geven. Het bedrijfsleven stort zich er graag en gretig op. Omzet is omzet, en met subsidie heb je de meeste kans op een goed rendement, zo wordt er geredeneerd, vooral in deze crisistijd. De enige echte oplossing is naar onze opvatting zoals het altijd in de geschiedenis is gegaan: nieuwe wetenschap, nieuwe technologie, we moeten geld stoppen in het onderzoek naar de tweede generatie biobrandstof, andersoortige windbronnen, nieuwe vormen van getijden- en nucleaire energie en slimme, betaalbare zonnecellen. Daarin moet worden geïnvesteerd en men moet niet, als een kip zonder kop, geld stoppen in groene subsidies. Het geld moet juist naar het soort onderzoek dat ervoor zorgt dat wij in de toekomst zonnecellen krijgen die zo goedkoop zijn dat subsidie niet meer nodig is, zonnecellen die goedkoper zijn dan fossiele brandstoffen. Dan behoeft men ook niet op China in te praten zoals nu gebeurt, maar gaat China vanzelf over op zonnecellen, evenals wij, in het westen.

Het onderzoek dat nu wordt gedaan, is niet meer dan marketing: spullen aan de man brengen die al op de markt of bijna op de markt zijn. Dat is geen onderzoek, voorzitter. Er moet geld worden gestopt in zaken die er over 10, 20 of 50 jaar echt zullen zijn.

Als deze overwegingen ter harte worden genomen, kan wat de PvZ-fractie betreft verder worden gewerkt met deze kadernotitie. Net zoals de VVD-fractie zeggen ook wij: laat het beleidsplan maar komen. Wij onderschrijven voorts de opmerkingen van de CU-fractie over Delta.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. In het verleden heb ik wel eens iets mogen doen voor GroenLinks. Bij een van die gelegenheden heb ik van de heer Harpe een boekje gekregen: Een klimaatactivist in de politiek. Het is een geweldig boekje; ik heb het nog eens opgezocht en ik heb het de afgelopen dagen weer gelezen. Daarbij spraken sommige zaken mij weer bijzonder aan. Zo spreekt Duyvendak over ecologische rechtvaardigheid. Wij noemen dit, op grond van ons christelijke gedachtegoed, rentmeesterschap of verantwoordelijkheid jegens onze Schepper. Duyvendak spreekt voorts over kansen op de terreinen van innovatie en techniek, die voor het oprapen liggen. Dat is minder gemakkelijk --wij vinden dit wel erg positief-- maar dat er heel wat kansen zijn, ook buiten de zonne-energie, daarvan zijn wij overtuigd. Het is ons inziens niet een kwestie van "oprapen" maar een kwestie van inzet

en ambitie: schouders eronder. Op die manier komen wij tot forse vermindering van uitstoot en tot meer duurzaamheid.

In het boek van de heer Duyvendak vind ik nog een interessante gedachte. Een bijzonder interessante oplossing wordt aangedragen in het vijfde hoofdstuk: wachten op een groene meerderheid in de Tweede Kamer. Dat zal --gelet op de laatste verkiezingsuitslag-- nog wel even duren... Daarom wil ik niet wachten op een eclatante overwinning van GroenLinks bij de volgende kamerverkiezingen. Ik zou zeggen: laten wij vandaag maar starten en samenwerken, door unaniem in te stemmen met het voorliggende statenvoorstel. Wij hebben gezamenlijk de opdracht om de schepping van God te beheren.

Voorzitter. Vervolgens vraag ik aandacht voor de energievraag. Dit onderwerp dient zeker in een politieke discussie te worden behandeld. Deze vraag zouden wij in feite permanent ter discussie moeten stellen. De vraag van mensen kan naar de mening van onze fractie nooit de norm zijn. De overheid heeft een specifieke opdracht en verantwoordelijkheid waar het gaat om het bedwingen, of --om met eigentijdse parlementaire woorden te spreken, zoals Jan Marijnissen dat een keer deed-- "effe dimmen". Het is naar het oordeel van onze fractie wenselijk dat wij ons best doen om het soms met iets minder te doen. Wij pleiten voorts voor educatie en bewustwording, gericht op zuinig omgaan met energie, onder meer op scholen. Alle energie die wij niet gebruiken, behoeft ook niet te worden opgewekt. Een goed begin is het halve werk en jong geleerd is oud gedaan. In de voorliggende kadernotitie is hierover opnieuw, net als in de vorige, niets te lezen. Dat vinden wij een gebrek. Wij vragen de gedeputeerde om hier toch wat energie in te stoppen. Hij heeft energie genoeg...

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Wij vinden deze kadernotitie een mooi voorstel, doorspekt met veel interessante feiten over de relatie tussen de onderwerpen energie en klimaat. Het biedt een zicht op de beleidsuitoefening op zich.

Het streven om te komen tot een koolstofarme economie --en dus ook tot het koolstofarm opwekken van elektriciteit-- wordt door de D66-fractie gedeeld. In het gebruik van het woord "koolstofarm" schuilt echter het gevaar dat andere milieuschade wordt vergeten. Daarom zouden wij in volgende nota's liever spreken over "duurzaam" omdat dit begrip het hele spectrum van ongewenste effecten omvat, inclusief CO₂.

De fractie van D66 deelt de mening dat de provincie niet in staat is om de gang naar duurzame energie zelf te financieren, maar dat wij het zullen moeten hebben van de invloed die wij hebben als aandeelhouder van Delta en als bevoegd gezag waar het gaat om de benodigde vergunningen.

Daarnaast zijn er de opties van stimuleren en faciliteren. Tegen die achtergrond zijn wij het niet eens met mij voorgaande sprekers die menen dat wij hiervoor ons Delta-aandeelhouderschap niet mogen inzetten.

Wij zijn tevreden over de opmerking dat duurzame energie op lange termijn goedkoper is dan de kortzichtige keuze voor de goedkoopste oplossing op dit moment; ik verwijs naar blz. 9. Dat energiebesparing de beste en goedkoopste manier is om het energieverbruik duurzamer te maken, staat verwoord in het voorstel, maar ik heb er behoefte aan dit in het bijzonder te onderstrepen.

Een tweede kerncentrale is niet aan de orde in de planperiode die voor dit voorstel is genoteerd. Daarom zal ik een amendement indienen om de opmerkingen daarover te schrappen. Verder kan de advertentie voor Land in Zee, op blz. 16, wat D66 betreft worden geschrapt. Ook wat dat betreft dienen wij een amendement in.

Voorzitter. De fractie van D66 verzoekt het college om de geplande uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk nog voor opname in het beleidsplan te toetsen aan de verschuivingen van de vraag naar en de opwekking van elektriciteit in Zeeland. Is het nog wel nodig, gelet op alle klappen die bedrijven die veel energie verbruiken, op het moment krijgen? Ook vraag ik hier aandacht voor de veranderde plannen van Delta ten aanzien van energie-opwekking.

De heer **Colijn** (CU). Ik vind deze redenering een beetje vreemd. U wilt wel rustig meepraten met de directie over datgene wat men wel en wat men niet zou moeten doen, maar gaat het om de levering van stroom aan het Europese net, dan meent u dat het netwerk niet moet worden verzaamd. Betekent dit dat u de kip aan twee kanten aan het slachten bent? Heeft u dat in de gaten?

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik heb nog veel meer in de gaten, namelijk dat u mijn woorden enigszins verkeerd hebt begrepen. Ik heb gesteld: onderzoek eerst of uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk nog wel nodig is, voordat dit daadwerkelijk in het beleidsplan wordt opgenomen. De omstandigheden veranderen nogal: er komt geen tweede kerncentrale, er is in Nederland een overschot aan energie-opwekking dat steeds groter wordt en er zijn twee grote afnemers van elektriciteit weggevallen. Ik kan mij voorstellen dat dit niet alleen betekent dat Delta haar plannen moet aanpassen, maar ook dat het noodzakelijk zal zijn om bepaalde producenten van energie op enig moment af te schakelen. Energie waarnaar geen vraag is, kan niet worden verkocht en behoeft ook niet te worden getransporteerd. Wanneer u voor Delta een paar leuke buitenlandse afnemers weet te vinden, denk ik dat wij alsnog dat netwerk moeten uitbreiden om energie naar het buitenland

te brengen, maar ook daar is er sprake van een overschot. Als ik u was, zou ik mezelf niet rijk rekenen. Voorzitter, ik hoop hiermee de vraag van de heer Colijn te hebben beantwoord.

Het mag duidelijk zijn dat de fractie van D66 de voorkeur geeft aan de optie Bloeiend Zeeland, maar de middelen daarvoor ontbreken. Daarom stemmen wij in met de optie Stuwend Zeeland, met de opmerking dat meer aandacht voor decentrale energie-opwekking door bedrijven en burgers -- onder dezelfde eisen van duurzaamheid-- kan helpen om in de komende periode wat meer te bereiken. Met andere woorden: wij onderschrijven de ambitie die in het inmiddels ingediende amendement nr. 26 staat.

Ten aanzien van de ambitie van Delta om in 2050 CO₂-neutraal te produceren, zouden wij liever lezen: in 2050 duurzaam te produceren.

De **voorzitter**. Door de leden Hijgenaar en Aalfs zijn de volgende twee amendementen ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

amenderen het statenvoorstel kadernotitie Energie en Klimaat (RMW-058);

het voorstel wordt gewijzigd door alles wat betrekking heeft op het realiseren van een tweede kerncentrale te verwijderen.

Dit amendement krijgt nr. 28.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

amenderen het statenvoorstel kadernotitie Energie en Klimaat (RMW-058);

het voorstel wordt gewijzigd door alles wat betrekking heeft op Land in Zee te verwijderen (blz. 16, 17, 34 en 35).

Dit amendement krijgt nr. 29.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Mijn fractie is over het algemeen tevreden over deze kadernotitie. Wij zijn blij dat dit stuk een bevestiging biedt van het PVV-standpunt dat de invloed van energieverbruik en -opwekking op het klimaat slechts een bescheiden plaats inneemt. Mijn fractie acht decentrale, particuliere energie-opwekking belangrijk, mede om de positie van de verbruiker te versterken ten opzichte van de leverancier. Mensen die zelf energie opwekken, zijn zich ook meer

bewust van hun energieverbruik en dus, let wel, geen subsidieslurpers.

Van de hernieuwbare energiebronnen zouden wij dan ook graag zonne-energie willen benadrukken omdat deze vorm zonder subsidie nu al kan concurreren met de marktprijs. Voorts is met getijdenenergie veel energiewinst te behalen, zowel langs de kust als in traag stromende rivieren, aldus een artikel in de PZC. Daar zijn wij het mee eens, maar wij moeten wel beseffen dat deze techniek nog veel onderzoek behoeft. Daarom zijn wij blij dat Europa voor ongeveer 600.000 euro bijdraagt voor het onderzoek naar een getijdencentrale in de Brouwersdam.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De reacties van de fracties op de voorliggende kadernotitie stemt, wat het college van GS betreft, tot tevredenheid, zeker gelet op het enthousiasme van de fractie van GroenLinks. Nu de heer Harpe even niet in de zaal aanwezig is, kan ik zeggen dat zijn reactie getuigt van een consistente benadering van het collegebeleid. Wij stellen vast dat hij voortdurend enthousiast is over het collegebeleid, en soms nog wat meer wil. In zijn amendement nr. 26 gaat zijn enthousiasme zo ver dat hij toch Bloeiend Zeeland wil. Het amendement vermeldt dat de hieraan verbonden meerkosten kunnen worden betaald uit de onderuitputting van de begroting-2013. Als de Staten zouden uitspreken dat dat een goed idee is, denk ik dat het voorstellen gaat regenen, met dekking uit die onderuitputting... Men zal wel begrijpen dat ik dit geen goed idee vind. Wij moeten gewoon straks, in de cyclus van najaarsconferentie, najaarsnota en begroting, breed tot afwegingen komen en niet tussentijds "financiële punten" scoren. Het college ontraadt de aanvaarding van dit amendement.

De fractie van de PvdA pleit ervoor, scherpe keuzes te maken en te concentreren op zonne-energie. Het zou kunnen zijn dat sommige fracties, die hartstochtelijk voorstander zijn van deze vorm, deze gedachte van de PvdA-fractie ondersteunen, maar dat merken wij nog wel. Voorzitter, ik vind de desbetreffende motie, nr. 27, wel "zonnig", maar waar het in de onderhavige notitie nou juist om gaat, is dat de uitdaging om op langere termijn te komen tot duurzame en hernieuwbare energie, breed moet worden aangepakt. Daarom hebben wij in het kader van de noodzakelijke transitie alle vormen van energie-opwekking genoemd. Wij denken dat het eenzijdig kiezen voor een enkele vorm --ook al doe je dat maar tijdelijk-- vertraging oplevert bij het beantwoorden van de vraag of niet ook andere vormen goed zouden kunnen werken. Ik laat dan nog in het midden dat wij hier mijns inziens geen discussie moeten hebben in de sfeer van welles-niets, ik wil dit en ik wil dat. Neen, wij willen en zonne-energie en getijdenenergie en

windenergie enz. allemaal tegelijkertijd meenemen bij het uitwerken van deze notitie.

En om het jaar 2013 uit te roepen tot het Zeeuwse jaar van de zonne-energie... Voorzitter, daar zit een praktisch punt aan vast. Er is sprake van een duidelijke link tussen de voorliggende notitie en de Economische Agenda die binnenkort wordt besproken. In deze agenda hebben wij ervoor gekozen om, juist onder aanvoering van ondernemers en bedrijfsleven, zogenaamde businesscases te gaan gebruiken als een soort uitvoeringswerkwijze, gericht op economische doelen. Welnu, dat geldt in feite ook voor de aanpak van de brede en ook decentrale energie-opwekking.

Dat aspect van de businesscases is niet alleen een praktisch maar ook een heel principieel punt. Collega Heijning zei eerder tijdens deze vergadering: als men nog meer over schaliegas wil weten, wendt men zich tot collega De Reu. Welnu, dat heeft de volgende achtergrond. Wij zijn druk doende om in de richting van Europa de biobased economy voor Zuid-West-Nederland goed te positioneren. Nog gisteren hadden wij hierover in Den Haag een bijeenkomst met parlementariërs en veel mensen uit het bedrijfsleven. Wat cruciaal voor de duurzame energie-opwekking gaat worden, is dat het betaalbaar wordt en door de afnemers gewenst wordt. Niet alleen is het van belang dat zij erin geloven, ze moeten er ook de portemonnee voor willen trekken. De inschatting is dat een aantal vormen van de hernieuwbare energie op termijn inderdaad goedkoper zullen worden. Nagegaan moet worden wat in het kader van de kostprijs van deze energie-opwekking op termijn voor de afnemer echt betaalbaar wordt.

Gisteren hebben wij het gehad over biomassa, als bron voor energie. Het verhaal dat ik daar hoorde --ik heb het deze zomer ook zelf mogen aanschouwen-- hield in dat de Amerikanen nu vol inzetten op de winning van schaliegas. Let op, SP-fractie: "vol inzetten op de winning van schaliegas". Waarom doen ze dit, even afgezien van wat je hiervan kunt vinden? Uitgerekend is dat de winning van schaliegas waarschijnlijk de goedkoopste vorm van energie-opwekking gaat worden. Als daar met biomassa tegen moet worden geconcurrereerd --nog afgezien van de discussie over "food for fuel"-- dient goed te worden beseft dat de concurrentie op de energiemarkt gewoon op kostprijs plaatsvindt. Als wij ooit in deze regio zouden denken dat wij iets dergelijks zouden willen doen --ik doel op wat de Amerikanen doen-- dan moet erop worden gewezen dat niet hier schaliegas onder de grond zit, maar onder de Noordzee.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde heeft het over schaliegas als goedkope vorm van energie-opwekking en stelt dat wij daar in Nederland met biomassa niet tegenop

kunnen concurreren. Hij denkt toch niet dat er netwerkkabels over de Atlantische Oceaan gespannen zijn en dat wij in dezelfde internationale energiemarkt moeten opereren als de Amerikanen?

De heer **De Reu** (GS). Nee, dat zeg ik niet. Ik wijs erop dat uiteindelijk de energieprijzen qua kostprijs aantrekkelijk moet zijn voor de verbruiker, niet volgend jaar, niet over vijf jaar maar over tien tot twintig jaar. Ik wijs erop dat er in Amerika blijkbaar keuzes zijn gemaakt en dat die keuzes een rol gaan spelen op de internationale energiemarkt. Daar kan men echt op rekenen. Dat is mijn betoog.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Gaat eenzelfde argumentatie niet ook op voor een getijdencentrale? Hoewel wij ontzettend graag willen dat dat ding gaat werken, is het --gelet op het rendement in relatie met de kosten-- maar zeer de vraag of dit ooit tot een goed businessmodel kan leiden. Wanneer komt er naar het oordeel van de gedeputeerde een moment om met proefnemingen te stoppen?

De heer **De Reu** (GS). Als ik dat zou weten... Het is dezelfde lijn. De heer Robesin heeft erop gewezen dat wij voor de toekomstige energie-opwekking nieuwe technologie nodig hebben. Met datgene wat wij nu kunnen en weten, gaan wij het immers niet redden. Dat is geen pessimistische stelling; het gaat erom dat technologie zich altijd ontwikkelt. Die ontwikkeling moet worden omgezet in toepasbare businesscases en daar is subsidie voor nodig. Er is geen bedrijf dat gigantisch gaat investeren wanneer een en ander nog onzeker is. Overheden moeten hieraan meewerken. Dat zou een inzet moeten zijn die ook in onze provincie kan worden opgepakt. Niettemin rijst de vraag: wanneer hou je op met proefnemingen? Sowieso, voorzitter, als het geld op is. Alleen, als je als overheid vindt dat dit nog een kans verdient --die discussie zullen wij later voeren-- moet de vraag worden beantwoord of je daar verder nog middelen naar toe wilt laten gaan.

Voorzitter. Wat de motie van de PvdA-fractie betreft merk ik nog het volgende op. Als wij de beoogde businesscase met een trekker van buiten willen opzetten --wij willen wat dit betreft op dezelfde manier werken als het geval is met de Economische Agenda-- moeten wij die trekker niet veel meer voorleggen dan datgene wat nu in de voorliggende kadernotitie is verwoord. Als wij zouden zeggen: u moet zich met uw club alleen maar bezighouden met zonne-energie, wordt een en ander vooraf te veel beperkt. Het zou ook niet overeenkomen met de notitie die nu voorligt. Immers, in de bijlage wordt aangegeven op welke manier wij keuzes willen maken, namelijk via een multicriteria-analyse. Als je al vooraf zegt dat je alleen voor zonne-energie kiest, is een dergelijke objectieve afweging niet meer aan de orde. Dat zou

ik jammer vinden. Niettemin zal ik deze gedachte meegeven aan de "trekker" op het moment dat duidelijk is wie dat zal zijn.

Wat de inbreng van de VVD-fractie betreft kan ik zeggen dat het inderdaad altijd prettig is om deze zaken nuchter te benaderen. Ik ga niet in op alle betogen, door fracties naar voren gebracht over maatschappijvisie en andere opvattingen over energie-opwekking. Als ik dat zou doen, zou het vanavond erg laat worden... Ik beperk me tot de voorliggende kadernotitie.

Met betrekking tot de rol van Delta verwijs ik opnieuw naar de relatie met de Economische Agenda, in het kader waarvan wij zeggen: mensen die in die wereld zitten en weten hoe het allemaal werkt, moet je ook bij het beleid op het terrein van het energie en klimaat betrekken. Ze worden er niet bij betrokken om de agenda of de regelgeving te bepalen, maar om als kenners van markt en regio te worden ingezet. Dat kan heel goed, mits je de rollen van enerzijds de provincie als regelgever en ook aandeelhouder, en anderzijds van het bedrijfsleven dat kennis van zaken heeft, gescheiden houdt. Die rollen kunnen wij goed uit elkaar houden, zeker wanneer ook de Staten daar scherp op letten.

Voorzitter. Door de fractie van de CU is aandacht gevraagd voor de warmtekrachtkoppeling, maar zij is met ons van oordeel dat het een goede zaak is om een mix van verschillende vormen van energie-opwekking te gebruiken. Ik ben hier al op ingegaan in mijn reactie op het betoog van de PvdA-fractie. De CDA-fractie kiest vooral voor water als een van de opties waarmee energie kan worden gewonnen. Of het allemaal gaat lukken met de getijdenenergie... Wat dat betreft is er inderdaad nog een lange weg te gaan en daarom is het goed dat wij een startsubsidie voor onderzoek hebben ontvangen, maar wij hebben hiervoor nog veel meer nodig.

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het betoog van de heer Dorst. Hij heeft uitvoerig geput uit het gedachtengoed van zowel GroenLinks als SP-voorman Marijnissen. Wie weet welke mooie vergezichten hier nog uit naar voren kunnen komen... Terecht vraagt de heer Dorst aandacht voor milieu-educatie en bewustwording op het terrein van duurzame ontwikkeling. Daaraan blijven wij volop aandacht besteden. Samen met het Rijk hebben wij daar budgetten voor. Wij gaan voort op de weg die hiervoor is ingeslagen. Dat wordt ook zo in de voorliggende notitie aangegeven. Misschien wil de SGP-fractie wat dit betreft een tandje meer, maar dan komen wij weer bij de eerder genoemde onderuitputting terecht. Wij willen het houden bij Stuwend Zeeland, en niet kiezen voor het "bloeiende". Dat heeft niet zozeer met de kerntakendiscussie te maken, maar meer met onze financiële situatie.

Voorzitter. Ik denk dat de fractie van D66 en het college het wel eens zijn over de positie van Delta. Verder constateer ik dat de heer Hijgenaar iets heeft met Land in Zee. Dat wordt nog wat... Laten wij zien hoe dat uitpakt.

Door de fractie van de PVV is onderstreept dat de techniek voor de getijdencentrale veel onderzoek vergt. Inderdaad, het is een feit waarover ik al eerder sprak. Ik neem aan dat men daarin mijn reactie heeft herkend.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Afgezien van het door mij ingediende amendement kan ik mij vinden in het statenvoorstel, behoudens de bekende aantekening inzake kernenergie. Wij zijn tegen de onderdelen die daarmee verband houden.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Gelet op de beantwoording van de gedeputeerde trekt mijn fractie haar motie nr. 27 in. Wij wachten de "trekker" af.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie zal tegen de resterende amendementen stemmen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn uitgebreide beantwoording.

Wat de inbreng van de D66-fractie betreft wijs ik erop dat ook wij hebben aangegeven, moeite te hebben met Land in Zee. Wij hopen nog steeds op een publiek debat hierover. Als daarvan sprake is, mogen de passages hierover blijven staan. Dan is het een notitie van ons. In het andere geval zouden wij steun willen geven aan amendement nr. 29. Gaat het college nu dat publieke debat voeren, zoals in de commissie is toegezegd, of niet?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor zijn uitgebreide uiteenzetting en geven graag steun aan het statenvoorstel.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. De heer Colijn heeft al een vraag gesteld over Land in Zee en de heer Harpe heeft al het voortouw genomen waar het gaat om het voorbehoud ten aanzien van kernenergie. Voor ons is dat voorlopig voldoende.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Wij hebben een uitnodiging doen uitgaan om de volgende week eerst maar even een gesprek te voeren over Land in Zee. Als daaruit voortkomt dat er nog een publiek debat moet volgen, zullen wij dat doen. Wij gaan aan de hand van het genoemde gesprek eerst even na wat er nu precies allemaal dwarszit en hoe het verder zou kunnen.

Amendement nr. 26 van het lid Harpe over beleids optie Stuwend Zeeland, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van SP en GL voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 28 van het lid Hijgenaar c.s. over vermelding tweede kerncentrale, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GL, de SP en de PvdA voor dit amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 29 van het lid Hijgenaar c.s. over vermelding Land in Zee, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GL, de SP, de PvZ, de PVV, NZ en de CU voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

28. Statenvoorstel MER-beoordeling vliegveld Midden-Zeeland (RMW-053)

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het punt dat ik bij deze behandeling wil maken, is de gedeputeerde bekend. Ik leg hem de vraag voor of hiervoor niet een volledige MER-procedure zou moeten worden gevolgd. Immers, er zitten nogal wat onzekerheden in dit plan. Bovendien heb ik begrepen dat er nog sprake is van een verschil van mening met de gemeente Middelburg. Ik heb gehoord dat dit probleem wellicht kan worden opgelost en graag hoor ik daar wat meer over van de gedeputeerde.

De heer **Aafls** (D66). Voorzitter. Men behoeft geen dogmaticus te zijn op het terrein van natuur en milieu om toch voorstander te zijn van een MER in verband met de voorgenomen verharding van de landingsbaan van het vliegveld Midden-Zeeland, zoals voorgesteld door GS op grond van een advies van Adecs. Baanverharding leidt tot meer vluchten, weliswaar binnen het toegestane maximum van 48.000 vliegbewegingen per jaar. Wanneer nu door overvloedige regenval de baan voor bepaalde vluchten tijdelijk wordt gesloten, leert de praktijk dat geannuleerde vluchten zelden

geheel worden ingehaald op een later tijdstip. Bij een verharde baan is daarvan geen sprake en dus leidt een verharde baan tot extra vliegactiviteiten.

Het onderzoek, dat in opdracht van Midden-Zeeland als belanghebbende is uitgevoerd, heeft de mogelijkheid in zich dat de onafhankelijkheid ervan zou kunnen worden betwist. Wat wil de opdrachtgever graag horen? Soms wil men "gepleased" worden. Er wordt wel eens om zich heen gekeken. Het is een risico dat ook overheden lopen, als opdrachtgevers voor adviesbureaus. Het is daarom gewenst om verzekerd te zijn van een second opinion. Overige belanghebbenden, zoals omwonenden en natuurbeschermers, zullen zonder MER alles uit de kast halen om meer duidelijkheid te verkrijgen over de gevolgen van baanverharding.

De fractie van D66 is vooralsnog geen tegenstander van baanverharding maar wil op grond van meer zorgvuldigheid --dat is ons trefwoord-- pleiten voor een MER. Als er in de toekomst een rechter aan te pas moet komen, zal de eis van zorgvuldigheid een zeer belangrijk criterium zijn. In ieder geval zullen de gevolgen voor het milieu zeer helder in beeld moeten worden gebracht door een tweede instantie, via een uit te voeren MER. Daarnaast vergewist de provincie zich ervan dat er niet onnodig tijd wordt verloren, wanneer er op een later tijdstip alsnog een MER moet worden vastgesteld. Ik voeg hieraan nog toe dat een en ander zich afspeelt in de omgeving van een Natura 2000-gebied.

Voorzitter. De fractie van D66 wil wel een MER en is dus tegen dit voorstel.

Mevrouw **Thomaes** (PVV). Voorzitter. De MER-beoordelingsnotitie wijst uit dat er, als gevolg van de activiteiten die het vliegveld van plan is aan te vragen, geen factoren zijn die leiden tot de noodzaak van het opstellen van een MER. Op dit moment is niet duidelijk of een eventuele uitbreiding van het aantal helikopterbewegingen zal worden aangevraagd. Dit scenario is wel opgenomen in de MER-beoordelingsnotitie. Daarmee is geborgd dat de MER-procedure nogmaals moet worden doorlopen.

De PVV-fractie kan zich vinden in dit voorstel van GS.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Het lijkt erop dat de discussie zou moeten gaan over de vraag: wel of geen baanverharding en welke aanvliegeroute? Echter, die zaken zijn nu nog helemaal niet aan de orde. Zoals men kan lezen in ons voorstel, gaat het erom dat --op het moment dat het vliegveldbestuur een baanverharding aanvraagt-- de Staten kunnen bepalen of men daarvoor een vergunning krijgt of niet. Op dit moment is alleen de vraag aan de orde of de Staten verlangen dat een MER-procedure wordt gevolgd, of dat er alleen sprake is van een MER-beoordelingsnotitie, om aan te geven wat de

milieu-effecten zullen zijn van een mogelijke baanverharding en een toename van het aantal vliegbewegingen.

Na raadpleging van de hierbij van belang zijnde wetgeving --ter beantwoording van de vraag van wat daar wel en niet kan worden gedaan-- is ons oordeel dat kan worden volstaan met een MER-beoordelingsnotitie. Bij deze werkwijze kan worden nagegaan wat alle mogelijke milieu-effecten --en Jan en alleman mogen daar wat van zeggen-- zouden kunnen zijn. Ook second en third opinions zijn mogelijk. Op het moment dat de effecten in de genoemde notitie zijn verwoord, kunnen de Staten als bevoegd gezag bepalen of de dan te verwachten aanvraag van het vliegveld al dan niet moet worden gehonoreerd met een vergunning, maar dat komt later.

Voorzitter. De heer Harpe kan ik zeggen dat het geschil tussen de gemeente Middelburg en het provinciebestuur niet gaat over het milieu maar over de route. Je zou het typisch kunnen noemen dat de voorgestelde en ook de huidige aanvliegeroute precies tussen het oude en het nieuwe recreatiegebied ligt. Dat staat niet nu in het aan de Staten voorgelegde stuk en de gemeente Middelburg heeft gesteld dat zij, als het er niet in staat, bezwaar maakt, een MER verlangt enz. Zoals men van dit college kan verwachten, is er dan sprake van overleg en wordt door middel van een gesprek nagegaan wat het punt nu precies is. Als gevolg daarvan hebben provincie en Middelburg elkaar tot op een centimeter genaderd. Men snapt en erkent dat wij het over die route eens zijn en dat wij die zullen inbrengen. Daar zijn wij uit. Eigenlijk was men wat geschrokken door een oude tekening, maar dat probleem is nu opgelost. De heer Harpe heeft verwezen naar de wethouder van Middelburg --en dat klopt-- maar wij zijn er vrijwel uit.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van D66 tegen dit voorstel hebben gestemd. Voorts constateer ik dat mevrouw Evertz niet aan deze stemming heeft deelgenomen.

29. Statenvoorstel Verlengen vrijwaringsovereenkomst RA (E&M-057)

Mevrouw **De Paepe** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie draagt de RA een warm hart toe. Daar zijn al de in dit voorstel opgesomde argumenten om de RA in Middelburg te houden, echt niet voor nodig. Als de verschillende data bekeken worden --2016 tot 2018, uitloop 2020-- kan de conclusie zijn dat we de RA nog een tijdje in ons midden hebben.

Uit het voorstel blijkt dat de gedeputeerde al medio 2011 met alle partijen in overleg was. Echter, eerst in oktober 2012 kan er door alle partijen worden getekend. Het gaat om een contract dat, volgens de gegevens, inhoudelijk weinig verschilt maar dat met betrekking tot de tekst nog "finetuning" moet ondergaan. Dan verwacht de VVD-fractie toch wel iets bijzonders, voor een jaar werktijd...

In 2008 vroegen de Staten het college om op de hoogte te worden gehouden. In 2011 heeft mijn fractie regelmatig gevraagd hoe het zat met het fonds van de RA. Het college was steeds in onderhandeling en wij zouden het wel horen. Eigenlijk horen wij het nu nog niet, maar wordt wel de garantie verlengd. Kan het college ons nu vertellen wie deze zaak ophoudt en wat de voorwaarden zijn? Wij wensen het college veel wijsheid toe bij zijn streven om de voorwaarden strikt vast te leggen, opdat de kans tot uitbetaling klein is na verlenging van de garantie. Mijn fractie hoopt geen anderhalf miljoen uit te moeten geven. Dan is de kans dat de RA nog een bloeiend instituut is en blijft ook groot in 2020.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Het belang van de RA voor Zeeland staat voor mijn fractie buiten kijf. We zullen er dan ook niet meer woorden aan vuil maken dan wij nodig achten. De CDA-fractie gaat akkoord met de vrijwaring. Wel is het jammer dat de voorwaarden voor het sluiten van een overeenkomst nog niet zijn bekrachtigd. Wij zeggen nu "ja", maar wij hopen wel dat die bekrachtiging spoedig volgt.

Wij weten dat het op dit moment niet anders kan, maar wij zijn in dezen wel erg afhankelijk van de universiteit van Utrecht. Hoe stelt het college zich dit in de toekomst voor?

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. De SP-fractie is niet tegen de RA. Zij is en blijft voorstander van kwalitatief goed en betaalbaar onderwijs in Zeeland. Echter, er ligt nu weer een statenvoorstel dat inhoudelijk niet compleet is. Mijn fractie hoort graag van de gedeputeerde waarom er nu weer over een onderwerp moet worden beslist terwijl wij inhoudelijk niet helemaal weten waartoe er uiteindelijk wordt besloten.

Verder vragen wij ons af wat het voordeel voor de provincie Zeeland is om het de universiteit van Utrecht gemakkelijk te maken om te besluiten om met de RA te stoppen.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Voor niets gaat de zon op, hetgeen ook uit dit dossier blijkt. De RA is er niet zonder slag of stoot gekomen. Het heeft moeite gekost; dat weten wij allemaal. Onze fractie is blij met de aanwezigheid van de RA in Zeeland. Wetenschappelijk en hoger onderwijs zijn van groot belang voor de Zeeuwse

economie en de Zeeuwse samenleving. Wij weten dat de RA hoog staat aangeschreven op het lijstje van de University Colleges.

Voorzitter. Iets oprichten is een, maar iets in stand houden is twee. Om de vergelijking door te trekken: voor niets gaat de zon ook weer onder. Het zal dan ook moeite en geld kosten, maar daar staat wel wat tegenover. Zeeland heeft, door de aanwezigheid van wetenschappelijk en hoger onderwijs, een aantrekkelijker vestigingsklimaat. Dat onderstrepen wij graag. Daarnaast is voor een vergrijzende provincie het aantrekken en vasthouden van jongeren erg belangrijk. Wij weten voorts dat het bedrijfsleven content is; men is gebaat bij de RA in Zeeland. Kortom, de SGP-fractie hoopt dat de verankering van de RA in Zeeland definitief zal zijn. Immers, er komen meer vergelijkbare initiatieven die wellicht concurrerend kunnen zijn.

Er is door de gedeputeerde heel lang onderhandeld over het tekort. Er ligt nu wat ons betreft, met de kennis van nu, een goed voorstel dat mijn fractie zonder moeite kan steunen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Wie houdt de zaak nu op, zo is gevraagd. Op een gegeven moment is door de universiteit van Utrecht gesteld: de borging, de garantstelling, moet worden verlengd. Het ministerie gaf aan dat te willen doen, maar in eerste instantie wilden wij dit niet. Toen zei men: dan gaat het niet door. Vervolgens ging het om de partners die bij het fonds betrokken waren. Partijen wilden er, allemaal op hun eigen wijze, uitstappen. De een zei: ik stap er helemaal uit; ik wil geen verantwoordelijkheid meer dragen. Ook wij hadden er ideeën over en Middelburg dacht er weer anders over. Het was een cumulatie van verschillende meningen. Daarnaast werd intern de raad van toezicht van de RA gewijzigd. Ook wij hadden wat dat betreft iets te zeggen; wij hadden namelijk drie mensen te benoemen. Voorts hebben wij een wisseling van de dean gehad. Ik heb lang moeten vechten voor de twee ton structureel van het ministerie. Het heeft lang geduurd voordat dat los kwam.

Al met al zijn er nu nog twee juristen van de universiteit van Utrecht heel nauwkeurig bezig om de nieuwe overeenkomst te bestuderen en bij te slijpen. Wij hopen dat dit proces in oktober kan worden afgerond. Men heeft mij gezegd: wij kunnen wel voorwaarden gaan stellen, maar wij moeten eerst van de Staten van Zeeland horen of de garantstelling doorgaat. Als die uitspraak is gedaan, kunnen wij beter met elkaar afspreken wat erin moet staan. Ik heb aangegeven dat de garantstelling niet geldt voor de exploitatie. Daarnaast gaat het om de data 2016 en 2018. Het moet allemaal goed worden vastgelegd, maar ik moet eerst de toestemming van de Staten hebben, wil ik hierover kunnen onderhandelen. De zaak

komt bij de Staten terug; ik zal de Staten informeren over datgene wat wij overeen zijn gekomen. Het is een kwestie van vertrouwen. Zo ligt het gewoon; ik moet verder...

De heer **Van Tilborg** (SP). U heeft het over "vertrouwen" maar wij hebben inmiddels al het een en ander meegemaakt. Gebleken is dat wij niet altijd iedereen op zijn blauwe ogen kunnen vertrouwen. Als Staten willen wij straks niet voor voldongen feiten worden geplaatst, in die zin dat er in die overeenkomst dingen staan waarmee wij het niet eens zijn.

De heer **Van Heukelom** (GS). U vroeg dat niet en dus dacht ik: dan hoeft dat niet, maar als u erop staat, komt het gewoon naar u toe en worden de voorwaarden aan u voorgelegd. Ik moet dan in het overleg zeggen: onder de voorwaarde dat de Staten het goed vinden.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. De heer Van Tilborg zegt dat wij "al het een en ander hebben meegemaakt". Mijn fractie heeft er behoefte aan van hem te vernemen wat hij hiermee bedoelt. Bij ons roept dit heel wat vragen op.

De heer **Van Tilborg** (SP). Ik denk dat ik maar een enkel woord hoeft te zeggen, en dat is "jeugdzorg".

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat mag u allemaal zeggen. Ik vind het best. Ik dacht dat wij dat dossier hadden gesloten, maar u blijft er op terugkomen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Uw eigen fractie begint er nu over... Ja, dan krijgen ze ook een antwoord.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb jullie motie van wantrouwen ingelijst...

De heer **Van Tilborg** (SP). Daar zijn wij nog steeds trots op!

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik ook, want ik had zo'n motie nog niet...

De CDA-fractie vraagt waarom wij met betrekking tot de RA zo afhankelijk zijn van Utrecht. Voorzitter. De RA voorziet in een bacheloropleiding en heeft een wetenschappelijke accreditatie nodig. Wil je de diploma's wetenschappelijk funderen, zodat ze wat waard zijn met het oog op doorstuderen, dan heb je een universiteit nodig. Als je eerlijk bent, moet je concluderen dat Utrecht eigenlijk van ons af wil -- men heeft immers een eigen university college-- maar wij hebben gezegd dat dat niet kan. Okee, men doet het dan wel, maar eist wel garantstelling omdat men in financiële zin geen enkel risico wil lopen.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). En wij blijven ook in de toekomst afhankelijk van Utrecht?

De heer **Van Heukelom** (GS). Tenzij wij er een master-opleiding bovenop kunnen zetten en de RA dus op die manier uitgroeit. Een andere mogelijkheid is dat de RA een andere partner vindt, maar er zit wel 6 miljoen in van de universiteit van Utrecht. In die zin is er sprake van een probleem.

Voorzitter. De SGP-fractie meent net als ik dat de RA een geweldige aanwinst is voor onze provincie.

Mevrouw **De Paepe** (VVD). Voorzitter. Wij verschillen niet van mening over het belang van de RA voor Zeeland of over de kwaliteit van de RA, maar wij zien wel graag dat de gedeputeerde de voorwaarden aan de Staten voorlegt.

De heer **Van Tilborg** (SP). Daar sluit ik mij bij aan, voorzitter. De voorwaarden dienen aan de Staten worden voorgelegd zodat daarover kan worden gestemd. Daarna kan dit verhaal worden afgerond.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Wij danken de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Voorts vinden wij niet dat een en ander later nog in stemming moet worden gebracht. Ons inziens wordt er met het aanvaarden van het aan de orde zijnde statenvoorstel mandaat gegeven aan de gedeputeerde.

De **voorzitter**. Heeft de gedeputeerde nog behoefte aan een reactie?

De heer **Van Heukelom** (GS). Neen, ik zou niets meer durven te zeggen. Ik wacht nu af.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De gedeputeerde heeft gezegd dat, als de Staten dat verlangen, hij met de voorwaarden bij de Staten terug zal komen. Is dat een toezegging?

De heer **Van Heukelom** (GS). Door de fractie van de SP is gesteld dat daarover gestemd moet worden. Nou, dat wacht ik af.

De heer **Van Tilborg** (SP). Inderdaad, op het moment dat de voorwaarden aan de Staten zijn voorgelegd. Dan is er sprake van een compleet plan en kan er over alles worden gestemd, dus niet achteraf.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik kan er niet mee instemmen dat er later pas over alles wordt gestemd. Daaraan kan ik niet voldoen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Maar waar ligt nu de fout? Waarom is men hier niet eerder mee gekomen?

De heer **Van Heukelom** (GS). Er is helemaal geen fout. Is het fout om twee ton extra structureel...

De heer **Van Tilborg** (SP). Daar gaat het niet om. De fout is dat er op 1 oktober getekend moet worden terwijl het plan gewoon niet compleet is. Er is geen compleet inzicht in de voorwaarden. Hoe kan er dan in hemelsnaam worden getekend en er door ons over worden gestemd?

De heer **Van Heukelom** (GS). Als ik nu toestemming van de Staten krijg, wordt dat opgenomen in de voorwaarden. Het is een voorwaarde om uiteindelijk te komen tot datgene wat op papier moet staan. Het gaat om een voorwaarde van Utrecht. Het ministerie heeft daar ook "ja" op gezegd. Men wil nu van de Staten van Zeeland horen of zij de garantstelling al dan niet willen verlengen. Daarbij gelden de voorwaarden die wij hebben geformuleerd; ik noem de data 2016 en 2018 en --als het misgaat-- een uitloop. Als de toestemming van de Staten is verkregen, kan de overeenkomst worden getekend. Zo is het de vorige keer ook gegaan.

Mevrouw **De Paepe** (VVD). In de commissie heeft u gezegd dat de voorwaarden dezelfde zijn als de vorige keer. Voor mij is het een raadsel waarom het op dit moment andere voorwaarden lijken te gaan worden.

De heer **Van Heukelom** (GS). Het gaat om de voorwaarden voor de garantstelling. Wat bijvoorbeeld is gewijzigd, zijn de SRAF-bedragen. Dat moet echt anders. Verder moet de structurele inbreng van het ministerie op papier. Hetzelfde geldt voor de minimale twee ton uit de rentebaten van het fonds. Ook moet op papier worden gezet dat de RA twee ton bezuinigt. Zo kom je aan het totaal van zes ton. Via de nieuwe bekostigingssystematiek voor het wetenschappelijk onderwijs heeft men al zes ton extra gehad en zo is het gat van 1,2 miljoen --dat was er vanaf het begin-- geheel gedicht en is de RA gewoon een gezond bedrijf. Zo zit het in elkaar. Er zijn partners die het anders willen gaan regelen, en zo moeten wij het doen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Wat wij nu kunnen doen, is ermee instemmen dat de gedeputeerde het zo gaat doen en dat de voorwaarden achteraf aan de Staten worden voorgelegd, waarna de Staten nog afzonderlijk over die voorwaarden kunnen stemmen. Op die manier kan er terug worden gekoppeld.

Mevrouw **De Paepe** (VVD). Voorzitter. Ook onze fractie zou ermee zijn geholpen wanneer de gedeputeerde met de voorwaarden terug zou

komen en zou meedelen wat er is gebeurd, zodat er geen sprake is van een ongedekte cheque.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Wij hebben hierover grondig gesproken in de commissie. Toen al hebben wij begrepen dat het in technische zin niet eenvoudig is. Men heeft immers te maken met verschillende partners. Ik onderschrijf de woorden van mevrouw Paepe: de voorwaarden kunnen hier later ter kennisname terugkomen. Echter, op dat moment wordt er niet meer over gestemd. Dat de Staten van een en ander kennisnemen, is vanzelfsprekend.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. De werkwijze die nu door de heer Van der Maas wordt verwoord, kunnen wij steunen.

De **voorzitter**. Geldt dat ook voor de VVD-fractie?

De heer **Bierens** (VVD). Wij willen er niet moeilijk over doen en dus gaan wij akkoord, maar wij blijven het ongebruikelijk vinden dat een garantstelling wordt afgegeven zonder dat men de voorwaarden kent. Andere partners kunnen dan wel moeilijk doen, maar ook met het oog op toekomstige situaties zeg ik dat wij dit een ongebruikelijke gang van zaken vinden. Het is geen verwijt aan het adres van de gedeputeerde --de opstelling van de partners is zodanig dat je wat moet; dat snappen wij wel-- maar wij blijven dit een merkwaardige gang van zaken vinden. Inderdaad geven wij een blanco cheque af omdat wij de voorwaarden niet kennen. Maar goed, de gedeputeerde komt hiermee terug. Wij hebben er vertrouwen in dat hij met het belang van de provincie voor ogen zal handelen.

De **voorzitter**. De conclusie van deze discussie is dat de gedeputeerde met de voorwaarden bij de Staten terugkomt, zulks ter kennisneming.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen dit voorstel hebben gestemd. Voorts constateer ik dat de heer Van Gent niet aan deze stemming heeft deelgenomen.

30. Statenvoorstel Planning vergaderingen Provinciale Staten 2013 (SGR-27)

De **voorzitter**. Ik maak de leden erop attent dat in het voorgelegde voorstel de PS-vergadering van 15 maart 2013 is weggevallen. Deze datum is wel opgenomen in het bijbehorende schema.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen.

31. Voortzetting vragensessie

Voorzitter: de heer Roeland

32. Vragen van het lid Muske inzake toelichting motivering en ondertekening Scheldeverdragen 21 december 2005 door toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat

De heer **Muske** (NZ). Voorzitter. De fractie van Natuurlijk Zeeland heeft veel waardering voor de commissaris van de Koningin wegens haar niet-aflatende behartiging van de belangen van de provincie Zeeland. Desondanks verzoek ik haar om een toelichting te geven op de achtergrond c.q. beweegredenen van de ondertekening door haar -- als minister van Verkeer en Waterstaat, namens de rijksoverheid-- van de Scheldeverdragen, op 21 december 2005, dit omdat deze verdragen de belangen van Zeeland ernstig schaden, hetgeen haaks staat op haar inspanningen ten gunste van Zeeland. Daarom is het gewenst dat de achtergrond van dit kabinetsbesluit, deze ondertekening, begrijpelijk wordt gemaakt. Ik vind dat er sprake is van tegenstrijdigheid. Ik heb de verdragen gelezen en daarbij is mij gebleken dat België alles krijgt en dat daar voor Nederland niets tegenover wordt gesteld. Dat vind ik onbegrijpelijk. Ik zou graag willen weten hoe dit kan.

De **voorzitter**. Mijnheer Muste, mevrouw Peijs is bereid om deze vragen te beantwoorden, hoewel zij eigenlijk niet hier zouden moeten worden gesteld.

Mevrouw **Peijs** (CdK). Voorzitter. Ik geef de heer Muste antwoord vanaf mijn plaats achter de colleegetafel, want ik wil hieraan slechts enkele zinnen wijden.

Destijds is door het kabinet een besluit genomen en bij dat besluit waren betrokken de ministeries van Buitenlandse Zaken, van Landbouw en van Verkeer en Waterstaat. Wat het laatste ministerie betreft, ging het om de staatssecretaris. Toen het verdrag ondertekend moest worden, kon dat officieel niet gebeuren door de staatssecretaris. Staatssecretarissen mogen geen internationale verdragen ondertekenen. Daarom werd de minister "van stal gehaald" om het verdrag te ondertekenen. Dat is het hele verhaal.

De **voorzitter**. Mijnheer Muste, is uw vraag voldoende beantwoord?

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter, datgene wat mevrouw Peijs nu heeft gezegd, had ik al begrepen, maar ik heb gevraagd naar de achtergrond van het besluit. Waarom werd dit besluit genomen zonder dat Nederland er iets voor terugkreeg? Het interesseert mij niet wie dat verdrag heeft getekend. Mij gaat het meer om de vraag waarom daar niets voor terug is gevraagd.

De **voorzitter**. Ik had al aangegeven, mijnheer Muste, dat uw vraag eigenlijk niet hier zou moeten worden gesteld. Ik vind dat u nu wel erg ver gaat. Ik stel voor dat wij het hierbij laten, tenzij andere leden nog aanvullende vragen willen stellen. Die gelegenheid wil ik bieden.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Ik wil er graag even op wijzen dat wij ook nog een Nationaal Archief hebben.

Voorzitter: mevrouw Peijs

33. Vragen van het lid Muste over overtreding van de Balkenendenorm door semiepublieke instellingen

De heer **Muske** (NZ). Voorzitter. Ik heb een vraag naar aanleiding van onderdeel 17 van de bijlage, behorende bij de agenda voor deze vergadering, antwoorden van GS op mijn schriftelijke vragen over dit onderwerp. Ik heb het college gevraagd waarom de provincie Zeeland wat dit betreft niet dezelfde werkwijze volgt als de gemeente Den Haag. Ik kan mij voorstellen dat de provincie geen boete kan opleggen aan instellingen, maar men kan wel een schrijven doen uitgaan waarin de instellingen duidelijk wordt gemaakt dat zij bij overtreding van de Balkenendenorm op generlei wijze subsidie van de provincie krijgen. Het betreft de volgende instellingen: Emergus in Goes en Tragal in Terneuzen. Graag hoor ik van de gedeputeerde dat deze stichtingen niet meer voor provinciale subsidie in aanmerking komen en dat er ook een brief naar de gemeenten gaat, waarin wordt aangegeven dat instellingen bij overtreding van de Balkenendenorm niet meer voor subsidie in aanmerking komen.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De Staten hebben al een paar jaar geleden besloten om de WOPT-norm --zo wordt de norm nu genoemd-- aan te houden, hetgeen betekent dat, als die norm wordt overschreden, instellingen niet in aanmerking komen voor een provinciale subsidie. Wat de gemeenten doen, moeten ze zelf weten. Dat kunnen wij, vanuit dit huis, niet bepalen.

34. Vragen van het lid Muste over uitwerken besluit PS kerntakendiscussie

De heer **Muske** (NZ). Voorzitter. Bij het stellen van deze vragen baseer ik mij op onderdeel 7 van de bijlage, behorende bij de agenda voor deze vergadering. Wanneer kortingen op instellingen significant worden, zal dat gevolgen hebben voor het personeelsbestand van deze stichtingen. Er zal minder personeel beschikbaar zijn. Hebben de heroverweging van de taken en de consequenties voor het formatiepakket van de stichtingen ook gevolgen voor de salariering van de directies?

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Dat bepalen de instellingen en stichtingen zelf.

35. Moties niet behorend bij een agendapunt

36. Motie van het lid Robesin over verruiming vaarweg Westerschelde

De **voorzitter**. Door het lid Robesin c.s. is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 28 september 2012;

overwegende dat:

- PS op 15 juni 2007 met steun van alle partijen een motie (GroenLinks) hebben aangenomen, waarin een vierde verdieping van de Westerschelde ronduit wordt afgewezen;

- de CdK toen verklaarde: "Een vierde verdieping komt er niet; over mijn lijk.";

- na 2 maart 2011 een nieuwe PS-formatie is ontstaan die zich nog niet concreet over dit onderwerp heeft uitgesproken;

- blijkens antwoorden op schriftelijke vragen van GroenLinks d.d. 1 juli 2011 het college van GS weliswaar zegt het "onwenselijk te vinden om op voorhand elke ingreep in de Westerschelde uit te sluiten", maar zich niet uitspreekt in de geest van de PS-motie van juni 2007 en de dienovereenkomstige stellingname van de CdK;

voorts overwegende dat:

- de Antwerpse havenbestuurder Marc van Peel in het radioprogramma "Zeeuwtdiep" van zaterdag 22 september j.l. duidelijk heeft erkend dat een nieuwe verdieping/verruiming van de vaargeul zeer waarschijnlijk binnen enkele jaren aan de orde is;

- de heer Van Peel van mening is dat er niet langer gesproken moet worden over verdieping/verruiming maar over "maatregelen die de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen waarborgen";
- deze uitspraak ongetwijfeld verbandhoudt met de vrees van Antwerpen/Vlaanderen voor de hand van de natuurbeweging, maar onmogelijk kan verhullen dat het wel degelijk gaat om een vervolg op de gerealiseerde derde verdieping, namelijk een vierde verdieping;
- Port of Antwerp in zijn jaarverslag-2010 daarover het volgende weet te melden: "Hierdoor is de tijafhankelijke vaart voor schepen met een diepgang van 13.10 meter een feit. De maximumverdieping voor schepen op de Schelde nam toe tot 15 meter eind december 2010 en zal verder worden verhoogd in samenwerking met de nautische Schelde-autoriteiten";
- dit punt ongetwijfeld aan de orde zal komen tijdens de Scheldeconferentie in Middelburg op 12 oktober 2012;
- het derhalve zaak is dat PS van Zeeland vooraf een duidelijk signaal afgeven;
- de kwestie Hedwigepolder in feite een discussie is over de toekomst van de haven van Antwerpen, aangezien veel partijen een direct verband leggen tussen de verdieping en aantasting van de natuur, wat leidt tot de roep om natuurherstel met als uiterste consequentie ontpoldering;
- van Vlaamse zijde het idee van "vrije scheepvaart" op de Westerschelde in het economische belang van Antwerpen zodanig wordt opgerekt dat België behalve het recht op doorgang ogenschijnlijk ook het recht op diepgang kan claimen;
- Nederland op grond van het scheidingsverdrag, het internationale publieke recht en EU-regelgeving ter bescherming van het milieu, niet verplicht kan worden om verder te verdiepen (rapport-Samkalden/Berger 3 augustus 2001: "Verdieping van de Westerschelde in volkenrechtelijk perspectief");
- de grootste concurrent van Antwerpen Hamburg is, waar nu wordt gewerkt aan de zesde uitdieping tot 14.50 meter om de Elbe voor grote containerschepen bereikbaar te maken en natuur plaats maakt voor economisch belang;

spreken uit dat een vierde verruiming en mogelijk nog toekomstige verruiming van de vaargeul in de Westerschelde moeten worden afgewezen, aangezien deze de Westerschelde onverantwoord dieper maken ten opzichte van de breedte en bij iedere ingreep in de Westerschelde de noodzaak kan worden opgeroepen tot natuurherstel;

verzoeken het college van GS om deze motie ter kennis te brengen van de Tweede Kamer, de Vlaamse regering en de deelnemende partijen aan

het Scheldesymposium op 12 oktober 2012 te Middelburg;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 30.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Deze motie dient, mede in het licht van de actualiteit, vooral gezien te worden als een herijking van de GroenLinks-motie van 2007. Bij de behandeling daarvan heeft u --als voorzitter van de Staten, maar wellicht ook in uw functie als CdK-- op de meest ondubbelzinnige wijze zeer stellig verklaard: "Geen vierde verdieping; over mijn lijk". Gelukkig leeft u nog, in goede gezondheid... U kunt deze uitroep dus nog even kracht bijzetten.

Ik denk, voorzitter, dat de reeks van overwegingen, vermeld in de motie, duidelijk aangeeft dat Antwerpen al binnen korte tijd een nieuwe verruiming van de vaargeul gaat vorderen. Laat ons daarom vandaag, voorafgaande aan de Scheldeconferentie op 12 oktober, een duidelijk signaal afgeven en de ambities van onze zuiderburen opnieuw een halt toeroepen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De heer Robesin heeft verwezen naar de heldere uitspraak die de CdK destijds in verband met deze zaak heeft gedaan, terwijl een en ander toen ook duidelijk is vastgelegd in een motie. Ik begrijp niet goed waarom de heer Robesin die uitspraak nu opnieuw bevestigd wil zien. Immers, zolang die motie staat, staat die uitspraak. Ik heb begrip voor de grote betrokkenheid van de heer Robesin bij dit onderwerp en wij delen zijn zorgen, maar ik neig er toch naar deze motie een beetje overbodig te vinden. Het heeft mijns inziens weinig zin om uitspraken die nadrukkelijk zijn gedaan en die bevestigd zijn, nogmaals te verwoorden.

De heer **Robesin** (PvZ). Uiteraard, voorzitter, had ik deze vraag verwacht. Ik heb al gezegd dat het gaat om een herijking van de uitspraak die in het verleden is gedaan. Waarom? Wij hebben nu te maken met een andere statenbezetting en met een ander college van GS. Men kan wel zeggen dat ook dan nog de in het verleden aanvaarde motie geldt, maar ik onderstreep dat nu zeer duidelijk de heer Marc van Peel, de havenschepen van Antwerpen, heeft gezegd dat binnen enkele jaren het verzoek om de volgende verdieping er aan zit te komen. Ik heb het vier, vijf keer teruggeluisterd. Hij heeft dit afgelopen zaterdag zo gesteld tijdens een radio-uitzending van Omroep Zeeland, "Zeeuwstiep".

Bovendien moet datgene wat er gisteren in Antwerpen is gebeurd, ons aanzetten om dit signaal af te geven, mede met het oog op de genoemde conferentie van 12 oktober.

Al met al gaat om een versterking van de motie van collega Harpe, aangenomen in 2007; niet meer en niet minder. Als nu wordt gezegd dat die oorspronkelijke motie gewoon wordt gehandhaafd, steunt men in feite de nu ingediende motie. Er moet hoe dan ook een stevig signaal worden afgegeven. Het is niet meer normaal te noemen dat steeds van de zijde van Antwerpen wordt gesteld dat een volgende verdieping niet aan de orde zou zijn. Er wordt immers al volop gedacht en gewerkt aan volgende verdiepingen. Ik wijs erop dat Antwerpen straks acht sluizen zal hebben, dat het Saeftinghedok er aan komt en dat men in Antwerpen volop bezig is om de zuidelijke Prosperpolder om te zetten in natuur. Waarom doen ze dat? Om compensatie te hebben voor te treffen maatregelen. Het is duidelijk dat Antwerpen volop plannen heeft om extra containerschepen en waarschijnlijk ook andere grote schepen naar de haven te halen.

In een van de overwegingen van de motie wordt aangegeven dat Antwerpen Hamburg vreest. Vaak wordt gezegd dat Antwerpen bang is voor Rotterdam, maar Antwerpen werkt juist samen met Rotterdam. Daar gaat die conferentie, op 11 oktober in Antwerpen te houden, ook over. Nogmaals, Antwerpen vreest Hamburg op een verschrikkelijke manier. Daar is nu de zesde verdieping aan de orde.

De heer **Beekman** (CU). Met alle respect: u heeft nu ruimschoots mijn vraag beantwoord. Ik vind het uit een bestuurlijk oogpunt onnodig om een uitspraak die wij al hebben gedaan en waar wij nog steeds achter staan, nogmaals met andere woorden te doen. Overigens, in de motie zijn ook overwegingen opgenomen die mijns inziens te ver gaan. Ik deel uw zorgen maar daarmee is aangegeven waarom wij uw motie niet zullen steunen.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Ik herinner eraan dat in juni 2011 door deze Staten, dus niet de vorige, een motie is aangenomen waarin wordt gesteld: geen verdere verdiepingen van de Westerschelde. Verder leg ik de heer Robesin de vraag voor of er verschil is tussen verdieping en verruiming.

De heer **Robesin** (PvZ). Nou, als het aan de heer Van Peel ligt, praten wij daar helemaal niet meer over en gaat het om "maatregelen die de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen waarborgen". Dat heeft hij letterlijk zo gezegd, maar natuurlijk gaat het daarbij om verruiming en/of verdiepingen. Er worden nu wat spelletjes gespeeld die te maken hebben met de afstand tussen de kiel en de bodem, maar als er nog grotere schepen moeten komen, zal er echt iets aan de vaargeul moeten worden gedaan. Dat noemen we verdiepen/verruimen.

De heer **Aalfs** (D66). Deze toelichting acht ik voldoende...

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Het gaat om een uitgebreide motie waarover heel wat te zeggen valt, maar dat zal ik niet al te uitvoerig doen. Over de overwegingen wil ik niets zeggen; het gaat uiteindelijk om de uitspraak die met deze motie wordt gedaan. Daar zijn wel wat kanttekeningen bij te plaatsen.

Gaat het er nu om dat de indieners van deze motie bezwaar hebben tegen ontpoldering? Of heeft men bezwaar tegen dieper stekende schepen, op weg naar Antwerpen? De heer Robesin legt een relatie in de zin van: dieper betekent breder, betekent ingreep, betekent natuurherstel. Echter, volgens sommigen betekent natuurherstel niet altijd ontpoldering. Ik denk, voorzitter, dat in deze Staten een grote meerderheid tegen ontpoldering is. Dat geldt, voor zover ik weet, ook voor het college, maar het laten varen van schepen naar Antwerpen is niet hetzelfde als ontpoldering.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Wij hebben kennisgenomen van de overwegingen, vermeld in deze motie. Net als de gedeputeerde heb ik er geen behoefte aan om op al die overwegingen in te gaan. Inderdaad gaat het om datgene wat de fractie van de PvZ met deze motie wil uitspreken. De kanttekeningen die de gedeputeerde daarbij plaatst, wil ik tot de mijne maken. Ons gaat het er niet om Antwerpen te belemmeren, maar ik denk dat de achtergrond van deze motie is --zo vatten wij haar op en daarom zullen wij haar steunen-- dat ingrijpende natuurherstelmaatregelen, uitlopend op ontpolderen, moeten worden voorkomen. Wij zijn absoluut tegen dergelijke maatregelen. Vandaar dat wij deze motie zullen steunen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Natuurlijk gaat het om het dictum van de motie en behoeven wij niet te discussieren over de overwegingen, maar is het nu geen prima oplossing om de motie van 15 juni 2007 te bevestigen of te herbevestigen? Bij die werkwijze zijn wij van alle discussie af en is het signaal duidelijk. Ik heb hier de tekst voor mij: "spreken uit dat de vierde verruiming (verdiepen en verbreden) van de Westerschelde binnen het raam van de langetermijnvisie als onhaalbaar c.q. ongewenst moet worden beschouwd omdat deze vergaande consequenties heeft voor veiligheid en natuurlijkheid, en wijzen deze af."

Ik wijs erop dat het veiligheidsaspect nog niet is genoemd, maar ook dat speelt een belangrijke rol.

Ik stel voor om de motie van 15 juni 2007 te bevestigen. Daarmee komen wij tegemoet aan de

behoefte om nu een signaal af te geven waarvoor wij, zeker in deze periode, begrip hebben.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Er liggen nu twee voorstellen, dat van de heer Bierens en de motie, maar als de motie in stemming wordt gebracht zullen wij haar steunen. Wij vinden dat er voor deze materie niet vaak genoeg aandacht kan worden gevraagd. Wij kunnen niet vaak genoeg uitspreken dat wij mordicus tegen het verder verdiepen van de Westerschelde zijn wanneer dat tot gevolg heeft dat er Zeeuwse grond moet worden ontpolderd. Zeker gelet op de recente uitspraken van de heer Van Peel vinden wij het heel belangrijk om dit nu nogmaals uit te spreken.

De **voorzitter**. Maar datgene wat u nu bedoelt, "verdiepen als dat ontpolderen ten gevolge heeft", staat niet in het dictum van de nu aan de orde zijnde motie. Dat vind ik een heel belangrijk verschil. Als er over de motie wordt gestemd, waarom wordt dat dan niet opgenomen? Daar gaat het ook de heer Robesin om, zo neem ik aan. Als wij de uitspraak, zoals die nu in deze motie is verwoord, de wereld in sturen, hebben wij weer ruzie met Antwerpen. Wordt datgene uitgesproken wat de heer Van Dijk nu zegt --of wanneer de uitspraak van juni 2007 wordt bevestigd-- dan is dat mijns inziens wat anders.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Ik denk dat in deze Staten iedereen wel min of meer hetzelfde over ontpoldering denkt, maar de kern van deze motie heeft te maken met de relatie met België, met Antwerpen. Nederland, Zeeland, moet met Vlaanderen voort; dat is het standpunt van mijn fractie. Wij hebben wat dat betreft te maken met een patstelling. Wat naar mijn gevoel in deze relatie nodig is, is de-escalatie en diplomatiek optreden. Is het in dat licht wel wijsheid om de motie te aanvaarden zoals zij nu luidt?

De **voorzitter**. Dat is een goede vraag.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, de heer Van Peel is hier, tijdens de oesterparty, provocerend opgetreden en dat heeft hij nog een paar keer gedaan. Ja, wij behoeven ons niet alles...

De heer **Van Haperen** (PvdA). In de woorden van de heer Van Peel zit toch nog een nuance die niet in de voorliggende motie zit. Hij heeft niet gesproken over een vierde verdieping. De escalatie die ik in deze discussie constateer, is dat wij van "goede toegankelijkheid" naar "vierde verdieping" gaan, terwijl de heer Van Peel daar niet over heeft gesproken.

De heer **Van Burg** (SGP). Dat is wel hetzelfde...

De **voorzitter**. Neen, dat is niet hetzelfde.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Het is zeker niet hetzelfde. Mijns inziens gaat men, in de geest van de voorliggende motie, niet alleen van "goede toegankelijkheid" naar "vierde verdieping", maar ook naar "ontpoldering". Dat zijn relaties die hier, in deze Staten, worden gelegd en niet in de woorden van de heer Van Peel tot uitdrukking komen.

De heer **Robesin** (PvZ). In onze motie staat helemaal niet dat het hier over ontpoldering gaat. De gedachtegang is de volgende. Als wij opnieuw worden geconfronteerd met die carousel van discussies over een volgende verdieping --ik denk aan een nieuw trace besluit, met alle toestanden van dien-- lopen wij het risico dat een en ander uitmondt in de roep om natuurherstel. Dat zou uiteindelijk, wellicht, kunnen leiden tot nieuwe ontpolderingen, maar dat staat niet in de motie. Daar gaat deze motie dus niet over.

De heer **Van Haperen** (PvdA). De vraag is wat ons betreft of het verstandig is om de angst die u kent, in de vorm van deze motie naar buiten te brengen, gelet op het feit dat in de relatie met België juist diplomatiek optreden en de-escalatie gewenst zijn.

De heer **Robesin** (PvZ). Ja, zo kunnen wij natuurlijk eeuwig door blijven gaan. Wij moeten toch eens een keer met onze vuist op tafel slaan, vind ik, maar ik vind het voorstel van collega Bierens zeer goed. Laten wij die motie van 2007 herbevestigen, maar wel in vet gedrukt, dus als duidelijk signaal dat de heer Van Peel moet ophouden met dit soort dingen. Als iedereen met herbevestiging instemt, heb ik daar vrede mee. Daarnaast, mevrouw de voorzitter, denk ik aan uw uitspraak "een vierde verdieping; over mijn lijk".

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Maar hoe wil men dat nu gaan doen, voorzitter: het "herbevestigen" van een motie? Die motie ligt er; klaar. Dat is een duidelijk signaal en ik denk dat wij het daarbij moeten laten.

De **voorzitter**. Maar misschien kent niet iedereen in deze zaal de motie van juni 2007. Immers, inmiddels zijn er wel verkiezingen geweest. Om die motie nu, zonder dat ze hier op tafel ligt, te herbevestigen... Dat vind ik moeilijk.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Maar dan stuurt het college die oude motie toch nog een keer toe. Die motie ligt er. Ze is tijdens de vorige statenperiode aangenomen.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat de heer Bierens nogmaals het dictum van de motie van juni 2007 voorleest, zodat iedereen precies weet wat er wordt herbevestigd.

De heer **Bierens** (VVD). Het dictum luidt als volgt: "spreken uit dat een vierde verruiming (verdiepen en verbreden) van de Westerschelde binnen het raam van de langetermijnvisie als onhaalbaar c.q. ongewenst moet worden beschouwd omdat deze vergaande consequenties heeft voor veiligheid en natuurlijkheid, en wijzen deze af.". Voorts worden in de motie acht overwegingen vermeld. Er wordt duidelijk een koppeling gelegd --en die is nu weer actueel-- met de langetermijnvisie.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik herinner eraan dat die motie werd ingediend mede namens de fractie van de PvdA.

De heer **Bierens** (VVD). Het was een motie van de fracties van GroenLinks, VVD, CDA, PvdA, SGP, SP en ChristenUnie...

Mevrouw **Evertz** (PvdA). En die motie is aangenomen. Die motie is er. Ze is nu voorgelezen, en dat is dan prima. Desnoods kan die motie nog een keer onder de aandacht worden gebracht van de nieuwe Tweede Kamer, maar wij behoeven niks her te bevestigen. De motie aangenomen zoals ze is.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik heb duidelijk gemotiveerd waarom ik die herbevestiging wil. Wij hebben te maken met een andere actualiteit en met een andere samenstelling van PS en GS. Gisteren was op Omroep Zeeland heel duidelijk te zien waar Antwerpen naar toe wil. Het is mijns inziens heel goed om een signaal af te geven dat sterker is dan de motie van 2007, maar ik vind het prima.

De **voorzitter**. Er zijn twee opties. Ofwel we zeggen dat hiermee de oorspronkelijke motie is herbevestigd, ofwel die motie wordt vermenigvuldigd waarna erover wordt gestemd.

De heer **Heijning** (GS). Ik denk dat wij gewoon zouden moeten zeggen dat de vergadering die hier vandaag bijeen is, het college of het presidium --ik weet niet precies aan wie het verzocht moet worden-- vraagt om de oorspronkelijke motie nogmaals onder de aandacht te brengen van de partijen die daarin zijn genoemd. Daarmee wordt dan dus verwezen naar de motie zoals die in 2007 is aangenomen. Dat kan met een klein briefje; daar plak je die motie dan achter.

De heer **Roeland** (SGP). Dat lijkt mij een goed voorstel. Die motie heeft nog steeds rechtskracht. Wij behoeven er niet opnieuw over te stemmen, maar het is goed om deze motie opnieuw onder de aandacht te brengen. Daarmee kan het signaal van deze Staten worden overgebracht dat zij hierover ook vandaag nog zo denken.

De heer **Robesin** (PvZ). Dan moet dat laatste, datgene wat de heer Roeland nu zegt, het besluit zijn.

De **voorzitter**. Wij stellen dus voor om de motie van 2007 met een briefje naar de partijen te sturen waar destijds om is gevraagd. Als iemand daartegen is, moet hij of zij dat nu kenbaar maken.

De heer **Robesin** (PvZ). Liefst een vet gedrukt briefje, een beetje stevig briefje...

De **voorzitter**. Alle stukken die wij naar de Tweede Kamer enz. sturen, zijn vet gedrukt. Het zijn de Tweede Kamer en de Vlaamse regering waar deze vet gedrukte brief naar toe zal worden gezonden.

Mijnheer Robesin, ik neem aan dat u uw motie nr. 30 intrekt. Dat blijkt het geval te zijn zodat daarover niet behoeft te worden gestemd.

37. Resumptie van de besluiten

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

38. Sluiting

De vergadering wordt te 17.52 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland, in hun vergadering van 9 november 2012, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

. griffier